

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี	รับที่ 1159	ป.ร.
วันที่ 22 มี.พ. 2548	เวลา 8.52	

ด่วนที่สุด

ที่ กษ 0212/1783

6.พ.1/140
25 1.4.48
10.20 46

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ถนนราชดำเนินนอก กทม. 10200

21 กุมภาพันธ์ 2548

เรื่อง รายงานสถานการณ์ภัยแล้งและการให้ความช่วยเหลือ

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

จัดเข้าวาระ..... 22 มี.พ. 2548

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. แผนรับสถานการณ์ในช่วงฤดูแล้งปี 2548 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จำนวน 70 ชุด

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ขอรายงานสถานการณ์ภัยแล้งและการให้ความช่วยเหลือ สรุปได้ดังนี้

1. สถานการณ์ทั่วไป

ตามที่ได้เกิดความแห้งแล้งเป็นบริเวณกว้างและต่อเนื่องตั้งแต่ปลายเดือนตุลาคมจนถึงปัจจุบัน ซึ่งจากรายงานกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พื้นที่ที่เกิดสถานการณ์ความแห้งแล้ง รวมทั้งสิ้น 55 จังหวัด สำหรับพื้นที่การเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตรรายงานความเสียหาย ณ วันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2548 จำนวน 53 จังหวัด ได้แก่ ภาคเหนือ 15 จังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 19 จังหวัด ภาคกลาง 16 จังหวัด และภาคใต้ 3 จังหวัด รวมจำนวนพื้นที่คาดว่าจะเสียหายด้านพืชประมาณ 19.21 ล้านไร่ เสียหายสิ้นเชิงแล้วประมาณ 12.5 ล้านไร่ มูลค่าความเสียหายทางเศรษฐกิจประมาณ 14,725 ล้านบาท ซึ่งภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้รับความเสียหายด้านพืชมากที่สุด คือ 8.5 ล้านไร่ โดยเป็นพื้นที่ปลูกข้าวประมาณ 7.39 ล้านไร่ สำหรับด้านประมงและปศุสัตว์ เกษตรกรได้ดำเนินการตามคำแนะนำของกรมประมงและกรมปศุสัตว์ ความเสียหายจึงไม่รุนแรงและได้รับการช่วยเหลือจากหน่วยงานราชการในระดับหนึ่งแล้ว เช่น จังหวัดสุโขทัย และกาญจนบุรี กรมปศุสัตว์ได้ให้ความช่วยเหลือ โดยดูแลสุขภาพสัตว์และแจกจ่ายอาหารสัตว์แล้ว

2. สถานการณ์น้ำปัจจุบัน

อ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ทั่วประเทศมีปริมาณน้ำใช้การได้ร้อยละ 47 ของความจุอ่างที่ใช้การได้ (20,870 ล้าน ลบ.ม.) อ่างเก็บน้ำเขื่อนภูมิพลและเขื่อนสิริกิติ์ มีปริมาณน้ำใช้การได้ร้อยละ 35 และ 63 ตามลำดับ มีปริมาณน้ำใช้การได้รวมกัน 7,571 ล้าน ลบ.ม. อ่างเก็บน้ำขนาดกลางทั่วประเทศ (51 แห่ง) มีปริมาณน้ำใช้การได้ร้อยละ 56 ของความจุอ่างเก็บน้ำทั้งหมด (1,568 ล้าน ลบ.ม.)

อ่างเก็บน้ำที่มีปริมาณน้ำน้อย ได้แก่ อ่างเก็บน้ำเขื่อนลำตะคอง ลำพระเพลิง ทับเสลา กระเสียว แก่งกระจาน และปราณบุรี อยู่ในเกณฑ์ร้อยละ 10 , 9 , 8 , 0 , 37 และ 19 ของความจุใช้การได้ตามลำดับ สำหรับอ่างเก็บน้ำเขื่อนกระเสียวมีระดับน้ำในอ่างต่ำกว่าธรณีสองน้ำ ต้องใช้กักน้ำเพื่อส่งน้ำช่วยเหลือการประปาและอุปโภคต่อไป

สภาพน้ำในแม่น้ำสายต่างๆ ทั่วประเทศ อยู่ในเกณฑ์น้อยและมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ ได้ประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรงดการทำนาปรังครั้งที่ 2 และให้ปลูกพืชใช้น้ำน้อยรวมถึงการปรับปรุงบำรุงดินด้วย

สภาพความเต็มของน้ำแม่น้ำเจ้าพระยา อยู่ในเกณฑ์ปกติ ส่วนแม่น้ำบางปะกงและแม่น้ำท่าจีน ค่าความเค็มยังคงสูงขึ้นเรื่อยๆ กรมชลประทานได้ขอความร่วมมือจากประชาชนไม่ควรระบายน้ำเสียลงในแม่น้ำเนื่องจากจะทำให้คุณภาพน้ำลดต่ำลงอีก

3. การให้ความช่วยเหลือ

1) กรมชลประทาน สนับสนุนเครื่องสูบน้ำเข้าช่วยเหลือการเพาะปลูกข้าวนาปรัง พืชไร่ และการอุปโภค-บริโภคทั้งในและนอกเขตชลประทานแล้วรวม 760 เครื่อง แบ่งเป็นภาคเหนือ 216 เครื่อง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 305 เครื่อง ภาคกลาง 110 เครื่อง ภาคตะวันออก 72 เครื่อง ภาคตะวันตก 40 เครื่อง และภาคใต้ 17 เครื่อง

2) กรมส่งเสริมการเกษตร รายงานการใช้เงินอุดหนุนราชการของจังหวัด เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรที่ประสบภัยฝนทิ้งช่วงวงเงิน 622.19 ล้านบาท ช่วยเหลือพื้นที่การเกษตร 2,496,394 ไร่ เกษตรกร 257,696 ราย รวม 27 จังหวัด

3) สำนักฝนหลวงและการบินเกษตร ได้ตั้งศูนย์ปฏิบัติการฝนหลวง 7 ศูนย์ ได้แก่ จังหวัด เชียงใหม่ นครสวรรค์ ขอนแก่น นครราชสีมา ระยอง ประจวบคีรีขันธ์ และสงขลา และติดตามสถานะอากาศเพื่อปฏิบัติการทันทีที่สภาพอากาศอำนวย

ในการนี้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีแผนรับสถานการณ์ในช่วงฤดูแล้งปี 2548 ของหน่วยงานต่างๆ ในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อเป็นแนวทางในการบูรณาการการดำเนินงานของหน่วยงานต่างๆ ให้สอดคล้อง ประสานและเป็นเอกภาพ รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย 2

อนึ่ง เพื่อเป็นการช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาภัยแล้งอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง หน่วยงานต่างๆ ในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้จัดทำโครงการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยแล้งในระยะเร่งด่วน เฉพาะพื้นที่เป้าหมาย ดังนี้

โครงการ	หน่วยงาน รับผิดชอบ	ช่วงเวลา ดำเนินการ	งบประมาณ (ล้านบาท)	งบประมาณ ปี 2548 (ล้านบาท)	หมายเหตุ
1. โครงการพัฒนาโครงข่ายน้ำและการเกษตรแบบบูรณาการ (น้ำแก่ง) โดยจัดทำระบบชลประทานและบูรณาการเกษตรควบคู่กัน	กรมชลประทาน	2548-2551	283,116.74		อยู่ระหว่าง การหารือ กับ ส.ศ.ช.

โครงการ	หน่วยงาน รับผิดชอบ	ช่วงเวลา ดำเนินการ	งบประมาณ (ล้านบาท)	งบประมาณ ปี 2548 (ล้านบาท)	หมายเหตุ
2. โครงการแหล่งน้ำในไร่นา โดยขุดสระน้ำขนาด 1,260 ลบ.ม. จำนวน 300,000 บ่อ โดยรัฐสนับสนุนงบในการ ขุดสระและเกษตรกรสทบ ค่าขุดสระบางส่วน	กรมพัฒนาที่ดิน	2548-2550	1,942.01	599.11	ดำเนินการ ปี 2547 แล้ว 11,277 แห่ง
3. โครงการพัฒนาดิน โดย ส่งเสริมการอนุรักษ์ดินและน้ำ และปรับปรุงพื้นฟูดินเสื่อม โทรม รวม 97.15 ล้านไร่ โดย จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยชีวภาพ และปลูก หญ้าแฝก	กรมพัฒนาที่ดิน	2548-2551	45,729.19	2,269.09	ดำเนินการ ปี 2547 แล้ว 3.9 ล้านไร่
4. โครงการพัฒนาแหล่งน้ำ ขนาดเล็ก	กรมพัฒนาที่ดิน	2548-2549	1,687	720	
5. โครงการระบบส่งน้ำใน ไร่นา	กรมพัฒนาที่ดิน	2548-2549	748	330	
6. โครงการปรับปรุงแหล่งน้ำ ธรรมชาติ เพื่อพัฒนาแหล่ง ผลิตชุมชน	กรมพัฒนาที่ดิน	2548-2549	189	75	
7. โครงการพัฒนาแหล่งน้ำใน ไร่นอกเขตชลประทาน	กรมพัฒนาที่ดิน	2548-2549	1,320	650	

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณานำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบด้วย จักขอบคุณมาก

ค.ป. ๗/๑๓
ได้นำเสนอคณะรัฐมนตรี
เมื่อวันที่ 22 ก.พ. 2548 ลงมติว่า
ทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายวันมูหะมัดนอร์ มะทา)

จัดอยู่ในประเภทเรื่องฯ ที่เสนอคณะรัฐมนตรีได้โดยตัว
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

สำนักแผนงานและโครงการพิเศษ

โทร. 0-2281-9401

(นางโฉมศรี อารยะศิริ)

รองเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ปฏิบัติราชการแทน

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

แผนรับสถานการณ์ในช่วงฤดูแล้ง
ปี 2548

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

มกราคม 2548

คำนำ

เนื่องจากระหว่างเดือนพฤศจิกายน — เมษายน เป็นช่วงฤดูกาลเพาะปลูกพืชฤดูแล้งของประเทศไทย เกษตรกรในเขตชลประทานและในพื้นที่ซึ่งมีแหล่งน้ำธรรมชาติเพียงพอจะทำการเพาะปลูกพืช โดยสภาพทั่วไปปริมาณฝนจะน้อยและแห้งแล้ง ซึ่งอาจจะเกิดสภาวะการขาดแคลนน้ำ

เพื่อเป็นการเตรียมการในการให้ความช่วยเหลือเกษตรกร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงได้จัดทำแผนเตรียมรับสถานการณ์ในช่วงฤดูแล้ง ปี 2548 ขึ้น เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ใช้ประโยชน์ในการประสานความร่วมมือทั้งจากหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และหน่วยงานนอกสังกัด

ส่วนป้องกันและแก้ไขปัญหายภัยธรรมชาติ
สำนักแผนงานและโครงการพิเศษ
สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
มกราคม 2548

สารบัญ

หน้า

คำนำ

สรุปแผนการดำเนินงานในช่วงฤดูแล้ง ปี 2548

ก - ข

วัตถุประสงค์ เป้าหมาย แนวทางการดำเนินงาน

1

สถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง

- คาดหมายลักษณะอากาศ 3
- สภาพฝน 3
- สภาพน้ำในอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ที่สำคัญ 4
- สถานการณ์และแนวโน้มด้านการตลาดพืชฤดูแล้ง ปี 2547/48 9

แผนเตรียมรับสถานการณ์ของหน่วยงานต่างๆ

 การเตรียมการในการรับสถานการณ์ 11

- การติดตามสถานการณ์ การแจ้งเตือนภัย 11
- แผนปฏิบัติการฝนหลวง 14
- แผนการจัดสรรน้ำและการให้ความช่วยเหลือ 21
- แผนเตรียมการด้านพืช 28
- แผนการป้องกันและกำจัดศัตรูพืช กรมวิชาการเกษตร 31
- แผนเตรียมการด้านปศุสัตว์ 34
- แผนเตรียมการด้านประมง 42

แผนการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยธรรมชาติ 44

แผนเตรียมรับสถานการณ์ของสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด 48

นโยบาย มาตรการส่งเสริมการปลูกพืชฤดูแล้ง ปี 2547/48 50

เป้าหมายพื้นที่เพาะปลูกพืชฤดูแล้ง ปี 2547/48 52

โครงการสนับสนุนการเพาะปลูกพืชฤดูแล้ง ปี 2547/48 61

ภาคผนวก

- สถานการณ์และแนวโน้มด้านการตลาดพืชฤดูแล้ง ปี 2547/48 63
- โครงการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ฤดูแล้งแทนนาปรัง 80
(กรมส่งเสริมการเกษตร)
- โครงการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรที่ได้มาตรฐานและปลอดภัย 84
(กรมส่งเสริมการเกษตร)
- โครงการปลูกพืชปรับปรุงดินในช่วงฤดูแล้ง ปี 2548 85
(กรมพัฒนาที่ดิน)
- โครงการนาหญ้าพืชอาหารสัตว์ 88
(กรมปศุสัตว์)

สรุป
แผนการดำเนินการในช่วงฤดูแล้งปี 2548
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้จัดทำแผนรับสถานการณ์ภัยธรรมชาติด้านการเกษตรในช่วงฤดูแล้งปี 2548 เพื่อเป็นแนวทางในการบูรณาการการดำเนินงานของหน่วยงานต่างๆ ให้สอดคล้อง ประสาน และเป็นเอกภาพ รวมทั้ง สามารถเชื่อมโยงการดำเนินงานกับหน่วยงานอื่นๆ นอกสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยแผนการดำเนินงานประกอบด้วย

1. การเตรียมรับสถานการณ์ กำหนดมาตรการและแผนการจัดสรรน้ำเพื่อให้เพียงพอกับการคาดการณ์ปลูกพืชฤดูแล้ง การสำรองปัจจัยที่จำเป็น ได้แก่ การสำรองเมล็ดพันธุ์พืช เสมียงอาหารสัตว์ และพันธุ์สัตว์น้ำ เบื้องต้น ดังนี้

- 1) กรมชลประทานสำรองเครื่องสูบน้ำ จำนวน 750 เครื่อง รถยนต์บรรทุกน้ำ จำนวน 55 คัน สามารถขอรับความช่วยเหลือได้ที่โครงการชลประทานจังหวัด
- 2) สำนักฝนหลวงและการบินเกษตร มีแผนจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการฝนหลวงจำนวน 9 ศูนย์ โดยขอรับการสนับสนุนฝนหลวงได้ที่สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดทุกจังหวัด
- 3) กรมส่งเสริมการเกษตร สำรองปัจจัยการผลิตเมล็ดพันธุ์พืช
- 4) กรมปศุสัตว์ สำรองเสบียงอาหารสัตว์และเวชภัณฑ์
- 5) กรมประมง สำรองพันธุ์สัตว์น้ำ
- 6) จัดทำโครงการเพื่อลดการเพาะปลูกพืช

การประชุมสัมพันธน์ แนะนำด้านการทำการเกษตรและการป้องกันกำจัดศัตรูพืชให้เหมาะสมในช่วงฤดูแล้งนี้ มีการแจ้งเตือนภัย ติดตามสถานการณ์ และรายงาน

ทั้งนี้ สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ตั้งหน่วยประสานงาน ดังนี้

- ส่วนกลาง มีศูนย์เฉพาะกิจป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยแล้ง เป็นหน่วยงานกลางในการประสานการดำเนินงานในระดับกระทรวงในการติดตามสถานการณ์และแจ้งเตือนภัย หมายเลขโทรศัพท์ (และ โทรสาร) 0-2281-9401, 0-2281-5836 E-mail : disas_moac@hotmail.com

- ส่วนภูมิภาค สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดทุกจังหวัด เป็นหน่วยงานกลางในระดับจังหวัด ในการรายงานและการให้ความช่วยเหลือ โดยมีศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด เป็นหน่วยงานกลางในระดับพื้นที่

2. แผนการให้ความช่วยเหลือขณะเกิดภัย กำหนดให้มีแผนการช่วยเหลือเครื่องสูบน้ำ และรถบรรทุกน้ำ การจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการฝนหลวง เพื่อเพิ่มปริมาณความชื้นให้พื้นที่ป่าและ บรรเทาปัญหาการขาดแคลนน้ำ

ขั้นตอนการให้ความช่วยเหลือขณะเกิดภัย

1. การช่วยเหลือเกี่ยวกับรถบรรทุกน้ำ เครื่องสูบน้ำ รวมทั้งปัจจัยการผลิตที่ หน่วยงานต่างๆ ได้เตรียมแผนการให้ความช่วยเหลือไว้แล้ว เกษตรกรประสานได้ที่สำนักงาน เกษตรและสหกรณ์จังหวัด หน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงในระดับจังหวัด หน่วยงานระดับกรม และศูนย์เฉพาะกิจป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยธรรมชาติ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ส่วนกลาง

2. การขอรับการบริการปฏิบัติการฝนหลวง แจ้งขอรับการสนับสนุนได้ที่ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดทุกจังหวัด ศูนย์ปฏิบัติการฝนหลวง หรือศูนย์เฉพาะกิจ ป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยธรรมชาติ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

3. การให้ความช่วยเหลือในระยะฉุกเฉิน นอกจากขอความช่วยเหลือจาก หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับจังหวัดโดยตรงแล้ว จังหวัดโดยผู้ว่าราชการจังหวัดสามารถใช้เงิน ทดรองราชการในอำนาจอนุมัติวงเงิน 50 ล้านบาท ตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินทดรอง ราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2546 ช่วยเหลือผู้ประสบภัยได้ทันที ถ้า ไม่เพียงพอสามารถขอรับการสนับสนุนจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ในวงเงินไม่เกิน 50 ล้านบาท

3. แผนการให้ความช่วยเหลือหลังเกิดภัย เป็นการช่วยเหลือเพื่อบรรเทาความเดือดร้อน ของเกษตรกร และการฟื้นฟูพื้นที่โดยหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง เสนอกระทรวงเกษตร และสหกรณ์พิจารณาผ่านคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยธรรมชาติ เพื่อขอเงินงบกลาง จากรัฐบาล

แผนรับสถานการณ์ในช่วงฤดูแล้งปี 2548

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ช่วงฤดูแล้งของประเทศไทยอยู่ระหว่างกลางเดือนกุมภาพันธ์จนถึงเดือนพฤษภาคม ซึ่งโดยทั่วไปสภาพอากาศจะร้อนและแห้งแล้ง ปริมาณฝนน้อย ซึ่งอาจมีผลทำให้ในบางพื้นที่เกิดสภาวะขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภค รวมถึงการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรด้วย เนื่องจากตั้งแต่ปี 2548 ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำทั่วประเทศอยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่าปีที่ผ่านมา ประกอบกับฝนในปี 2547 หยุดตกตั้งแต่ต้นเดือนตุลาคม 2547 ซึ่งเร็วกว่าปกติ ทำให้เกิดสภาวะความแห้งแล้งเร็วและรุนแรงในหลายพื้นที่ สร้างความเสียหายให้แก่พื้นที่การเกษตรเป็นวงกว้าง ดังนั้น เพื่อให้การช่วยเหลือเกษตรกรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และมีการดำเนินงานในลักษณะบูรณาการของหน่วยงานต่างๆ ทุกระดับ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงได้จัดทำแผนเตรียมรับสถานการณ์ในช่วงฤดูแล้งปี 2548 ขึ้น เพื่อเป็นคู่มือในการดำเนินงานบรรเทาความเสียหายจากภัยแล้ง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเป็นแนวทางให้หน่วยงานในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ดำเนินการช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัยในช่วงฤดูแล้ง ให้สอดคล้อง ประสาน และเป็นเอกภาพ รวมทั้งสามารถบูรณาการกับหน่วยงานนอกสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. เพื่อเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์การเตรียมรับสถานการณ์ในช่วงฤดูแล้ง ปี 2548 ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

เป้าหมาย

เกษตรกรมีน้ำอุปโภค-บริโภคและทำการเกษตรอย่างเพียงพอในช่วงฤดูแล้ง

แนวทางการดำเนินงาน

การเตรียมรับสถานการณ์ ได้ดำเนินการจัดทำแผนการจัดสรรน้ำเพื่อให้สอดคล้องและเพียงพอกับการกำหนดพื้นที่เพาะปลูกพืชในช่วงฤดูแล้ง การประชาสัมพันธ์แนะนำการทำการเกษตรในช่วงฤดูแล้งรวมถึงการป้องกันและกำจัดศัตรูพืช และกำหนดพื้นที่ที่สมควรงดการทำการปรางค์ครั้งที่สอง การสำรองปัจจัยที่จำเป็นในช่วงฤดูแล้ง

แผนการช่วยเหลือขณะเกิดภัย มีแผนการช่วยเหลือเครื่องสูบน้ำและรถบรรทุกน้ำ และการปฏิบัติการฝนหลวง การช่วยเหลือตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยกรณีฉุกเฉินและจำเป็น พ.ศ. 2546

แผนการช่วยเหลือหลังการเกิดภัย การให้ความช่วยเหลือเพื่อบรรเทาความเดือดร้อน และการช่วยเหลือเพื่อการฟื้นฟูพื้นที่โดยขอใช้เงินงบกลางต่อไป

ลักษณะภัยธรรมชาติที่มักจะเกิดขึ้นในช่วงฤดูแล้ง

ในช่วงฤดูแล้งมีลักษณะอากาศโดยทั่วไปจะร้อนถึงร้อนจัด และแห้งแล้งในหลายพื้นที่ อาจเกิดสภาวะการขาดแคลนน้ำในการอุปโภค บริโภค รวมถึงน้ำเพื่อการเกษตร นอกจากนี้ภัยธรรมชาติซึ่งอาจจะเกิดขึ้นในช่วงเวลานี้ คือ พายุฤดูร้อน พายุลมแรง ลมกระโชกแรง ฝนฟ้าคะนอง ลูกเห็บ และไฟป่า ซึ่งจะทำให้เกิดความเสียหายกับพื้นที่การเกษตร

ช่วงเวลาการเกิดภัยธรรมชาติ

ลำดับ ที่	ประเภท ภัยธรรมชาติ	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.
1	ภัยแล้ง												
2	วาตภัย												
3	ลูกเห็บ												
4	ไฟป่า												

□ ช่วงเวลาที่เคยเกิดภัยในบางปี ■ ช่วงเวลาที่เคยเกิดภัยเป็นประจำทุกปี

สถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง

1. คาดหมายลักษณะอากาศในฤดูร้อน ปี 2548

เนื่องจากฤดูหนาวที่จะจากไปมีอากาศหนาวลงมาปกคลุมหลายระลอกเมื่อเทียบกับปีก่อนๆ นับตั้งแต่ปี พ.ศ.2544 เป็นต้นมา แสดงว่าลักษณะอากาศในปี พ.ศ. 2548 กำลังจะเข้าสู่สภาวะปกติ

ฤดูร้อนปีนี้อาจเริ่มตั้งแต่ปลายเดือนกุมภาพันธ์ และจะเข้าฤดูร้อนชัดเจนในเดือนมีนาคม ซึ่งแนวโคจรของดวงอาทิตย์ประจำวัน (Sun Declination) จะเคลื่อนจากซีกโลกใต้ขึ้นมาซีกโลกเหนือประมาณกลางเดือนมีนาคม ซึ่งเป็นเดือนที่มีความชื้นต่ำสุดของปี และความชื้นโดยทั่วไปจะเริ่มสูงขึ้นในเดือนเมษายน ปีนี้คาดว่าพายุฤดูร้อนซึ่งส่วนมากจะเกิดในเดือนเมษายน จะมีเหตุการณ์ลมกระโชกแรง และลูกเห็บจะลดจำนวนครั้งจากปีที่ผ่านมา อุณหภูมิอากาศร้อน (อุณหภูมิสูงสุดมากกว่า 25 องศาเซลเซียส) จะไม่ร้อนมากเท่ากับปีที่ผ่านมา อุณหภูมิสูงสุดของประเทศจะอยู่ประมาณปลายเดือน (27 – 30 เมษายน 2548)

การสิ้นสุดของฤดูร้อนจะประมาณกลางเดือนพฤษภาคม ในฤดูร้อนอาจเกิดพายุหมุนเขตร้อน เช่น พายุดีเปรสชันบริเวณปลายเกาะสุมาตราแล้วเคลื่อนที่ไปประเทศอินเดีย แต่ถ้าเคลื่อนทางเหนือผ่านทางตะวันตกของประเทศพม่าจะทำให้มีฝนด้านตะวันตกของประเทศรวมทั้งภาคใต้

2. สภาพฝน

สภาพฝนในปี 2547 โดยทั่วไปมีฝนตกดีต่อเนื่องมาตั้งแต่ปลายเดือนเมษายน 2547 เป็นต้นมา จากอิทธิพลของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ หย่อมความกดอากาศต่ำ และแนวร่องความกดอากาศต่ำกำลังแรงที่พาดผ่าน ซึ่งในปี 2547 นี้มีพายุดีเปรสชันและพายุโซนร้อนที่มีอิทธิพลกับประเทศไทย 3 ลูก คือ พายุดีเปรสชัน “O2B” ในอ่าวเบงกอลตอนบน ระหว่างวันที่ 17-20 พฤษภาคม 2547 ทำให้เกิดฝนตกหนักและน้ำท่วมในเขตอำเภอแม่ระมาด อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก พายุไต้ฝุ่น “จันทู” ที่พัดผ่านประเทศไทยบริเวณจังหวัดร้อยเอ็ด มหาสารคาม ขอนแก่น ระหว่างวันที่ 14 – 16 มิถุนายน 2547 ทำให้เกิดฝนตกหนักและเกิดภาวะน้ำท่วมเป็นบริเวณกว้าง โดยเฉพาะในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง และพายุไต้ฝุ่น “หมู่ฟ้า” ที่พัดผ่านประเทศไทยบริเวณจังหวัดสุราษฎร์ธานี ระนอง ระหว่างวันที่ 24 – 26 พฤศจิกายน 2547 ทำให้เกิดฝนตกหนักถึงหนักมากในหลายบริเวณในเขตจังหวัดสุราษฎร์ธานี ชุมพร ประจวบคีรีขันธ์ และเกิดภาวะน้ำท่วมในเขตอำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร

สรุปปริมาณฝนตกสะสมตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม ถึงวันที่ 30 พฤศจิกายน 2547 ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีปริมาณฝนมากกว่าปีที่ผ่านมา และมากกว่าค่าเฉลี่ยประมาณ

ร้อยละ 1 – 5 ภาคกลาง ภาคตะวันออก และภาคใต้ทั้งสองฝั่ง มีปริมาณฝนน้อยกว่าปีที่ผ่านมา และน้อยกว่าค่าเฉลี่ยประมาณร้อยละ 9 – 24

3. สภาพน้ำในอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ที่สำคัญ

สภาพน้ำในอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ทั่วประเทศส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ถึง ดี โดยมีสภาพน้ำเกือบเต็มอ่างเก็บน้ำบางแห่ง อ่างเก็บน้ำที่มีปริมาณน้ำอยู่ในเกณฑ์น้อย คือ อ่างเก็บน้ำเขื่อนแม่กวงอุดมธารา จังหวัดเชียงใหม่ มีปริมาณน้ำใช้งานได้ ณ วันที่ 30 พฤศจิกายน 2547 เพียงร้อยละ 38 ของความจุใช้งานได้ทั้งหมด อ่างเก็บน้ำที่มีปริมาณน้ำน้อยมาก ได้แก่ อ่างเก็บน้ำเขื่อนลำพระเพลิง อ่างเก็บน้ำเขื่อนลำตะคอง จังหวัดนครราชสีมา อ่างเก็บน้ำเขื่อนทับเสลา จังหวัดอุทัยธานี และอ่างเก็บน้ำกระเสียว จังหวัดสุพรรณบุรี มีปริมาณน้ำใช้งานได้ ณ วันที่ 22 พฤศจิกายน 2547 เพียงร้อยละ 1 – 16 ของความจุใช้งานได้ทั้งหมด คงสงวนน้ำไว้ใช้เพื่อการอุปโภค บริโภค เท่านั้น ในช่วงฤดูฝนที่ผ่านมาระหว่างเดือนพฤษภาคม – พฤศจิกายน 2547 มีปริมาณน้ำไหลลงอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ที่เป็นแหล่งน้ำต้นทุนของกลุ่มน้ำเจ้าพระยา กลุ่มน้ำแม่กลอง กลุ่มน้ำชีและกลุ่มน้ำมูล ดังนี้

แสดงการเปรียบเทียบปริมาณฝนทับทวีกับฝนปี 2546 และ 2547

ระหว่างวันที่ 1 – 31 ธันวาคม

ภาค	ปริมาณฝน เฉลี่ยระยะยาว (มม.)	ปี 2546		ปี 2547	
		ปริมาณฝน (มม.)	+ สูง, - ต่ำ กว่าค่าเฉลี่ย (มม.)	ปริมาณฝน (มม.)	+ สูง, - ต่ำ กว่าค่าเฉลี่ย (%)
เหนือ	7.0	0.0	-100.0	0.0	-100.0
ตะวันออกเฉียงเหนือ	2.8	0.0	-100.0	0.0	-100.0
กลาง	5.7	0.0	-100.0	0.0	-100.0
ตะวันออก	11.6	0.0	-100.0	0.0	-100.0
ใต้ฝั่งตะวันออก	231.5	279.4	20.7	94.4	-59.3
ใต้ฝั่งตะวันตก	62.7	47.2	-24.8	26.6	-57.6
เฉลี่ยทั่วประเทศ	49.7	52.5	5.7	18.4	-63.0

แสดงการเปรียบเทียบปริมาณฝนทับทวีกับฝนปี 2546 และ 2547

ระหว่างวันที่ 1 – 31 ธันวาคม

ภาค	ปริมาณฝน เฉลี่ยระยะยาว (มม.)	ปี 2546		ปี 2547	
		ปริมาณฝน (มม.)	+ สูง, - ต่ำ กว่าค่าเฉลี่ย (มม.)	ปริมาณฝน (มม.)	+ สูง, - ต่ำ กว่าค่าเฉลี่ย (%)
เหนือ	1,188.9	1,012.5	-14.8	1,235.3	3.9
ตะวันออกเฉียงเหนือ	1,322.1	1,354.4	2.4	1,380.0	4.4
กลาง	1,202.0	1,241.3	3.3	909.5	-24.3
ตะวันออก	2,059.3	1,700.2	-17.4	1,603.8	-22.1
ใต้ฝั่งตะวันออก	1,720.1	1,888.3	9.8	1,414.1	-17.8
ใต้ฝั่งตะวันตก	2,716.4	2,639.8	-2.8	2,341.6	-13.8
เฉลี่ยทั่วประเทศ	1,517.2	1,465.5	-3.4	1,363.0	-10.2

1) อ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ที่เป็นแหล่งน้ำต้นทุนของกลุ่มน้ำเจ้าพระยา

(1) อ่างเก็บน้ำเขื่อนภูมิพล

ปริมาณน้ำไหลลงอ่างเก็บน้ำรวมกันประมาณ 4,540 ล้านลบ.ม. และมีการระบายน้ำจากอ่างเก็บน้ำรวมกันประมาณ 1,881 ล้านลบ.ม. คาคการณ์วันที่ 1 มกราคม 2548 จะมีปริมาณน้ำใช้งานได้ประมาณ 3,800 ล้านลบ.ม. คิดเป็นร้อยละ 39 ของความจุใช้งานได้ทั้งหมด ซึ่งเป็นสภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์น้อย และมีปริมาณน้ำน้อยกว่าปี 2547 ที่ผ่านมาประมาณ 900 ล้านลบ.ม.

(2) อ่างเก็บน้ำเขื่อนสิริกิติ์

ปริมาณน้ำไหลลงอ่างเก็บน้ำรวมกันประมาณ 6,701 ล้านลบ.ม. และมีการระบายน้ำจากอ่างเก็บน้ำรวมกันประมาณ 2,583 ล้านลบ.ม. คาคการณ์วันที่ 1 มกราคม 2548 มีปริมาณน้ำใช้งานได้ประมาณ 4,800 ล้านลบ.ม. คิดเป็นร้อยละ 72 ของความจุใช้งานได้ทั้งหมด ซึ่งมากกว่าปี 2547 ที่ผ่านมาประมาณ 200 ล้านลบ.ม.

(3) อ่างเก็บน้ำเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์

ปริมาณน้ำไหลลงอ่างเก็บน้ำรวมกันประมาณ 1,896 ล้านลบ.ม. และมีการระบายน้ำจากอ่างเก็บน้ำรวมกันประมาณ 1,348 ล้านลบ.ม. คาคการณ์วันที่ 1 มกราคม 2548 มีปริมาณน้ำใช้งานได้ประมาณ 720 ล้านลบ.ม. คิดเป็นร้อยละ 92 ของความจุใช้งานได้ทั้งหมด ซึ่งใกล้เคียงกับปี 2547 ที่ผ่านมา

2) อ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ที่เป็นแหล่งน้ำต้นทุนของกลุ่มน้ำแม่กลอง

(1) อ่างเก็บน้ำเขื่อนศรีนครินทร์

ปริมาณน้ำไหลลงอ่างเก็บน้ำรวมกันประมาณ 3,620 ล้านลบ.ม. และมีการระบายน้ำจากอ่างเก็บน้ำรวมกันประมาณ 2,086 ล้านลบ.ม. คาคการณ์วันที่ 1 มกราคม 2548 มีปริมาณน้ำใช้งานได้ประมาณ 4,800 ล้านลบ.ม. คิดเป็นร้อยละ 64 ของความจุใช้งานได้ทั้งหมด ซึ่งน้อยกว่าปี 2547 ที่ผ่านมาประมาณ 580 ล้านลบ.ม.

(2) อ่างเก็บน้ำเขื่อนวชิราลงกรณ

ปริมาณน้ำไหลลงอ่างเก็บน้ำรวมกันประมาณ 4,739 ล้านลบ.ม. และมีการระบายน้ำจากอ่างเก็บน้ำรวมกันประมาณ 3,134 ล้านลบ.ม. คาคการณ์วันที่ 1 มกราคม 2548 มีปริมาณน้ำใช้งานได้ประมาณ 3,400 ล้านลบ.ม. คิดเป็นร้อยละ 58 ของความจุใช้งานได้ทั้งหมด ซึ่งน้อยกว่าปี 2547 ที่ผ่านมาประมาณ 780 ล้านลบ.ม.

3) อ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ที่เป็นแหล่งน้ำต้นทุนของกลุ่มน้ำชี

(1) อ่างเก็บน้ำเขื่อนจุฬาภรณ์

ปริมาณน้ำไหลลงอ่างเก็บน้ำรวมกันประมาณ 113 ล้านลบ.ม. และมีการระบายน้ำจากอ่างเก็บน้ำรวมกันประมาณ 68 ล้านลบ.ม. คาคการณ์วันที่ 1 มกราคม 2548

มีปริมาณน้ำใช้งานได้ประมาณ 65 ล้านลบ.ม. คิดเป็นร้อยละ 45 ของความจุใช้งานได้ทั้งหมด ซึ่งมากกว่าปี 2547 ที่ผ่านมาประมาณ 15 ล้านลบ.ม.

(2) อ่างเก็บน้ำเขื่อนอุบลรัตน์

ปริมาณน้ำไหลลงอ่างเก็บน้ำรวมกันประมาณ 2,189 ล้านลบ.ม. และมีการระบายน้ำจากอ่างเก็บน้ำ รวมกันประมาณ 1,126 ล้านลบ.ม. คาคการณ์วันที่ 1 มกราคม 2548 มีปริมาณน้ำใช้งานได้ประมาณ 1,065 ล้านลบ.ม. คิดเป็นร้อยละ 57 ของความจุใช้งานได้ทั้งหมด ซึ่งมากกว่าปี 2547 ที่ผ่านมาประมาณ 120 ล้านลบ.ม.

(3) อ่างเก็บน้ำเขื่อนลำปาว

ปริมาณน้ำไหลลงอ่างเก็บน้ำรวมกันประมาณ 2,861 ล้านลบ.ม. และมีการระบายน้ำจากอ่างเก็บน้ำ รวมกันประมาณ 2,207 ล้านลบ.ม. คาคการณ์วันที่ 1 มกราคม 2548 มีปริมาณน้ำใช้งานได้ประมาณ 900 ล้านลบ.ม. คิดเป็นร้อยละ 67 ของความจุใช้งานได้ทั้งหมด ซึ่งน้อยกว่าปี 2547 ที่ผ่านมาประมาณ 175 ล้านลบ.ม.

4) อ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ที่เป็นแหล่งน้ำต้นทุนของกลุ่มน้ำมูล

(1) อ่างเก็บน้ำเขื่อนลำตะคอง

ปริมาณน้ำไหลลงอ่างเก็บน้ำรวมกันประมาณ 179 ล้านลบ.ม. และมีการระบายน้ำจากอ่างเก็บน้ำ รวมกันประมาณ 144 ล้านลบ.ม. คาคการณ์วันที่ 1 มกราคม 2548 มีปริมาณน้ำใช้งานได้ประมาณ 45 ล้านลบ.ม. คิดเป็นร้อยละ 15 ของความจุใช้งานได้ทั้งหมด ซึ่งน้อยกว่าปี 2547 ที่ผ่านมาประมาณ 122 ล้านลบ.ม.

(2) อ่างเก็บน้ำเขื่อนลำพระเพลิง

ปริมาณน้ำไหลลงอ่างเก็บน้ำรวมกันประมาณ 128 ล้านลบ.ม. และมีการระบายน้ำจากอ่างเก็บน้ำ รวมกันประมาณ 131 ล้านลบ.ม. คาคการณ์วันที่ 1 มกราคม 2548 มีปริมาณน้ำใช้งานได้ประมาณ 15 ล้านลบ.ม. คิดเป็นร้อยละ 14 ของความจุใช้งานได้ทั้งหมด ซึ่งน้อยกว่าปี 2547 ที่ผ่านมาประมาณ 81 ล้านลบ.ม.

(3) อ่างเก็บน้ำเขื่อนมูลบน

ปริมาณน้ำไหลลงอ่างเก็บน้ำรวมกันประมาณ 64 ล้านลบ.ม. และมีการระบายน้ำจากอ่างเก็บน้ำ รวมกันประมาณ 69 ล้านลบ.ม. คาคการณ์วันที่ 1 มกราคม 2548 มีปริมาณน้ำใช้งานได้ประมาณ 48 ล้านลบ.ม. คิดเป็นร้อยละ 36 ของความจุใช้งานได้ทั้งหมด ซึ่งน้อยกว่าปี 2547 ที่ผ่านมาประมาณ 45 ล้านลบ.ม.

ตารางสรุปสภาพน้ำในอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ทั่วประเทศ

แหล่งข้อมูล: กองกักเก็บน้ำ

ประจำวันที่ 21 ธันวาคม 2547

ภาค อ่างเก็บน้ำชื่อ	ความจุ ที่ รวม (ล้าน ม. ³)	ปริมาณน้ำในอ่าง						ปริมาณน้ำไหลลงอ่าง				ปริมาณน้ำระบาย	
		ปี 2546 (ล้าน ม. ³)	ปัจจุบัน		ใช้การได้จริง		ค่าเฉลี่ย รวมทั้งปี (ล้าน ม. ³)	ปีมาตร (ล้าน ม. ³)	สะสมตั้งแต่ 1 ม.ค. 47		วันนี้ (ล้าน ม. ³)	สะสมตั้งแต่ 1 ม.ค. 47 (ล้าน ม. ³)	
			ปริมาณน้ำ (ล้าน ม. ³)	% รวม	ปริมาณน้ำ (ล้าน ม. ³)	% เทียบกับ ใช้การได้จริง			ปีมาตร (ล้าน ม. ³)	% เทียบกับ ค่าเฉลี่ยทั้งปี			
เหนือ													
ภูมิพล	13,462	8,690	8,013	60	4,213	44	5,602	2.78	4,702.38	84	13.20	4,598	
สิริกิติ์	9,510	7,578	8,477	89	5,627	84	5,391	6.79	7,326.24	100	25.55	5,947	
แม่อิง	265	216	296	100	274	100	332	0.49	473.55	100	0.74	359	
กิ่วลม	112	98	112	100	108	100	578	1.13	631.28	100	1.60	589	
แม่งวง (15 ค.ค.)	263	105	112	43	98	39	186	0.01	208.31	100	0.01	180	
รวมภาคเหนือ	23,612	16,687	17,009	72	10,319	61	12,089	11.20	13,347.76	100	41.10	11,673	
ตะวันออกเฉียงเหนือ													
คำปาว	1,430	1,216	931	65	846	63	1,985	1.27	2,913.81	100	2.64	2,741	
คำชะอี	324	198	67	21	40	14	270	0.17	199.97	74	0.17	229	
คำพระเพลิง	110	97	11	10	10	9	184	0.03	135.91	74	0.00	179	
น้ำจูน	520	232	363	70	320	67	443	0.00	469.03	100	1.03	208	
อุบลรัตน์	2,264	1,391	1,371	61	961	52	2,271	2.37	2,374.80	100	1.01	1,803	
สิรินธร	1,966	1,493	1,557	79	726	64	1,664	0.18	1,272.63	76	1.89	660	
จุฬารัตน์	188	99	91	49	47	33	165	0.00	120.88	73	2.18	97	
ห้วยหลวง	113	83	71	63	66	61	161	0.22	119.87	74	0.13	130	
ลำน้ำพอง	121	63	45	37	42	35	30	0.00	24.98	84	0.03	17	
มูลขาม	141	101	45	32	38	29	82	0.04	67.92	83	0.04	102	
น้ำพอง	165	143	141	86	132	84	-	0.09	166.89	-	0.00	133	
ลำน้ำชี	275	118	102	37	95	36	-	0.00	132.29	-	0.00	115	
รวมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	7,617	5,235	4,796	63	3,324	54	7,254	4.37	7,998.88	100	9.13	6,414	
กลาง													
ป่าสัก	785	738	661	84	668	84	2,200	0.00	2,606.91	91	1.30	1,776	
กระเจียว	240	204	41	17	1	1	256	0.00	114.66	46	0.12	267	
ทันตยา	160	39	22	14	14	9	124	0.00	35.07	28	0.04	40	
รวมภาคกลาง	1,185	981	724	61	673	59	2,579	0.00	2,156.63	84	1.36	2,073	
ตะวันออก													
ศรีนครินทร์	17,745	15,728	15,019	85	4,754	64	4,339	5.37	4,039.26	93	8.18	4,198	
ศรีนครินทร์	8,860	7,288	6,019	68	3,007	51	5,369	0.70	4,854.79	90	9.25	5,484	
รวมภาคตะวันออก	26,605	23,016	21,038	79	7,761	58	9,708	6.07	8,894.05	92	17.43	9,681	
ตะวันตก													
บางพระ	110	60	42	38	27	29	44	0.00	22.03	50	0.07	25	
หนองปลาไหล	165	148	100	61	86	57	203	0.21	155.05	76	0.21	140	
คลองหอยโข่ง	325	268	183	56	-	-	-	0.00	-	-	1.41	-	
รวมภาคตะวันตก	600	496	326	54	113	46	247	0.21	177.08	72	1.69	165	
ใต้													
อ่างกระเจียว	710	709	342	48	275	43	929	0.09	772.04	83	0.00	1,030	
ปราณบุรี	445	406.64	173	39	113	29	436	0.00	275.22	63	0.35	452	
พิษณุโลก	5,639	3,389	3,901	69	2,549	59	2,598	1.21	2,060.83	79	0.88	1,326	
บางตาหลวง	1,404	1,169	1,207	86	947	83	1,545	4.36	1,287.82	83	1.27	2,105	
รวมภาคใต้	8,198	5,673	5,622	69	3,883	60	5,508	6	4,396	80	2.50	4,963	
รวมทั้งประเทศ	67,817	52,088	49,515	73	26,074	59	37,386	28	36,970	99	73	34,970	

หมายเหตุ

รวม หมายถึง ระดับน้ำในอ่างเก็บน้ำ

อ่างเก็บน้ำเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ มีความจุ 960 ล้านลูกบาศก์เมตรที่ระดับน้ำสูงสุด

ศูนย์ประสานและติดตามสถานการณ์น้ำ กรมชลประทาน

โทร/โทรสาร 0 - 2243 - 6956, 0 - 2241 - 3350

www.rid.go.th

4. สถานการณ์และแนวโน้มด้านการตลาดพืชฤดูแล้ง ปี 2547/48

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ได้วิเคราะห์สถานการณ์และแนวโน้มด้านการตลาดพืชเศรษฐกิจที่สำคัญในฤดูแล้ง ปี 2547/48 ดังนี้

สถานการณ์การผลิตข้าวของโลก กระทรวงเกษตรสหรัฐอเมริกา ได้คาดคะเนว่า ผลผลิตข้าวโลกปี 2547/48 จะมี 592 ล้านตัน ข้าวเปลือก (397.87 ล้านตันข้าวสาร) เพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 2.79 โดยใช้ภายในประเทศ 412.83 ล้านตันข้าวสาร ส่งออก 24.99 ล้านตันข้าวสาร ทำให้สต็อกปลายปีคงเหลือ 68.71 ล้านตันข้าวสาร ลดลงจากปีก่อนร้อยละ 17.97

ข้าวนาปี ปี 2547/48 ประเทศไทยคาดว่าจะมีพื้นที่ปลูกข้าวนาปี 57.480 ล้านไร่ ได้ผลผลิต 20.965 ล้านตันข้าวเปลือก พื้นที่ลดลงจากปี 2547/48 ร้อยละ 0.32 เนื่องจากปริมาณน้ำฝนสะสมน้อยกว่าและฤดูฝนมาล่าช้า ผลผลิตเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.27 เนื่องจากราคาปีที่ผ่านมาอยู่ในเกณฑ์สูงมากจึงทำให้เกษตรกรรุดแลกราคาผลิต

แนวโน้มราคาข้าวในปี 2547/48 ราคาข้าวในปี 2547/48 คาดว่าจะอยู่ในเกณฑ์สูงเช่นเดียวกับปีที่ผ่านมา ทั้งนี้ เนื่องจากการค้าข้าวโลกคาดว่าจะสูงจากปีที่ผ่านมาร้อยละ 0.32 ประกอบกับสต็อกข้าวโลกลดลงมากเหลือ 68.71 ล้านตันข้าวสาร จากในช่วงปี 2541/42 – 2545/46 ซึ่งอยู่ระหว่าง 107.32 – 149.08 ล้านตันข้าวสาร นอกจากนี้ประเทศอินเดียซึ่งเป็นประเทศผู้ส่งออกข้าวรายใหญ่อันดับสองจากไทย คาดว่าผลผลิตข้าวจะลดลง ประกอบกับมาตรการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี 2547/48 ของประเทศ กนข. ได้กำหนดราคาสูงจากปีที่ผ่านมา โดยข้าวเปลือกเหนียวสูงขึ้นตันละประมาณ 1,300 บาท ข้าวเปลือกเจ้าสูงขึ้นตันละประมาณ 1,265-1,440 บาท และข้าวเปลือกหอมมะลิสูงขึ้นตันละ 2,000 บาท

ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปี 2547 (ม.ค.-ค.ค.) เกษตรกรขายได้ราคา 5.05 บาท/กก. เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปีก่อนร้อยละ 12.47 คาดการณ์ว่าราคาข้าวโพดปี 2547/48 จะอยู่ในเกณฑ์ดีเช่นเดียวกับปีที่ผ่านมา เนื่องจากความต้องการของตลาดโลกมีมาก และสต็อกของโลกลดลงจำนวนมาก ความต้องการภายในประเทศไทย แม้ว่าจะลดลงจากการเกิดของไข้หวัดนกรอบ 2 ระบาด แต่ข้าวโพดที่เหลือสามารถส่งออกไปขายตลาดต่างประเทศได้ ดังนั้น คาดว่าราคาข้าวโพดในช่วงฤดูแล้ง ปี 2548 จะมีราคาประมาณ 5.00-5.50 บาท/กก.

ถั่วเหลือง ในฤดูแล้งปี 2546/47 เกษตรกรขายได้ราคา (ม.ค.-มิ.ย. 47) 13.95 บาท/กก. เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมาร้อยละ 39.08 ในปี 2547 รัฐบาลอนุญาตให้นำเข้าถั่วเหลืองโดยไม่จำกัด อัตราภาษีนำเข้า 0% ในช่วงเดือนมกราคม – สิงหาคม มีการนำเข้าเมล็ดถั่วเหลืองและกากถั่วเหลืองประมาณ 0.868 ล้านตัน และ 0.765 ล้านตันตามลำดับ จนถึงสิ้นปีคาดว่าจะนำเข้าทั้งหมด 1.27 ล้านตัน หากการระบาดไข้หวัดนกไม่สร้างปัญหามากนัก คาดว่าความต้องการใช้เมล็ดถั่วเหลือง ปี 2548 จะมากกว่า ปี 2547

ถั่วลิสง ในฤดูแล้งปี 2546/47 เกษตรกรขายได้ราคาเฉลี่ย (ม.ค.-มิ.ย. 47) 14.23 บาท/กก. ลดลงจากปีที่ผ่านมาร้อยละ 6.69 เนื่องจากมีพืชตระกูลถั่วอื่นๆ ทดแทนถั่วลิสงมากขึ้น คาดว่าราคาถั่วลิสงในปี 2548 จะยังคงใกล้เคียงกับปี 2547 เนื่องจากตลาดยังคงมีความต้องการ

ถั่วเขียว ในฤดูแล้งปี 2546/47 เกษตรกรขายได้ราคาเฉลี่ย (ม.ค.-มิ.ย. 47) 14.41 บาท/กก. สูงขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 50.10 บาท คาดว่าราคาในปี 2547/48 จะมีแนวโน้มสูงขึ้น เพราะความต้องการใช้ภายในประเทศสูงขึ้น

ข้าวโพดฝักอ่อน ในปี 2547 เกษตรกรขายข้าวโพดฝักอ่อนทั้งเปลือกราคา กิโลกรัมละ 2.65 บาท ลดลงจากปีที่ผ่านมาร้อยละ 17 และข้าวโพดฝักอ่อนปอกเปลือกราคา กิโลกรัมละ 20.39 บาท สูงขึ้นจากปีที่ผ่านมาร้อยละ 9 ในปี 2548 คาดว่าราคาข้าวโพดฝักอ่อนทั้งเปลือก และปอกเปลือกมีแนวโน้มสูงขึ้นเล็กน้อย เนื่องจากปริมาณผลผลิตลดลง

ข้าวโพดหวาน ในปี 2547 เกษตรกรขายข้าวโพดหวาน กิโลกรัมละ 5.68 บาท สูงขึ้นจากปีที่ผ่านมาร้อยละ 12 ในปี 2548 คาดว่าราคาข้าวโพดหวานที่เกษตรกรขายได้มีแนวโน้มที่สูงขึ้น เนื่องจากปริมาณการส่งออกเพิ่มขึ้น ทำให้โรงงานต้องการวัตถุดิบเพิ่มขึ้น

แผนเตรียมรับสถานการณ์ของหน่วยงานต่างๆ

การเตรียมการในการรับสถานการณ์

1. การติดตามสถานการณ์ การแจ้งเตือนภัย

1.1 การบริหารการดำเนินการที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การติดตามสถานการณ์ การแจ้งเหตุ การรายงานสถานการณ์ และการช่วยเหลือผู้ประสบภัย ดำเนินการได้อย่างทันเหตุการณ์และมีประสิทธิภาพ แบ่งการดำเนินงานเป็น 2 ระดับ คือ ส่วนภูมิภาคและส่วนกลาง

(1) ส่วนภูมิภาค

- สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดเป็นหน่วยกลางการประสานข้อมูล จัดทำแผนปฏิบัติการระดับจังหวัด รายงานสถานการณ์ ความเสียหายและการช่วยเหลือโดยตรงต่อ ศูนย์เฉพาะกิจป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยแล้ง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ทั้งนี้ให้รวมถึงการประสานการดำเนินงานของศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีประจำตำบลในการเป็นศูนย์กลางการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัย

- ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีประจำตำบล เป็นศูนย์กลางการรวบรวมความเสียหายและให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยและรายงานสถานการณ์ ให้สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ โดยให้หน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในระดับจังหวัดแต่งตั้งและจัดส่งเจ้าหน้าที่ไปปฏิบัติงานที่ศูนย์ฯ เพื่อดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับภารกิจของแต่ละหน่วยงาน

- การเสนอขอรับความช่วยเหลือ ให้หน่วยงานซึ่งมีภารกิจในการให้ความช่วยเหลือในระดับจังหวัด ส่งเจ้าหน้าที่ไปปฏิบัติงานยังศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีประจำตำบล เพื่อให้ความช่วยเหลือและเสนอคณะกรรมการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติระดับอำเภอ (ก.ช.ภ.อ.) และคณะกรรมการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติระดับจังหวัด (ก.ช.ภ.จ.)

(2) ส่วนกลาง

- ส่วนป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยธรรมชาติ สำนักแผนงานและโครงการพิเศษ สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นหน่วยงานกลางในการประสานข้อมูล จัดทำแผนเตรียมรับสถานการณ์ในช่วงฤดูแล้ง การติดตามสถานการณ์ การรายงาน การให้ความช่วยเหลือ โดยมีคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยธรรมชาติ เป็นผู้กำหนดนโยบายในการให้ความช่วยเหลือ

- หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ติดตามสถานการณ์ รายงานความเสียหาย และขอรับการช่วยเหลือมายังส่วนป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยธรรมชาติ สำนักแผนงานและโครงการพิเศษ

- จัดตั้งศูนย์เฉพาะกิจป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยแล้ง ณ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยให้เจ้าหน้าที่ส่วนป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยธรรมชาติ สำนักแผนงานและโครงการพิเศษเป็นเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ ทำหน้าที่รวบรวมข้อมูลสถานการณ์น้ำ การปฏิบัติการฝนหลวง พื้นที่ประสบภัย มูลค่าความเสียหายและความต้องการการช่วยเหลือ โดยจัดทำระบบเครือข่ายการรายงาน การส่งข้อมูล จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและจังหวัด สรุปประเด็นสำคัญเร่งด่วนนั้นๆ นำเสนอผู้บริหารทราบทุกวัน เพื่อใช้ในการประชาสัมพันธ์งานของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รวมทั้งเชื่อมโยงกับ call center ด้วย และให้ทุกหน่วยงานสั่งการหน่วยงานในพื้นที่ให้ร่วมมือในการรายงานข้อมูลผ่านระบบเครือข่ายของกระทรวงฯ

1.2 การดำเนินการ

(1) การประสานงาน

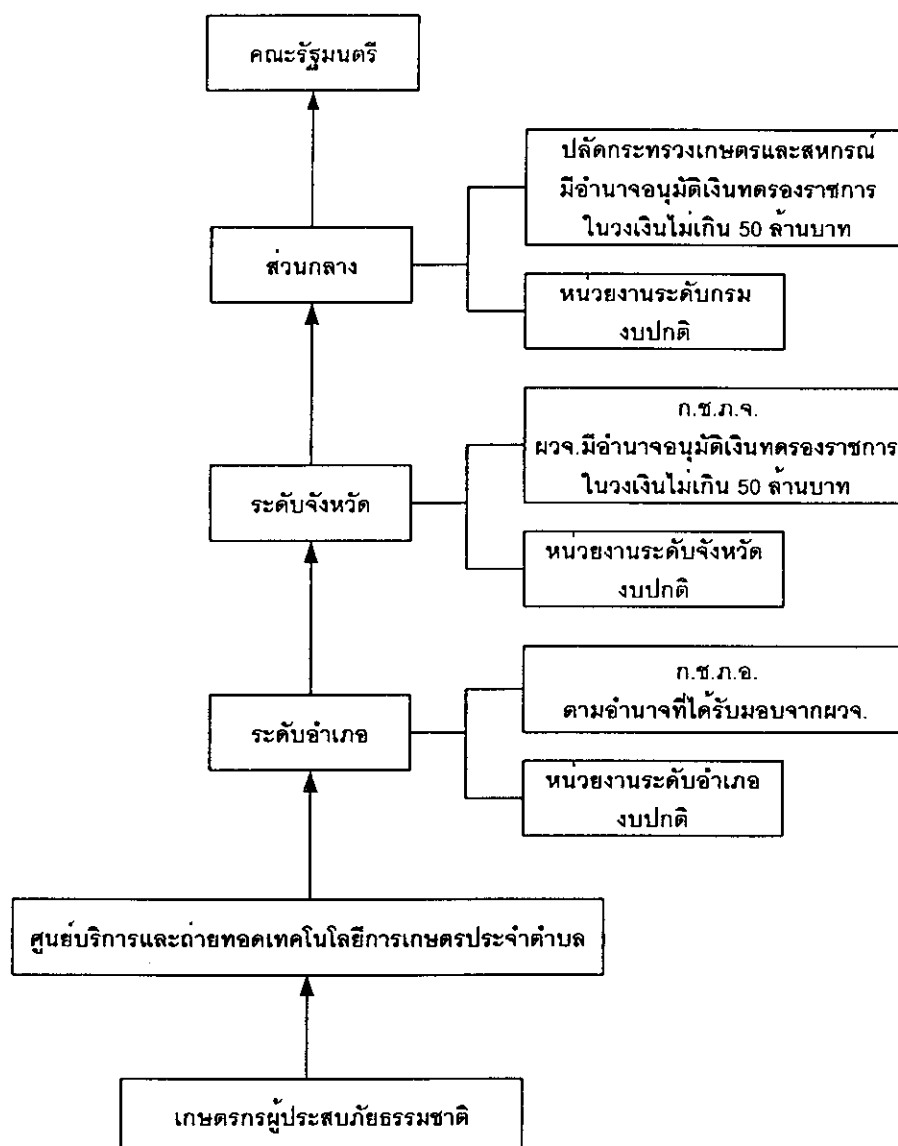
- ศูนย์เฉพาะกิจป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยแล้ง เป็นหน่วยงานกลางในระดับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่จะประสานกับหน่วยงานต่างๆ ดังนี้
- หน่วยงานในระดับกระทรวง ได้แก่ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงคมนาคม สำนักนายกรัฐมนตรี และศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยในสังกัดหน่วยงานต่างๆ ในการให้ข้อมูลและกำหนดนโยบายเพื่อแก้ไขปัญหาภัยแล้งร่วมกัน
- หน่วยงานในสังกัดที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมส่งเสริมการเกษตร กรมปศุสัตว์ กรมประมง กรมชลประทาน กรมส่งเสริมสหกรณ์ สำนักฝนหลวงและการบินเกษตร สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด ฯลฯ เพื่อรวบรวมข้อมูลความเสียหายของแต่ละหน่วยงานและจังหวัด ทั้งด้านพืช ปศุสัตว์ ประมง เรือสำเภาและการแก้ไขปัญหาเรื่องน้ำโดยการปฏิบัติการฝนหลวงในการกำหนดนโยบายและวิธีแก้ปัญหา การสั่งการให้หน่วยงานต่างๆ ถือปฏิบัติ

(2) การรายงานสถานการณ์ ให้มีการรายงานสถานการณ์ผ่านระบบ Intranet ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ <http://192.168.30.110> หรือ www.moac.go.th

สถานการณ์	หน่วยรับผิดชอบ
- ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำและการระบายน้ำ	กรมชลประทาน
- การทำนาปรังและการปลูกพืชฤดูแล้งรายจังหวัด โดยเฉพาะในเขตพื้นที่ลุ่มแอ่ง	กรมส่งเสริมการเกษตร กรมชลประทาน
- การให้ความช่วยเหลือโดยการสูบน้ำและรถบรรทุกน้ำ	กรมชลประทาน สป.ก.
- การตรวจวัดน้ำเค็ม	กรมชลประทาน
- การตรวจวัดน้ำเสีย	กรมชลประทาน
- การปฏิบัติการฝนหลวง	สำนักฝนหลวงและการบินเกษตร สป.กษ.
- เหตุการณ์ผิดปกติอันเนื่องมาจากสภาวะขาดแคลนน้ำ และข้อร้องเรียนต่างๆ จากเกษตรกรให้ตรวจสอบวิเคราะห์ และนำเสนอผู้บริหารพิจารณาสั่งการ	สนง.เกษตรและสหกรณ์จังหวัด ส่วนป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยธรรมชาติ สำนักแผนงานและโครงการพิเศษ สป.กษ.

แผนผังการให้ความช่วยเหลือของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ขั้นตอนการช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัยพิบัติ สำหรับภัยพิบัติแต่ละภัยหรือแต่ละเหตุการณ์

หมายเหตุ : - อำนาจอนุมัติเงินอุดหนุนราชการของปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์และผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นไปตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2546

- ก.ช.ภ.อ. คือ คณะกรรมการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติอำเภอ

- ก.ช.ภ.จ. คือ คณะกรรมการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติจังหวัด

(แผนเตรียมรับสถานการณ์ในช่วงฤดูแล้งปี 2548)

[illegible]

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

(แผนเตรียมรับสถานการณ์ในช่วงฤดูแล้งปี 2548)

[illegible]

แผนปฏิบัติการฝนหลวง

สำนักฝนหลวงและการบินเกษตร สป.กษ.

สำนักฝนหลวงและการบินเกษตร ได้จัดทำแผนการปฏิบัติการฝนหลวง เพื่อช่วยเหลือพื้นที่การเกษตรในช่วงฤดูแล้ง ระหว่างเดือนมกราคม ถึง เดือนเมษายน 2548 เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำด้านการอุปโภค บริโภค และด้านการเกษตร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือพื้นที่การเกษตรที่เป็นพืชฤดูแล้ง รวมทั้งเพิ่มความชุ่มชื้นให้กับพื้นที่ป่าไม้ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดไฟป่า, ลดและควบคุมความรุนแรงของไฟป่าไม่ให้ลุกลามขยายพื้นที่ หรือ ทวีความรุนแรงออกไป, ผลักดันน้ำเค็มในช่วงฤดูแล้ง และเพิ่มปริมาณน้ำในการอุปโภคบริโภค รวมทั้งเพิ่มปริมาณน้ำให้กับพื้นที่ลุ่มรับน้ำต่างๆ เพื่อชะลอการปล่อยน้ำจากเขื่อนต่างๆ ให้น้อยลง เพื่อรักษาน้ำต้นทุนในอ่างเก็บน้ำไว้ ซึ่งรายละเอียดแผนการปฏิบัติการฝนหลวงช่วยเหลือ ตามแผนการรับสถานการณ์ในช่วงฤดูแล้ง ปี 2548 มีแผนจะจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการฝนหลวง ประจำภาคต่างๆ ในช่วงฤดูแล้งจำนวน 8 ศูนย์ ดังนี้

1. ศูนย์ปฏิบัติการฝนหลวงภาคเหนือตอนบน (ตั้งฐานที่จังหวัดเชียงใหม่) รับผิดชอบในพื้นที่ลุ่มรับน้ำหลักภาคเหนือตอนบน คือ ลุ่มน้ำปิง มีเป้าหมายช่วยเหลือพื้นที่การเกษตร บริเวณจังหวัดเชียงใหม่, เชียงราย ลำพูน, ลำปาง, แม่ฮ่องสอน, พะเยา และตาก และเพิ่มปริมาณน้ำให้อ่างเก็บเขื่อนภูมิพล, เขื่อนแม่งัดสมบูรณ์ชล, เขื่อนแม่กวงอุดมธารา และเขื่อนกิ่วลม มีแผนจะเริ่มปฏิบัติงานในช่วงฤดูแล้ง ตั้งแต่ต้นเดือนมีนาคม 2548 เป็นต้นไป

2. ศูนย์ปฏิบัติการฝนหลวงภาคเหนือตอนล่าง (ตั้งฐานที่จังหวัดพิษณุโลก) รับผิดชอบในพื้นที่ลุ่มรับน้ำหลักภาคเหนือตอนล่าง มีเป้าหมายช่วยเหลือพื้นที่การเกษตร บริเวณจังหวัดพิษณุโลก, แพร่, น่าน, อุตรดิตถ์, สุโขทัย, กำแพงเพชร, พิจิตร และ เพชรบูรณ์, เพิ่มปริมาณน้ำให้อ่างเก็บน้ำเขื่อนสิริกิติ์ มีแผนจะเริ่มปฏิบัติงานในช่วงฤดูแล้ง ตั้งแต่ต้นเดือนมีนาคม 2548 เป็นต้นไป

3. ศูนย์ปฏิบัติการฝนหลวงภาคกลาง (ตั้งฐานที่จังหวัดนครสวรรค์) รับผิดชอบในพื้นที่ลุ่มรับน้ำหลักภาคกลาง คือ ลุ่มน้ำเจ้าพระยา, ลุ่มน้ำป่าสัก, ลุ่มน้ำสะแกกรัง และ ลุ่มน้ำท่าจีน มีเป้าหมายช่วยเหลือพื้นที่การเกษตร บริเวณจังหวัดนครสวรรค์, ลพบุรี, อุทัยธานี, ชัยนาท, สิงห์บุรี, สระบุรี, อ่างทอง, พระนครศรีอยุธยา, สุพรรณบุรี, ปทุมธานี และ นนทบุรี รวมทั้งเพิ่มปริมาณน้ำให้อ่างเก็บเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์, เขื่อนทับเสลา และ เขื่อนกระเสียว มีแผนจะเริ่มปฏิบัติงานในช่วงฤดูแล้ง ตั้งแต่ต้นเดือนกุมภาพันธ์ 2548 เป็นต้นไป

4. ศูนย์ปฏิบัติการฝนหลวงภาคตะวันออก (ตั้งฐานที่จังหวัดระยอง) รับผิดชอบในพื้นที่ลุ่มรับน้ำหลักภาคตะวันออก มีเป้าหมายช่วยเหลือพื้นที่การเกษตรบริเวณจังหวัดระยอง, จันทบุรี, ตราด, ชลบุรี, ปราจีนบุรี, สระแก้ว, นครนายก และ ฉะเชิงเทรา มีแผนจะเริ่มปฏิบัติงานในช่วงฤดูแล้ง ตั้งแต่กลางเดือนกุมภาพันธ์ 2548 เป็นต้นไป

5. ศูนย์ปฏิบัติการฝนหลวงภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน (ตั้งฐานที่จังหวัดขอนแก่น) รับผิดชอบในพื้นที่ลุ่มรับน้ำหลักภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน คือ ลุ่มน้ำชี และ ลุ่มน้ำโขง มีเป้าหมายช่วยเหลือพื้นที่การเกษตร บริเวณจังหวัดขอนแก่น, มหาสารคาม, กาฬสินธุ์, ร้อยเอ็ด, เลย, อุดรธานี, หนองบัวลำภู และยโสธร รวมทั้งเพิ่มปริมาณน้ำให้อ่างเก็บน้ำเขื่อนอุบลรัตน์, เขื่อนจุฬาภรณ์, และเขื่อนลำปาว มีแผนจะเริ่มปฏิบัติงานในช่วงฤดูแล้ง ตั้งแต่กลางเดือนเมษายน/ต้นเดือนพฤษภาคม 2548 เป็นต้นไป

6. ศูนย์ปฏิบัติการฝนหลวงภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง (ตั้งฐานที่จังหวัดนครราชสีมา) รับผิดชอบในพื้นที่ลุ่มรับน้ำหลักภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง คือ ลุ่มน้ำมูล มีเป้าหมายช่วยเหลือพื้นที่การเกษตร บริเวณจังหวัดนครราชสีมา, บุรีรัมย์, ศรีสะเกษ, สุรินทร์, ยโสธร, อำนาจเจริญ และ อุบลราชธานี รวมทั้งเพิ่มปริมาณน้ำให้อ่างเก็บน้ำเขื่อนลำตะคอง, เขื่อนลำพระเพลิง และ เขื่อนสิรินธร มีแผนจะเริ่มปฏิบัติงานในช่วงฤดูแล้ง ตั้งแต่ต้นเดือนเมษายน 2548 เป็นต้นไป

7. ศูนย์ปฏิบัติการฝนหลวงห้วยหิน (ภาคใต้ตอนบน) (ตั้งฐานที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์) รับผิดชอบในพื้นที่ลุ่มรับน้ำหลักภาคใต้ตอนบน คือ ลุ่มน้ำเพชรบุรี มีเป้าหมายช่วยเหลือพื้นที่การเกษตร บริเวณจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และเพชรบุรี รวมทั้งเพิ่มปริมาณน้ำให้อ่างเก็บน้ำเขื่อนแก่งกระจาน และเขื่อนปราณบุรี มีแผนจะเริ่มปฏิบัติงานในช่วงฤดูแล้ง ตั้งแต่ต้นเดือนกุมภาพันธ์ 2548 เป็นต้นไป

8. ศูนย์ปฏิบัติการฝนหลวงภาคใต้ตอนล่าง (ตั้งฐานที่จังหวัดสงขลา) รับผิดชอบในพื้นที่ลุ่มรับน้ำหลักภาคใต้ตอนล่าง คือ ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา, ลุ่มน้ำตาปี และ ลุ่มน้ำชายฝั่งทะเลภาคใต้ มีเป้าหมายช่วยเหลือพื้นที่การเกษตร บริเวณจังหวัดสงขลา, พัทลุง, สตูล และ พื้นที่จังหวัดอื่นๆ ตามสภาวะความแห้งแล้ง มีแผนจะเริ่มปฏิบัติงานในช่วงฤดูแล้ง ระหว่างต้นเดือนกุมภาพันธ์ - เดือนเมษายน 2548

แผนปฏิบัติการฝนหลวง ปี 2548

ศูนย์ปฏิบัติการ ฝนหลวงประจำภาค	ฐานปฏิบัติงาน จังหวัด	ช่วงปฏิบัติงาน	พื้นที่เป้าหมาย
ภาคเหนือตอนบน	1. เชียงใหม่	1 มี.ค. – 20 ต.ค. 47	3 ลุ่มน้ำหลัก, 4 เขื่อน, 7 จังหวัด
ภาคเหนือตอนล่าง	1. พิษณุโลก 2. แพร่	1 มี.ค. – 31 พ.ค. 48 1 มี.ย. – 20 ต.ค. 48	3 ลุ่มน้ำหลัก, 1 เขื่อน, 8 จังหวัด
ภาคกลาง	1. นครสวรรค์ 2. ลพบุรี	1 ก.พ. – 30 เม.ย. 48 1 พ.ค. – 20 ต.ค. 48	5 ลุ่มน้ำหลัก, 5 เขื่อน, 18 จังหวัด
ภาคตะวันออก	1. จันทบุรี 2. สระแก้ว 3. ระยอง	15 ก.พ. – 30 พ.ค. 48 16 พ.ค. – 20 ต.ค. 48 15 ก.พ. – 15 พ.ค. 48	4 ลุ่มน้ำหลัก, 5 อ่าง เก็บน้ำ, 8 จังหวัด
ตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนบน	1. ขอนแก่น	1 พ.ค. – 20 ต.ค. 48	2 ลุ่มน้ำหลัก, 6 เขื่อน, 12 จังหวัด
ตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนล่าง	1. นครราชสีมา	1 เม.ย. – 20 ต.ค. 48	1 ลุ่มน้ำหลัก, 7 เขื่อน, 7 จังหวัด
ภาคใต้ตอนบน	1. ประจวบคีรีขันธ์	1 ก.พ. – 30 ต.ค. 48	5 ลุ่มน้ำหลัก, 2 เขื่อน, 2 จังหวัด
ภาคใต้ตอนล่าง	1. สงขลา	1 ก.พ. – 30 เม.ย. 48	5 ลุ่มน้ำหลัก, 2 เขื่อน 14 จังหวัดหรือตาม สถานะความแห้งแล้ง

พื้นที่เป้าหมายการปฏิบัติการ

1. พื้นที่ลุ่มน้ำภาคเหนือตอนบน มีดังนี้

- ลุ่มรับน้ำหลัก 3 ลุ่มน้ำ : ลุ่มน้ำปิง, ลุ่มน้ำกก และ ลุ่มน้ำสาละวิน
- เขื่อน 3 เขื่อน : เขื่อนภูมิพล, เขื่อนแม่จัดสมบูรณ์ชล, เขื่อนแม่กวงอุดม
ธารา และ เขื่อนก๊วลม
- พื้นที่การเกษตร : จำนวน 7จังหวัด ได้แก่ เชียงใหม่, เชียงราย, แม่ฮ่องสอน,
ลำพูน, ลำปาง, พะเยา และ ตาก มีพื้นที่การเกษตร
7,535,642 ไร่

-พื้นที่ป่าไม้ : ได้แก่ พื้นที่ป่าเจ้าช้อน, คอยขุนตาล, คอยภูคา
คอยสุเทพ-ปุย และ คอยอินทนนท์ มีพื้นที่ป่าไม้ประมาณ
31,975,936 ไร่

2. พื้นที่ลุ่มรับน้ำภาคเหนือตอนล่าง มีดังนี้

-ลุ่มรับน้ำหลัก 3 ลุ่มน้ำ : ลุ่มน้ำวัง, ลุ่มน้ำยม และ ลุ่มน้ำน่าน
-เขื่อน 1 เขื่อน : เขื่อนสิริกิติ์
-พื้นที่การเกษตร : จำนวน 8 จังหวัด ได้แก่ พิจิตร, โลก, แพร่, น่าน, อุตรดิตถ์
สุโขทัย, กำแพงเพชร, พิจิตร, และเพชรบูรณ์ มีพื้นที่ป่าไม้
ประมาณ 12,162,713 ไร่

3. พื้นที่ลุ่มรับน้ำภาคกลาง มีดังนี้

-ลุ่มรับน้ำหลัก 5 ลุ่มน้ำ : ลุ่มน้ำเจ้าพระยา, ลุ่มน้ำป่าสัก, ลุ่มน้ำสะแกกรัง
ลุ่มน้ำท่าจีน และลุ่มน้ำแม่กลอง
-เขื่อน 5 เขื่อน : เขื่อนป่าสักชลสิทธิ์, เขื่อนทับเสลา เขื่อนกระเสียว
เขื่อนศรีนครินทร์ และเขื่อนเขาแหลม
-พื้นที่การเกษตร : จำนวน 18 จังหวัด ได้แก่ นครสวรรค์, ลพบุรี, อุทัยธานี,
ชัยนาท, สิงห์บุรี, สระบุรี, อ่างทอง, พระนครศรีอยุธยา,
สุพรรณบุรี, ปทุมธานี, นนทบุรี, กรุงเทพฯ, สมุทรสาคร,
สมุทรปราการ, สมุทรสงคราม, กาญจนบุรี, นครปฐมและ
ราชบุรี
มีพื้นที่การเกษตรประมาณ 20,006,961 ไร่
-พื้นที่ป่าไม้ : ได้แก่ พื้นที่ป่าแม่วงศ์, พระพุทธฉาย ห้วยขาแข้ง และ
พื้นที่ป่าแก่งกระจาน พื้นที่ป่าไม้ประมาณ 10,075,315 ไร่

4. พื้นที่ลุ่มรับน้ำภาคตะวันออก มีดังนี้

-ลุ่มรับน้ำหลัก 4 ลุ่มน้ำ : ลุ่มน้ำบางปะกง, ลุ่มน้ำปราจีนบุรี, ลุ่มน้ำโตนเลสาบ และ
ลุ่มน้ำชายฝั่งทะเลตะวันออก
-อ่างเก็บน้ำ 5 อ่าง : อ่างเก็บน้ำบางพระ, หนองค้อ, มาบประชัน, ดอกกราย
และหนองปลาไหล

- พื้นที่การเกษตร : จำนวน 8 จังหวัด ได้แก่ จันทบุรี, ตราด, ระยอง, ชลบุรี, ปราจีนบุรี, สระแก้ว, นครนายกและ ฉะเชิงเทรา มีพื้นที่การเกษตรประมาณ 10,759,521 ไร่
- พื้นที่ป่าไม้ : ได้แก่ พื้นที่ป่าเขาชะเมา-เขาวง, เขาคิชฌกูฏ และเขาสอยดาว มีพื้นที่ป่าไม้ประมาณ 4,744,794 ไร่

5. พื้นที่ลุ่มรับน้ำภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน มีดังนี้

- ลุ่มรับน้ำหลัก 2 ลุ่มน้ำ : ลุ่มน้ำชี และลุ่มน้ำโขง
- เขื่อน 6 เขื่อน : เขื่อนอุบลรัตน์, เขื่อนจุฬาภรณ์, เขื่อนลำปาว, เขื่อนน้ำอูน, เขื่อนห้วยหลวง และเขื่อนน้ำพุง
- พื้นที่การเกษตร : จำนวน 12 จังหวัด ได้แก่ ขอนแก่น, มหาสารคาม, กาฬสินธุ์, ร้อยเอ็ด, เลย, อุดรธานี, หนองบัวลำภู, สกลนคร, นครพนม, มุกดาหาร, ยโสธร และหนองคาย มีพื้นที่การเกษตรประมาณ 30,051,474 ไร่
- พื้นที่ป่าไม้ : ได้แก่ พื้นที่ป่าภูพาน, ภูถ้ำกา, ภูกระดึง, ภูเรือ, ภูผาม่าน และ ภูเวียง มีพื้นที่ป่าไม้ประมาณ 6,790,446 ไร่

6. พื้นที่ลุ่มรับน้ำภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง มีดังนี้

- ลุ่มรับน้ำหลัก 1 ลุ่มน้ำ : ลุ่มน้ำมูล
- เขื่อน 7 เขื่อน : เขื่อนลำตะคอง, เขื่อนลำพระเพลิง, เขื่อนสิรินธร, เขื่อนมูลบน, เขื่อนลำนางรอง, เขื่อนลำแะ และเขื่อนลำปลายมาศ
- พื้นที่การเกษตร : จำนวน 7 จังหวัด ได้แก่ นครราชสีมา, บุรีรัมย์, สุรินทร์, ศรีสะเกษ, ยโสธร, อำนาจเจริญ และอุบลราชธานี มีพื้นที่การเกษตรประมาณ 27,807,699 ไร่
- พื้นที่ป่าไม้ : ได้แก่ พื้นที่ป่าเขาใหญ่, ทับลาน, ภูสระดอกบัว และ ภูจอง-นายอย มีพื้นที่ป่าไม้ประมาณ 6,499,791 ไร่

7. พื้นที่ลุ่มรับน้ำภาคใต้ตอนบน มีดังนี้

- ลุ่มรับน้ำหลัก 2 ลุ่มน้ำ : ลุ่มน้ำเพชรบุรี และลุ่มน้ำชายฝั่งทะเลตะวันตกของอ่าวไทย
- เขื่อน 2 เขื่อน : เขื่อนแก่งกระจาน และเขื่อนปราณบุรี

- พื้นที่การเกษตร : จำนวน 2 จังหวัด ได้แก่ ประจวบคีรีขันธ์และเพชรบุรี
มีพื้นที่การเกษตรประมาณ 1,912,322 ไร่
- พื้นที่ป่าไม้ : พื้นที่แก่งกระจานและป่ากุยบุรี มีพื้นที่ป่าไม้ประมาณ
2,144,842 ไร่

8. พื้นที่ลุ่มรับน้ำภาคใต้ตอนล่าง มีดังนี้

- ลุ่มรับน้ำหลัก 5 ลุ่มน้ำ : ลุ่มน้ำภาคใต้ฝั่งตะวันออก, ลุ่มน้ำตาปี, ลุ่มน้ำปัตตานี,
ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา และลุ่มน้ำชายฝั่งทะเลตะวันตก
ภาคใต้
- เขื่อน 2 เขื่อน : เขื่อนรัชชประภาและเขื่อนบางลาง
- พื้นที่การเกษตร : จำนวน 14 จังหวัด ได้แก่ สงขลา, ชุมพร, นครศรีธรรมราช,
พัทลุง, สุราษฎร์ธานี, กระบี่, ตรัง, พังงา, ภูเก็ต, ระนอง,
สตูล, นราธิวาส, ปัตตานีและยะลา มีพื้นที่การเกษตร
ประมาณ 18,164,960 ไร่
- พื้นที่ป่าไม้ : ได้แก่ พื้นที่ป่าแก่งกรุง, ป่าบางลาง และป่าบูโด-สุโหงป่าดี
มีพื้นที่ป่าไม้ประมาณ 7,784,141 ไร่

แผนภูมิที่ 1 แสดงแผนการปฏิบัติการผ่านหลวงตามพระบรมราชโสมาย ประจำปีงบประมาณ 2549

ศูนย์ปฏิบัติการ ผ่านหลวงตามพระบรมราชโสมาย (จังหวัด)	2547					2548					จำนวน ตัวในงบ ตามแผน
	บุคลากร	พื้นที่	วัสดุ	ยานพาหนะ	เครื่องมือ	บุคลากร	พื้นที่	วัสดุ	ยานพาหนะ	เครื่องมือ	
	ปฏิบัติงาน	ปฏิบัติงาน	ปฏิบัติงาน	ปฏิบัติงาน	ปฏิบัติงาน	ปฏิบัติงาน	ปฏิบัติงาน	ปฏิบัติงาน	ปฏิบัติงาน	ปฏิบัติงาน	
ภาคเหนือตอนบน (เชียงใหม่)	20										505:00
ภาคเหนือตอนล่าง (พิษณุโลก)	20										150:00
ภาคกลาง (นครสวรรค์)	20										400:00
ภาคตะวันออก (ชลบุรี)	20										700:00
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน (ขอนแก่น)	20										370:00
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง (ร้อยเอ็ด)	20										400:00
ภาคตะวันออก (นครราชสีมา)	20										575:00
ภาคใต้ตอนบน (นครศรีธรรมราช)	20										650:00
ศูนย์ฝึกหลวง ขั้วหิน (ภาคใต้ตอนบน) (ประจวบคีรีขันธ์)	20										1300:00
ภาคใต้ตอนล่าง (สงขลา/ราชบุรี)	15										300:00
รวมจำนวนพื้นที่ปฏิบัติงาน	126	0	0	0	0	98	186	210	210	210	กษ. 4,400:00
% พื้นที่ปฏิบัติงานหลวง	70	20	10	10	10	30	40	50	70	80	ทบ. 1,400:00
จำนวนพื้นที่ปฏิบัติงานหลวง	88	0	0	0	0	29	74	105	147	174	รวม 5,800:00

หมายเหตุ 1. ☐ แผนปฏิบัติงานที่ตั้งงบประมาณไว้แล้ว 2. เครื่องบิน KING AIR จากจังหวัดเชียงใหม่ ย้ายไปจังหวัดนครราชสีมา 1 พฤษภาคม 2548

3. ☐ แผนปฏิบัติงานสำรองเพื่อการปรับเปลี่ยนแผน หรือ ฐานเดิม

แผนการจัดสรรน้ำและการให้ความช่วยเหลือ กรมชลประทาน

แผนการจัดสรรน้ำ และการปลูกพืชฤดูแล้งในลุ่มน้ำเจ้าพระยา

คาดการณ์ในวันที่ 1 มกราคม 2548 อ่างเก็บน้ำเขื่อนภูมิพลและเขื่อนสิริกิติ์ จะมีน้ำใช้การได้รวมกันประมาณ 8,600 ล้านลบ.ม. ซึ่งน้อยกว่าวันที่ 1 มกราคม 2547 ที่ผ่านมาประมาณ 1,600 ล้านลบ.ม. และสามารถสนับสนุนกิจการการใช้น้ำในช่วงฤดูแล้งที่จะถึงนี้ได้ตามรอบเวรการส่งน้ำ โดยกำหนดแผนการระบายน้ำจากอ่างเก็บน้ำ เพื่อสนับสนุนการใช้น้ำต่างๆ ของลุ่มน้ำเจ้าพระยาเป็นจำนวนทั้งสิ้น 5,500 ล้านลบ.ม. รวมกับการระบายน้ำจากอ่างเก็บน้ำเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์อีกจำนวน 500 ล้านลบ.ม. และได้กำหนดพื้นที่เป้าหมายข้าวนาปรังในเขตชลประทานของโครงการฯ เจ้าพระยาใหญ่ พิชญ์โลก และโครงการฯ กำแพงเพชร รวมกันประมาณ 3.30 ล้านไร่ และพืชไร่-พืชผัก ประมาณ 0.09 ล้านไร่

การให้การช่วยเหลือเครื่องสูบน้ำเคลื่อนที่

กรมชลประทานได้ถ่ายโอนเครื่องสูบน้ำขนาด 6" – 8" จำนวน 1,000 เครื่อง ให้แก่องค์การบริหารส่วนจังหวัดต่างๆ เป็นผู้ดูแลรับผิดชอบ ดังนั้น เกษตรกรในพื้นที่นอกเขตชลประทานสามารถขอรับการสนับสนุนเครื่องสูบน้ำได้จากองค์การบริหารส่วนจังหวัดทุกจังหวัด

ในช่วงฤดูแล้งปี 2547/48 กรมชลประทานได้จัดเตรียมเครื่องสูบน้ำเคลื่อนที่ไว้จำนวน 750 เครื่อง จัดสรรกระจายอยู่ตามสำนักชลประทานต่างๆ ทั่วประเทศ ซึ่งพร้อมให้ความช่วยเหลือพื้นที่การเกษตรในเขตชลประทาน และการอุปโภคบริโภค

รถยนต์บรรทุกน้ำ

ในช่วงฤดูแล้งปี 2547/48 ได้วางแผนช่วยเหลือรถยนต์บรรทุกน้ำไว้ประมาณ 55 คัน เพื่อการให้ความช่วยเหลือพื้นที่สวนผลไม้ในพื้นที่ภาคตะวันออก คือ จังหวัดระยอง 14 คัน จันทบุรี 14 คัน ตราด 13 คัน ชลบุรี 1 คัน ปราจีนบุรี 4 คัน นครนายก 3 คัน ฉะเชิงเทรา 3 คัน และจังหวัดสระแก้ว 3 คัน

นอกจากนั้น ยังมีรถยนต์บรรทุกน้ำที่ใช้ในการตามโครงการก่อสร้าง และโครงการชลประทานต่างๆ ในพื้นที่ทั่วประเทศอีกประมาณ 240 คัน ที่พร้อมที่จะให้การช่วยเหลือด้านอุปโภคบริโภค เมื่อเกิดวิกฤตการณ์ขาดแคลนน้ำ และมีการร้องขอจากพื้นที่บริเวณใกล้เคียงกับหน่วยงานนั้นๆ

แผนการจัดสรรน้ำและการปลูกพืชฤดูแล้งปี 2547/2548 ในเขตชลประทาน (เป็นรายจังหวัด)

จังหวัด	ปริมาณน้ำ - ล้าน ลบ.ม.				พื้นที่เป้าหมาย - ไร่					ระยะเวลาส่งน้ำ		แหล่งน้ำต้นทุน อ่างเก็บน้ำ/ฝาย
	การเกษตร	อุปโภค-บริโภค	อื่นๆ	รวม	นาปรัง	พืชไร่-พืชผัก	ปศุสัตว์-ปศุปลา	สวนผลไม้	อื่นๆ	เริ่มส่งน้ำ	หยุดส่งน้ำ	
สำนักชลประทานที่ 1	230	7	102	339	23,300	66,600	-	71,723	70,643			
1. เชียงใหม่	219	6	101	326	23,300	55,500	-	65,155	70,573	1 ธ.ค.47	1 พ.ค.48	แม่กวง,แม่จิด,แม่แดง,ขนาดกลาง 11 แห่ง
2. ลำพูน	5	-	-	5	-	-	-	6,368	-	1 ธ.ค.47	30 เม.ย.48	ขนาดกลาง 4 แห่ง
3. แม่ฮ่องสอน	6	1	1	7	-	11,100	-	200	70	1 ธ.ค.47	30 เม.ย.48	ขนาดกลาง 6 แห่ง
สำนักชลประทานที่ 2	185	19	2	206	48,600	71,050	-	-	-			
1. เชียงราย	6	1	1	7	27,500	20,400	-	-	-	ธ.ค.47	พ.ค.48	ขนาดกลาง 3 แห่ง
2. พะเยา	34	11	-	46	7,000	20,400	-	-	-	1 ม.ค.48	15 พ.ค.48	ขนาดกลาง 16 แห่ง
3. น่าน	8	-	-	8	-	7,500	-	-	-	ธ.ค.47	เม.ย.48	ขนาดกลาง 3 แห่ง
4. ลำปาง	137	7	1	145	14,100	22,750	-	-	-	ธ.ค.47	พ.ค.48	ก๊วลม,ขนาดกลาง 3 แห่ง
สำนักชลประทานที่ 3	418	34	-	452	468,200	13,400	-	-	-			
1. พิจิตร	174	11	-	185	217,500	-	-	-	-	ม.ค.48	พ.ค.48	ภูมิพล,สิริกิติ์
2. อุตรดิตถ์	79	2	-	81	44,300	13,400	-	-	-	ธ.ค.47	เม.ย.48	ภูมิพล,สิริกิติ์,ขนาดกลาง 1 แห่ง
3. พิษณุโลก	106	-	-	106	134,000	-	-	-	-	ธ.ค.47	เม.ย.48	ภูมิพล,สิริกิติ์
4. นครสวรรค์	58	21	-	79	72,400	-	-	-	-	ม.ค.48	พ.ค.48	ภูมิพล,สิริกิติ์
สำนักชลประทานที่ 4	485	24	31	524	313,200	137,550	-	5,850	27,020			
1. แพร่	53	-	-	53	-	78,300	-	-	-	15 ธ.ค.47	9 เม.ย.48	ฝายแม่ยม,ขนาดกลาง 4 แห่ง
2. สุโขทัย	192	5	-	197	84,800	38,950	-	5,850	27,020	20 ธ.ค.47	15 เม.ย.48	ขนาดกลาง 3 แห่ง
3. กำแพงเพชร	173	11	-	184	166,000	11,300	-	-	-	25 ธ.ค.47	20 พ.ค.48	ภูมิพล,สิริกิติ์
4. ตาก	53	2	-	55	23,800	9,000	-	-	-	ม.ค.48	พ.ค.48	ภูมิพล,สิริกิติ์,ขนาดกลาง 2 แห่ง
5. นครสวรรค์	15	5	-	20	38,600	-	-	-	-	ม.ค.48	พ.ค.48	ภูมิพล,สิริกิติ์

แผนการจัดสรรน้ำและการปลูกพืชฤดูแล้งปี 2547/2548 ในเขตชลประทาน (เป็นรายจังหวัด)

จังหวัด	ปริมาณน้ำ - ล้าน ลบ.ม.				พื้นที่เป้าหมาย - ไร่					ระยะเวลาส่งน้ำ		แหล่งน้ำต้นทุน อ่างเก็บน้ำ/ฝาย
	การเกษตร	อุปโภค-บริโภค	อื่นๆ	รวม	นาปรัง	พืชไร่-พืชผัก	ปอกระเจ-ปอปลาค	สวนผลไม้	อื่นๆ	เริ่มส่งน้ำ	หยุดส่งน้ำ	
สำนักชลประทานที่ 5	279	17	21	317	133,200	42,000	1,525	1,093	5,873			
1. อุดรธานี	103	12	18	132	52,000	7,000	1,525	-	1,000	15 ธ.ค.47	พ.ค.48	ห้วยหลวง,ขนาดกลาง 13 แห่ง
2. หนองบัวลำภู	1	1	-	2	-	2,600	-	-	-	-	-	ขนาดกลาง 11 แห่ง
3. สกลนคร	148	3	1	152	10,400	19,500	-	465	3,167	25 พ.ย.47	20 เม.ย.48	น้ำอูน,ขนาดกลาง 18 แห่ง
4. หนองคาย	18	1	-	19	70,800	4,700	-	628	1,706	1 พ.ย.47	30 พ.ค.48	ขนาดกลาง 7 แห่ง
5. เลย	9	-	2	11	-	8,200	-	-	-	-	-	ขนาดกลาง 10 แห่ง
สำนักชลประทานที่ 6	943	436	15	1,395	348,150	58,000	3,950	425	6,142			
1. ขอนแก่น	409	26	-	434	162,600	25,500	-	-	5,997	27 ธ.ค.47	30 มิ.ย.48	อุบลรัตน์,ขนาดกลาง 14 แห่ง
2. ชัยภูมิ	13	8	13	34	-	6,500	-	425	145	ธ.ค.47	พ.ค.48	จุฬารัตน์,ขนาดกลาง 8 แห่ง
3. มหาสารคาม	5	1	-	6	750	1,800	-	-	-	15 ธ.ค.47	1 เม.ย.48	ขนาดกลาง 16 แห่ง
4. ร้อยเอ็ด	14	-	1	15	-	7,100	-	-	-	15 ธ.ค.47	6 เม.ย.48	ขนาดกลาง 10 แห่ง
5. กาฬสินธุ์	503	401	1	905	184,800	17,100	3,950	-	-	16 ธ.ค.47	31 พ.ค.48	ลำปาว,ขนาดกลาง 13 แห่ง
สำนักชลประทานที่ 7	194	5	15	214	96,800	15,000	-	-	-			
1. นครพนม	31	1	-	32	18,700	-	-	-	-	15 ธ.ค.47	16 เม.ย.48	ขนาดกลาง 15 แห่ง
2. มุกดาหาร	3	1	10	14	100	3,800	-	-	-	1 ธ.ค.47	30 เม.ย.48	ขนาดกลาง 12 แห่ง
3. อ่างทอง	5	1	5	11	-	2,100	-	-	-	1 ม.ค.48	15 เม.ย.48	ขนาดกลาง 4 แห่ง
4. ยโสธร	2	2	-	4	-	2,500	-	-	-	15 ธ.ค.47	16 เม.ย.48	ขนาดกลาง 2 แห่ง
5. อุบลราชธานี	153	1	-	154	78,000	6,600	-	-	-	1 ธ.ค.47	1 พ.ค.48	สิรินธร,ขนาดกลาง 8 แห่ง
สำนักชลประทานที่ 8	42	54	16	113	11,450	32,800	-	-	600			
1. นครราชสีมา	22	46	15	83	6,500	16,000	-	-	600	1 ม.ค.48	31 พ.ค.48	ลำตะคอง,ลำพระเพลิง,มูลบน,ลำแจะ ขนาดกลาง 11 แห่ง

แผนการจัดสรรน้ำและการปลูกพืชฤดูแล้งปี 2547/2548 ในเขตชลประทาน (เป็นรายจังหวัด)

จังหวัด	ปริมาณน้ำ - ล้าน ลบ.ม.				พื้นที่เป้าหมาย - ไร่					ระยะเวลาส่งน้ำ		แหล่งน้ำต้นทุน อ่างเก็บน้ำ/ฝาย
	การเกษตร	อุปโภค-บริโภค	อื่นๆ	รวม	นาปรัง	พืชไร่-พืชผัก	บ่อแก้ม-บ่อปลา	สวนผลไม้	อื่นๆ	เริ่มส่งน้ำ	หยุดส่งน้ำ	
2. บุรีรัมย์	6	2	-	8	200	9,300	-	-	-	1 ม.ค.48	31 พ.ค.48	ลำน้ำรอง, ขนาดกลาง 8 แห่ง
3. สุรินทร์	10	4	2	15	2,750	6,700	-	-	-	1 ม.ค.48	31 พ.ค.48	ขนาดกลาง 12 แห่ง
4. ศรีสะเกษ	5	3	-	8	2,000	800	-	-	-	1 ม.ค.48	30 มิ.ย.48	ขนาดกลาง 4 แห่ง
สำนักชลประทานที่ 9	250	60	186	486	172,800	17,500	29,280	58,850	2,330			
1. นครนายก	11	2	-	13	14,100	8,500	-	-	-	ม.ค.48	พ.ค.48	ขนาดกลาง 6 แห่ง
2. ปราจีนบุรี	10	1	2	14	20,500	3,500	-	100	50	ม.ค.48	พ.ค.48	ขนาดกลาง 3 แห่ง
3. สระแก้ว	35	2	-	36	12,250	1,400	-	-	-	ม.ค.48	พ.ค.48	พระปรง,ขนาดกลาง 7 แห่ง
4. ฉะเชิงเทรา	106	12	49	166	110,800	1,500	29,280	1,500	1,000	ม.ค.48	พ.ค.48	คลองสิียด,ขนาดกลาง 1 แห่ง
5. ชลบุรี	1	32	10	43	250	500	-	350	80	พ.ย.47	พ.ค.48	บางพระ,ขนาดกลาง 7 แห่ง
6. ระยอง	42	9	125	175	11,900	2,000	-	8,700	1,200	ม.ค.48	พ.ค.48	หนองปลาไหล,ขนาดกลาง 2 แห่ง
7. จันทบุรี	9	-	-	-	-	-	-	13,900	-	ม.ค.48	พ.ค.48	ขนาดกลาง 1 แห่ง
8. ตราด	36	3	-	39	3,000	100	-	34,300	-	ม.ค.48	พ.ค.48	ขนาดกลาง 5 แห่ง
สำนักชลประทานที่ 10	1,158	100	-	1,259	616,373	20,265	10,200	61,000	-			
1. เพชรบูรณ์	-	-	-	-	-	10,000	-	-	-	1 ม.ค.48	30 มิ.ย.48	ขนาดกลาง 2 แห่ง
2. นครสวรรค์	49	4	-	53	21,000	-	-	4,100	-	1 ม.ค.48	30 มิ.ย.48	ภูมิพล,สิริกิติ์
3. ชัยนาท	194	15	-	209	129,803	900	532	1,980	-	1 ม.ค.48	30 มิ.ย.48	ภูมิพล,สิริกิติ์
4. สิงห์บุรี	107	8	-	116	58,970	3,400	326	1,500	-	1 ม.ค.48	30 มิ.ย.48	ภูมิพล,สิริกิติ์
5. ลพบุรี	349	28	-	377	170,100	1,800	3,188	9,420	-	1 ม.ค.48	30 มิ.ย.48	ป่าสัก,ขนาดกลาง 2 แห่ง
6. สระบุรี	197	19	-	215	100,100	1,700	700	30,700	-	1 ม.ค.48	30 มิ.ย.48	ป่าสัก
7. อ่างทอง	27	2	-	29	27,000	370	395	2,900	-	1 ม.ค.48	30 มิ.ย.48	ภูมิพล,สิริกิติ์
8. พระนครศรีอยุธยา	235	24	-	259	109,400	2,095	5,059	10,400	-	1 ม.ค.48	30 มิ.ย.48	ภูมิพล,สิริกิติ์,ป่าสัก

แผนการจัดสรรน้ำและการปลูกพืชฤดูแล้งปี 2547/2548 ในเขตชลประทาน (เป็นรายจังหวัด)

จังหวัด	ปริมาณน้ำ - ล้าน ลบ.ม.				พื้นที่เป้าหมาย - ไร่					ระยะเวลาส่งน้ำ		แหล่งน้ำต้นทุน อ่างเก็บน้ำ/ฝาย
	การเกษตร	อุปโภค-บริโภค	อื่นๆ	รวม	นาปรัง	พืชไร่-พืชผัก	ปศุสัตว์-ปศุปลา	สวนผลไม้	อื่นๆ	เริ่มส่งน้ำ	หยุดส่งน้ำ	
สำนักชลประทานที่ 11	1,055	195	-	1,250	1,396,820	29,300	247,674	264,160	34,526			
1. สระบุรี	8	3	-	11	-	-	292	9,931	149	1 ม.ค.48	30 มิ.ย.48	ป่าสักฯ ภูมิพล,ศิริกิติ,ป่าสักฯ ภูมิพล,ศิริกิติ ภูมิพล,ศิริกิติ,ป่าสักฯ ภูมิพล,ศิริกิติ ภูมิพล,ศิริกิติ ภูมิพล,ศิริกิติ ภูมิพล,ศิริกิติ,ป่าสักฯ ภูมิพล,ศิริกิติ,ป่าสักฯ ภูมิพล,ศิริกิติ,ป่าสักฯ
2. พระนครศรีอยุธยา	117	20	-	137	233,400	2,300	5,538	20,366	833	1 ม.ค.48	30 มิ.ย.48	
3. สุพรรณบุรี	60	13	-	73	126,400	3,170	5,260	2,350	165	1 ม.ค.48	30 มิ.ย.48	
4. ปทุมธานี	270	40	-	310	322,000	4,700	5,224	161,673	7,305	1 ม.ค.48	30 มิ.ย.48	
5. นนทบุรี	79	22	-	101	111,100	13,700	4,027	23,639	5,061	1 ม.ค.48	30 มิ.ย.48	
6. นครปฐม	107	25	-	132	181,300	2,800	11,726	23,323	3,260	1 ม.ค.48	30 มิ.ย.48	
7. สมุทรสาคร	15	3	-	18	5,620	2,630	5,655	5,583	2,418	1 ม.ค.48	30 มิ.ย.48	
8. กรุงเทพมหานคร	38	10	-	48	70,000	-	4,652	5,280	1,045	1 ม.ค.48	30 มิ.ย.48	
9. สมุทรปราการ	114	12	-	126	25,500	-	100,065	2,860	2,620	1 ม.ค.48	30 มิ.ย.48	
10. นครนายก	17	5	-	22	40,000	-	1,100	145	-	1 ม.ค.48	30 มิ.ย.48	
11. ฉะเชิงเทรา	231	42	-	273	281,500	-	104,135	9,010	11,670	1 ม.ค.48	30 มิ.ย.48	
สำนักชลประทานที่ 12	1,024	166	7	1,197	669,903	4,200	24,541	60,561	73,938			
1. อุทัยธานี	-	4	7	11	-	-	-	-	-	15 ค.ค.47	15 มี.ค.48	ทับเสลา ภูมิพล,ศิริกิติ ภูมิพล,ศิริกิติ ภูมิพล,ศิริกิติ ภูมิพล,ศิริกิติ ภูมิพล,ศิริกิติ
2. ชัยนาท	202	33	-	235	145,597	-	180	3,359	4,632	10 ม.ค.48	10 พ.ค.48	
3. สิงห์บุรี	54	26	-	80	29,270	-	364	4,997	16,350	10 ม.ค.48	10 พ.ค.48	
4. สุพรรณบุรี	445	70	-	515	280,536	2,060	20,208	29,172	35,980	10 ม.ค.48	10 พ.ค.48	
5. อ่างทอง	247	24	-	271	161,800	1,020	2,412	19,094	16,976	10 ม.ค.48	10 พ.ค.48	
6. พระนครศรีอยุธยา	76	9	-	85	52,700	1,120	1,377	3,939	-	10 ม.ค.48	10 พ.ค.48	
สำนักชลประทานที่ 13	2,317	358	3	2,678	887,944	374,962	-	375,186	572,935			
1. กาญจนบุรี	473	62	1	536	194,600	141,500	-	13,781	91,309	1 ม.ค.48	30 มิ.ย.48	ศรีนครินทร์,วชิราลงกรณ์,ขนาดกลาง 3 แห่ง

แผนการจัดสรรน้ำและการปลูกพืชฤดูแล้งปี 2547/2548 ในเขตชลประทาน (เป็นรายจังหวัด)

จังหวัด	ปริมาณน้ำ - ล้าน ลบ.ม.				พื้นที่เป้าหมาย - ไร่					ระยะเวลาส่งน้ำ		แหล่งน้ำต้นทุน อ่างเก็บน้ำ/ฝาย
	การเกษตร	อุปโภค-บริโภค	อื่นๆ	รวม	นาปรัง	พืชไร่-พืชผัก	ปศุสัตว์-ปศุปลา	สวนผลไม้	อื่นๆ	เริ่มส่งน้ำ	หยุดส่งน้ำ	
2. สุพรรณบุรี	360	70	-	430	151,764	10,492	-	5,427	166,255	1 ม.ค.48	30 มิ.ย.48	ศรีนครินทร์,วชิราลงกรณ์
3. นครปฐม	592	105	-	697	189,900	159,700	-	108,087	178,644	1 ม.ค.48	30 มิ.ย.48	ศรีนครินทร์,วชิราลงกรณ์
4. สมุทรสาคร	90	22	-	112	4,380	17,070	-	75,936	31,715	1 ม.ค.48	30 มิ.ย.48	ศรีนครินทร์,วชิราลงกรณ์
5. สมุทรสงคราม	54	14	-	68	3,300	1,000	-	63,777	6,069	1 ม.ค.48	30 มิ.ย.48	ศรีนครินทร์,วชิราลงกรณ์
6. ราชบุรี	620	78	2	700	269,900	41,200	-	104,301	97,898	1 ม.ค.48	30 มิ.ย.48	ศรีนครินทร์,วชิราลงกรณ์,ขนาดกลาง 5 แห่ง
7. เพชรบุรี	128	7	-	135	74,100	4,000	-	3,877	1,045	1 ม.ค.48	30 มิ.ย.48	ศรีนครินทร์,วชิราลงกรณ์
สำนักชลประทานที่ 14	17	131	1	146	800	23,000	-	-	-			
1. เพชรบุรี	7	29	-	32	-	10,000	-	-	-	1 ม.ค.48	31 พ.ค.48	แก่งกระจาน,ขนาดกลาง 11 แห่ง
2. ประจวบคีรีขันธ์	10	102	1	113	800	13,000	-	-	-	ม.ค.48	21 มิ.ย.48	ปราณบุรี,ขนาดกลาง 6 แห่ง
3. ชุมพร	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
4. ระนอง	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
สำนักชลประทานที่ 15	586	44	596	1,226	121,650	28,260	-	48,220	102,529			
1. สุราษฎร์ธานี	16	-	-	16	5,500	1,300	-	8,680	250	1 ม.ค.48	30 เม.ย.48	ขนาดกลาง 3 แห่ง
2. นครศรีธรรมราช	555	31	594	1,180	116,150	23,100	-	30,204	100,000	1 ม.ค.48	31 ส.ค.48	ขนาดกลาง 8 แห่ง
3. พังงา	5	-	2	7	-	2,000	-	3,984	2,279	1 ก.พ.48	15 มิ.ย.48	ขนาดกลาง 4 แห่ง
4. ภูเก็ต	-	12	-	12	-	-	-	-	-	1 ม.ค.48	31 ธ.ค.48	ขนาดกลาง 1 แห่ง
5. กระบี่	1	-	-	1	-	1,600	-	-	-	1 ธ.ค.47	31 พ.ค.48	ขนาดกลาง 7 แห่ง
6. ตรัง	8	-	-	9	-	300	-	5,352	-	1 ม.ค.48	31 พ.ค.48	ขนาดกลาง 3 แห่ง

แผนการจัดสรรน้ำและการปลูกพืชฤดูแล้งปี 2547/2548 ในเขตชลประทาน (เป็นรายจังหวัด)

จังหวัด	ปริมาณน้ำ - ด้าน ลบ.ม.				พื้นที่เป้าหมาย - ไร่					ระยะเวลาส่งน้ำ		แหล่งน้ำต้นทุน อ่างเก็บน้ำ/ฝาย
	การเกษตร	อุปโภค-บริโภค	อื่นๆ	รวม	นาปรัง	พืชไร่-พืชผัก	ปอกระเจ-บ่อปลา	สวนผลไม้	อื่นๆ	เริ่มส่งน้ำ	หยุดส่งน้ำ	
สำนักชลประทานที่ 16	342	138	292	645	91,450	20,500	-	6,217	8,195			
1. พัทลุง	58	5	2	65	23,700	200	-	250	60	1 เม.ย.48	30 ก.ย.48	ขนาดกลาง 6 แห่ง ขนาดกลาง 3 แห่ง
2. สงขลา	98	15	-	-	61,000	1,500	-	467	8,120	1 มี.ค.48	31 ต.ค.48	
3. สตูล	2	2	-	-	300	2,300	-	-	-	1 มี.ค.48	31 ต.ค.48	
4. ปัตตานี	4	1	-	-	750	5,000	-	-	-	1 มี.ค.48	31 ต.ค.48	บางกลาง
5. ยะลา	178	115	290	580	5,700	11,000	-	5,000	-	1 มี.ค.48	31 ต.ค.48	บางกลาง
6. นราธิวาส	2	-	-	-	-	500	-	500	15	1 มี.ค.48	31 ต.ค.48	ขนาดกลาง 1 แห่ง
รวมทั้งประเทศ	9,526	1,788	1,287	12,446	5,400,640	954,387	317,170	953,285	904,730			

แผนเตรียมรับสถานการณ์ในช่วงฤดูแล้ง ปี 2548

กรมส่งเสริมการเกษตร

1. ประชาสัมพันธ์เกษตรกร

- 1.1 ให้เกษตรกรทราบถึงสถานการณ์
- 1.2 สำรวจแหล่งน้ำและปริมาณน้ำ ในไร่นาของเกษตรกรพร้อมวางแผนการใช้น้ำอย่างประหยัด
- 1.3 สำรวจปริมาณน้ำในแหล่งน้ำธรรมชาติที่มีอยู่เพื่อนำมาใช้ในการเกษตร
- 1.4 แนะนำรวมกลุ่มผู้ใช้น้ำ กักเก็บน้ำในแหล่งน้ำธรรมชาติ เช่น จัดทำฝาย เขื่อน บริเวณลำน้ำ ลำคลอง แม่น้ำไว้ใช้ด้านการเกษตรก่อนที่น้ำในลำน้ำจะแห้ง
- 1.5 จัดเตรียมเครื่องสูบน้ำของเกษตรกรให้อยู่ในสภาพที่พร้อมใช้งานได้

2. ให้คำแนะนำทางด้านวิชาการ

- 2.1 การดูแลรักษาพืชที่ปลูกแล้ว เช่น การจัดหาวัสดุคลุมโคนต้นไม้ การให้น้ำอย่างประหยัดและต่อเนื่อง
- 2.2 ให้เกษตรกรวางแผนการเพาะปลูกพืชให้สอดคล้องกับปริมาณน้ำ
- 2.3 การออกสำรวจแปลงพืชอย่างสม่ำเสมอ เมื่อพบศัตรูพืชมากถึงระดับเศรษฐกิจให้รีบดำเนินการป้องกันกำจัด

3. ติดตามสถานการณ์

เจ้าหน้าที่ในพื้นที่ออกติดตามสถานการณ์ภัยแล้งอย่างสม่ำเสมอ และรายงานสถานการณ์ให้กรมส่งเสริมการเกษตรทราบเพื่อประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ในการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรในด้านต่างๆ ได้ทันเวลา เช่น การขอฝนเทียมจากสำนักฝนหลวง และการบินเกษตร เครื่องสูบน้ำจากชลประทาน องค์การบริหารส่วนตำบล

4. การให้ความช่วยเหลือ

ตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2546 ใช้เงินทดรองราชการในอำนาจผู้ว่าราชการจังหวัด วงเงิน 50 ล้านบาท และปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ วงเงิน 50 ล้านบาท

การป้องกันและกำจัดศัตรูพืชในช่วงภัยแล้ง

การเตรียมการป้องกันกำจัดศัตรูพืชในช่วงภัยแล้งแก่เกษตรกรซึ่งมักประสบปัญหาเกี่ยวกับแมลงศัตรูข้าว แมลงศัตรูข้าวโพด และแมลงศัตรูพืชตระกูลถั่ว เช่น ถั่วเหลือง ถั่วเขียว ถั่วลิสง ระบาดเป็นประจำ ทำให้เกิดความเสียหายได้ดังนี้

แมลงศัตรูข้าว แนะนำให้เกษตรกรควรหมั่นออกสำรวจแปลงนาสม่ำเสมอทุกสัปดาห์ หากพบการระบาดของศัตรูพืชสามารถใช้วิธีการป้องกันกำจัดได้โดยแบ่งระยะการเจริญเติบโตออกเป็น 3 ระยะ คือ

ระยะกล้า ศัตรูพืชที่มักพบได้แก่ เพลี้ยไฟ ในกรณีที่มีแหล่งน้ำหรือบ่อน้ำที่สามารถสูบน้ำขึ้นได้ควรดำเนินการด้วยวิธีใช้น้ำท่วมต้นกล้าข้าวและใช้สารเคมีเฉพาะจุดที่มีการระบาดรุนแรง เช่น คาร์บาริล 85% WP หรือมาลาไรออน 83% EC ระยะกล้าออกรวงศัตรูที่พบ ได้แก่ เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล เพลี้ยจักจั่นสีเขียว จำนวน 10 ตัว/จุดสำรวจ ซึ่งปกติข้าวที่ขาดน้ำจะไม่มีการระบาดแต่หลังจากช่วงนี้แล้วอาจมีการระบาดเกิดขึ้นควรป้องกันโดยลดการใช้น้ำในโคกและใช้สารเคมีเฉพาะจุดที่มีการระบาดรุนแรง เช่น ไอโซโพรคาร์บ 50% WP คลอไพริฟอส+BPMC 20% EC ทั้งนี้ควรต่อไปควรใช้พันธุ์ที่ต้านทาน เช่น กข.23, กข.25, สุพรรณบุรี 90 หรือ ชัยนาท 1

ระยะแตกกอจนถึงออกรวงศัตรูที่พบ ได้แก่ หนอนกอ ให้แก่มาทำลาย และถ้ามีการระบาดรุนแรงให้ใช้สารเคมี เช่น คาร์โบซัลเฟน 20% EC คาร์โบฟูราน 3% G และเอนโดซัลเฟน + BPMC 2.5% G

แมลงศัตรูข้าวโพด ระยะการเจริญเติบโตทางลำต้น ศัตรูข้าวโพดที่พบ ได้แก่ เพลี้ยอ่อน และหนอนกระทู้ การป้องกันทำได้โดยฉีดพ่นด้วยสารเคมีไคเมทโรเอท 30% EC อัตรา 15 ซีซี/น้ำ 20 ลิตร เมทโธมิล (แลนเนท) หรือโมโนโครโตฟอส อัตรา 20 ซีซี/น้ำ 20 ลิตร ระยะออกดอกศัตรูที่พบในระยะนี้ ได้แก่ หนอนเจาะฝักควรฉีดพ่นด้วยสารเคมีซิงค์ฟอสไฟด์ อัตรา 1 กิโลกรัม/10 ไร่ ป้องกันกำจัดและตัดแต่งใช้วิธีการในการทำลาย เช่น การจับ ถ้าระบาดรุนแรงให้ใช้สารเคมี ซูมิไรออน 50% EC อัตรา 20 ซีซี/น้ำ 20 ลิตร และระยะหลังการสร้างเมล็ด ศัตรูที่พบในระยะนี้คือ เชื้อราอัลฟาทอกซิน วิธีแก้ไขควรเก็บเกี่ยวในขณะที่ฝักแก่จัดและมีความชื้นต่ำ

แมลงศัตรูพืชตระกูลถั่วที่เกษตรกรควรระมัดระวังในช่วงฤดูแล้งสำหรับถั่วเหลืองระยะการเจริญทางลำต้นและใบ คือ เพลี้ยอ่อน ซึ่งเข้าทำลายโดยการดูดกินน้ำเลี้ยงตามยอดอ่อน ใบอ่อน ถ้าทำลายในขณะที่พืชยังเล็กอยู่ จะทำให้ต้นแคระใบอ่อนและยอดอ่อนหงิกงอ วิธีป้องกันถ้าพบปริมาณมากให้ใช้สารเคมี เช่น คาร์โบซัลเฟน และไตรอะโซฟอส ตามฉลากคำแนะนำข้างขวด ส่วนถั่วเขียว ถั่วลิสง ในระยะการเจริญทางลำต้นและใบ ศัตรูพืชที่พบ ได้แก่ ไรแดง จะเข้าทำลายใบ ยอด ดูดกินน้ำเลี้ยง ทำให้ใบหงิกงอ ขอบม้วน ใบหนา หยับ และกรอบ ผิวใบด้านล่างจะ

เป็นสื่อน้ำตาลเมื่อถูกทำลายมาก หากพบในปริมาณมากให้ใช้สารเคมี เช่น ไตรอะโซฟอส และ ไดโคฟอสกำจัด ส่วนในระยะออกดอกติดฝักของถั่วเหลือง ถั่วเขียว และถั่วลิสง ส่วนมากหนอนเจาะฝักจะชอบกัดทำลายตรงขั้วฝักอ่อน ทำให้ฝักร่วงหล่นแล้วจะกัดกินดอกยอดอ่อนต่อไป วิธีป้องกันให้ใช้สารเคมี เช่น ไซฮาโลทริน และคลอไพริฟอสฉีดพ่น หากพบในปริมาณมาก

แผนการป้องกันและกำจัดศัตรูพืชฤดูแล้ง 2548

กรมวิชาการเกษตร

หลักการและเหตุผล

แมลงโรคและศัตรูพืชมักจะเกิดการระบาดเมื่อนิเวศวิทยาเกษตรเปลี่ยนแปลง เช่น ฤดูแล้ง หรือการเกิดอุทกภัย เนื่องจากการขาดความสมดุลระหว่างพืชอาหาร ศัตรูพืช และศัตรูธรรมชาติ การวางแผนป้องกันกำจัดที่ดีที่สุด ได้แก่ “ระบบการเฝ้าระวังและเตือนภัย” โดยเน้นพื้นที่เสี่ยงภัย เพราะมีประวัติการระบาดเกิดขึ้นเป็นประจำ และตรวจนับศัตรูพืชในระบบปลูกพืช ฤดูแล้ง

การส่งเสริมการปลูกพืชฤดูแล้ง เช่น ข้าว พืชไร่ และพืชผักในเขตชลประทาน ซึ่งมีศัตรูพืชที่สำคัญเกิดขึ้นในระหว่างฤดูแล้ง ได้แก่ หนอนห่อใบข้าว เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล เพลี้ยกระโดดหลังขาว โรคใบจุดสีน้ำตาล หนอนเจาะลำต้นในพืชไร่ และหนูในเวลาเก็บเกี่ยว ส่วนผลไม้ แมลงศัตรูพืชที่สำคัญ ได้แก่ เพลี้ยไฟ และไรศัตรูพืช เนื่องจากในฤดูแล้งมีความชื้นสัมพัทธ์ต่ำ เหมาะต่อการขยายพันธุ์ของศัตรูพืชไม่ผล ดังกล่าว

แมลงศัตรูที่ไม่เคยระบาดมาก่อน และเกิดระบาดรุนแรงในภาคใต้หลายจังหวัดและบางจังหวัดในภาคกลาง ได้แก่ “แมลงค้ำหนามมะพร้าว” ทำความเสียหายต่อผลผลิตมะพร้าวเพื่ออุตสาหกรรม และอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่มีมะพร้าวเป็นสัญลักษณ์ การระบาดของแมลงค้ำหนามในฤดูแล้งก่อนข้างรุนแรง กรมวิชาการเกษตรได้สำรวจพื้นที่การระบาด และกำหนดพื้นที่ที่ต้องเฝ้าระวัง 10 จังหวัดแล้ว แต่เพื่อให้การป้องกันและกำจัดในพื้นที่ที่ยังไม่มีการระบาด จำเป็นต้องมีการสำรวจเพื่อการเฝ้าระวังและเตือนภัย รวมทั้ง การใช้แตนเบียนหนอนควมคุม แมลงค้ำหนามมะพร้าวในแหล่งที่พบการระบาดแหล่งใหม่

วัตถุประสงค์

1. เพื่อติดตามและเฝ้าระวังโรคและแมลงศัตรูพืชในข้าว พืชไร่ ใช้น้ำน้อย และมะพร้าว
2. เตรียมการป้องกันและกำจัดที่ถูกต้องอย่างมีประสิทธิภาพ
3. เพื่อการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่และกลุ่มเกษตรกรเพื่อการป้องกันกำจัดโดยชีววิธี

เป้าหมาย

เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคแมลงศัตรูพืช และใช้วิธีการป้องกันกำจัดที่ปลอดภัยต่อสิ่งแวดล้อม และลดต้นทุนต่อเกษตรกร

ขั้นตอนการดำเนินการ

1. กิจกรรมการเฝ้าระวังและเตือนภัย

โรคแมลงศัตรูข้าวและพืชไร่

- ดักจับตัวเต็มวัยเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลจากกับดักแสงไฟของศูนย์บริการทางวิชาการด้านพืชและปัจจัยการผลิตฯ และศูนย์วิจัยข้าวในเขตพื้นที่ชลประทานทุกสปีด้าห์ พร้อมรายงาน

- วิเคราะห์ความเสี่ยงของโรคและแมลงศัตรูพืชในพื้นที่เสี่ยงภัย

- รายงานและแจ้งการเตือนภัย

แมลงศัตรูผลไม้

- สำรวจการระบาดของแมลงค้ำหนามมะพร้าวที่เป็นแหล่งปลูกรมะพร้าว โดยใช้เครื่องวัดพิกัด (GPS) และระดับความรุนแรง

- ทำแผนที่ภูมิสารสนเทศ (GIS) การระบาดของแมลงค้ำหนามมะพร้าว ทุกเขตของสำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรทั้ง 8 เขต

2. กิจกรรมการถ่ายทอดเทคโนโลยี

- แจ้งระดับความรุนแรงของการระบาดของโรคแมลงและศัตรูพืชให้เกษตรกรในเขตแพร่กระจายทราบผ่านศูนย์ปฏิบัติการป้องกันแก้ไขปัญหาภัยธรรมชาติ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

- เตือนภัยล่วงหน้าเป็นระยะๆ ผ่านสื่อต่างๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์

- การฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ด้านอารักขาพืช ของกรมวิชาการเกษตร และกรมส่งเสริมการเกษตรในหลักสูตร “การเพาะเลี้ยงแตนเบียนเพื่อกำจัดแมลงค้ำหนามมะพร้าว” อย่างน้อย 2 รุ่น

- การติดตามแนะนำการเพาะเลี้ยงแตนเบียนหนอนแมลงค้ำหนามมะพร้าว ทุกศูนย์เพาะเลี้ยงแตนเบียนหนอน และกลุ่มเกษตรกรบางกลุ่ม เพื่อให้เพิ่มศักยภาพการเพาะเลี้ยงแตนเบียนให้รวดเร็วมากขึ้น

พื้นที่ดำเนินการ

- พื้นที่ส่งเสริมการปลูกพืชฤดูแล้ง เขตชลประทานที่ปลูกข้าวนาปรัง และพืชไร่ใช้น้ำน้อย

- พื้นที่ปลูกรมะพร้าวและปาล์มน้ำมันทั่วประเทศ

ระยะเวลาดำเนินการ

มกราคม – พฤษภาคม 2548

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

กรมวิชาการเกษตร

งบประมาณ

งบปกติกรมวิชาการเกษตร

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

มีข้อมูลโรคแมลงและศัตรูศัตรูพืชเพื่อการเตือนภัย และป้องกันกำจัดแมลงค้ำหนามมะพร้าวไม่ให้แพร่กระจายในแหล่งปลูกมะพร้าวและปาล์มน้ำมัน

แผนการเตรียมความพร้อมในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยธรรมชาติ กรมปศุสัตว์

ความเป็นมา

ภัยพิบัติที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติในปัจจุบัน มีแนวโน้มรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ เนื่องจากสภาวะการเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติ และการกระทำของมนุษย์ก่อให้เกิดความเสียหายทางด้านการเกษตร เป็นจำนวนมากโดยเฉพาะการเพาะปลูก การประมง และการเลี้ยงสัตว์ ส่งผลต่อการดำรงชีพ และโอกาสของเกษตรกรซึ่งส่วนใหญ่มีฐานะยากจน ภัยพิบัติที่เกิดขึ้นในปัจจุบันมักเกิดซ้ำซากในพื้นที่เดิม และการแก้ปัญหาที่ผ่านมามักเป็นการตั้งรับ กล่าวคือเน้นไปที่การช่วยเหลือและฟื้นฟู มากกว่าการป้องกัน และลดผลกระทบ หากภัยมีความรุนแรงมากขึ้น มาตรการที่มีอยู่จะไม่สามารถรองรับได้

การจัดทำแผนการเตรียมความพร้อมในการช่วยเหลือผู้ประสบภัย ด้านปศุสัตว์ จึงเป็นปฏิบัติการเชิงรุกในการป้องกัน และลดผลกระทบ จากภัยพิบัติที่เกิดขึ้น รวมทั้งเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของเจ้าหน้าที่ และส่งเสริมขีดความสามารถของเกษตรกรให้มีทักษะในการแก้ไขปัญหาและช่วยเหลือตนเองเฉพาะหน้า อีกทั้งสนับสนุนให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการทำแผนป้องกันภัยเบื้องต้น เพื่อสร้างสำนึกและความรับผิดชอบซึ่งจะเป็นการแก้ปัญหายั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อใช้เป็นแผนและคู่มือการปฏิบัติงานเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติของเจ้าหน้าที่
2. เพื่อช่วยลดความสูญเสียทางด้านปศุสัตว์ จากภัยพิบัติ (น้ำท่วม และภัยแล้ง)
3. เพื่อให้การช่วยเหลือและฟื้นฟูอาชีพผู้ประสบภัย หลังภัยสงบ เป็นไปด้วยความ

รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

การดำเนินงาน

1. การดำเนินการก่อนเกิดภัย

เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการป้องกันและลดความสูญเสียด้านปศุสัตว์จากภัยธรรมชาติมีการเตรียมความพร้อม ดังต่อไปนี้

1.1 การจัดเตรียมบุคลากร

1.1.1 การจัดตั้งหน่วยเฉพาะกิจเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัย

➤ หน่วยประชาสัมพันธ์

มีภารกิจในการประชาสัมพันธ์แนะนำให้เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ เตรียมป้องกันภัยโดยการสำรองเสบียงสัตว์ เวชภัณฑ์ การนำสัตว์ไปทำวัคซีนล่วงหน้า เพื่อเป็นการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันโรคให้กับสัตว์ จัดเตรียมสถานที่อพยพสัตว์สู่ที่ปลอดภัย การขนถ่ายสัตว์เข้าเลียงหรือการจำหน่ายสัตว์ก่อนฤดูที่มีความเสี่ยง สำหรับภัยแล้ง จะต้องมีการกักเก็บน้ำสะอาดสำหรับสัตว์ รวมทั้งให้ความรู้กับเกษตรกรในการสำรองเสบียงสัตว์ เช่นการทำหญ้าแห้ง หญ้าหมัก ฟางปรุแต่ง หรือวิธีการใช้วัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรอื่นๆ มาใช้ในการเลี้ยงสัตว์ อีกทั้งส่งเสริมให้เกษตรกรเลี้ยงสัตว์ร่วมกับการเกษตรอื่นๆ ในลักษณะเกษตรผสมผสาน แทนเกษตรเชิงเดี่ยว

➤ หน่วยอพยพสัตว์

มีภารกิจในการช่วยอพยพสัตว์ สู่ที่ปลอดภัยโดยต้องเตรียมพาหนะหรือประธานขอรับการสนับสนุนยานพาหนะจากหน่วยงานอื่นๆ

➤ หน่วยให้คำแนะนำการดูแลสุขภาพสัตว์และรักษาสัตว์ป่วย

มีภารกิจในการให้คำแนะนำการดูแลสุขภาพสัตว์ ตลอดจนการดูแลรักษาสัตว์ป่วยหรือบาดเจ็บจากการเคลื่อนย้าย หรือ สัตว์ซึ่งได้รับผลกระทบจากภัยนั้นๆ

1.1.2 การเตรียมความพร้อมให้กับบุคลากร

➤ จัดประชุมบุคลากรทุกกลุ่มงานตามภารกิจ เพื่อชี้แจงและมอบหมายหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติเมื่อเกิดภัยพิบัติพร้อมทั้งแนะนำหรืออบรมให้ความรู้ที่ควรทราบตามความเหมาะสม

➤ การจัดแบบจำลองการเกิดภัยพิบัติเพื่อทดสอบความพร้อมของเจ้าหน้าที่

เพื่อให้เกิดความพร้อมในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ และแต่ละคนได้เข้าใจบทบาทของตัวเอง จึงให้มีการจำลองภัยพิบัติเกิดขึ้นในพื้นที่ใดๆ จนถึงขั้นมีการระดมกำลังเจ้าหน้าที่และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ เข้ามาในพื้นที่เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัย โดยให้ปฏิบัติเหมือนเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การได้รับแจ้งเตือนภัยจากกรมอุตุนิยมวิทยาหรือกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จนกระทั่งมีภัยเกิดขึ้นและมีการระดมกำลังอย่างเต็มรูปแบบ การจัดแบบจำลองการเกิดภัยพิบัตินี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการปฏิบัติงานการช่วยเหลือผู้ประสบภัยตามแผนที่กำหนดไว้ เพื่อจะได้ปรับปรุงการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด โดยใช้เวลาน้อยที่สุดและมีการสูญเสียน้อยที่สุด

1.2 การเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ และยานพาหนะสำหรับดำเนินงาน

เพื่อให้การดำเนินการช่วยเหลือผู้ประสบภัย เกิดประสิทธิภาพสูงสุด สามารถดำเนินการได้ทันทีเมื่อเกิดภัยผู้รับผิดชอบในระดับจังหวัดควรจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ และยานพาหนะสำหรับดำเนินงานดังนี้

1.2.1 การเตรียมวัสดุ อุปกรณ์

จัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ ที่เกี่ยวกับการดูแลและรักษาสัตว์ป่วย ซึ่งจะต้องมีบัญชี แจกจ่ายละเอียด ชนิด จำนวน และสถานที่เก็บ ซึ่งพร้อมใช้งานได้ทันที ซึ่งประกอบด้วย

- หลอดและเข็มฉีดยา สำหรับใช้ฉีควัคซีนป้องกันโรค และรักษาสัตว์ป่วย
- ยาปฏิชีวนะและยารักษาแผล และวัสดุที่ใช้สำหรับรักษาแผลสด
- วัคซีนสำหรับป้องกันโรค
- วัสดุสำหรับเก็บตัวอย่าง เช่น ชุดเจาะเลือดและเก็บชีรุ่ม
- น้ำยาฆ่าเชื้อโรค
- ที่ใส่น้ำยาฆ่าเชื้อโรค
- รองเท้าบูธ
- แบบรายงานต่างๆ ที่ดำเนินการ

1.2.2 การจัดเตรียมยานพาหนะ

จัดเตรียมยานพาหนะสำหรับการช่วยเหลือผู้ประสบภัย เช่น การอพยพสัตว์ การขนส่งเสบียงสัตว์ เป็นต้น เพื่อให้มีความพร้อม โดยระบุผู้รับผิดชอบให้ชัดเจน ควรมีการวางแผนการใช้ยานพาหนะ มีบัญชีกำหนดผู้รับผิดชอบ พนักงานประจำรถ หมายเลขทะเบียน และสังกัดหน่วยงาน รถทุกคันจะต้องมีการบำรุงรักษาอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้สามารถใช้ได้ทันที และแจ้งแผนการใช้งานให้ผู้เกี่ยวข้องทราบด้วย

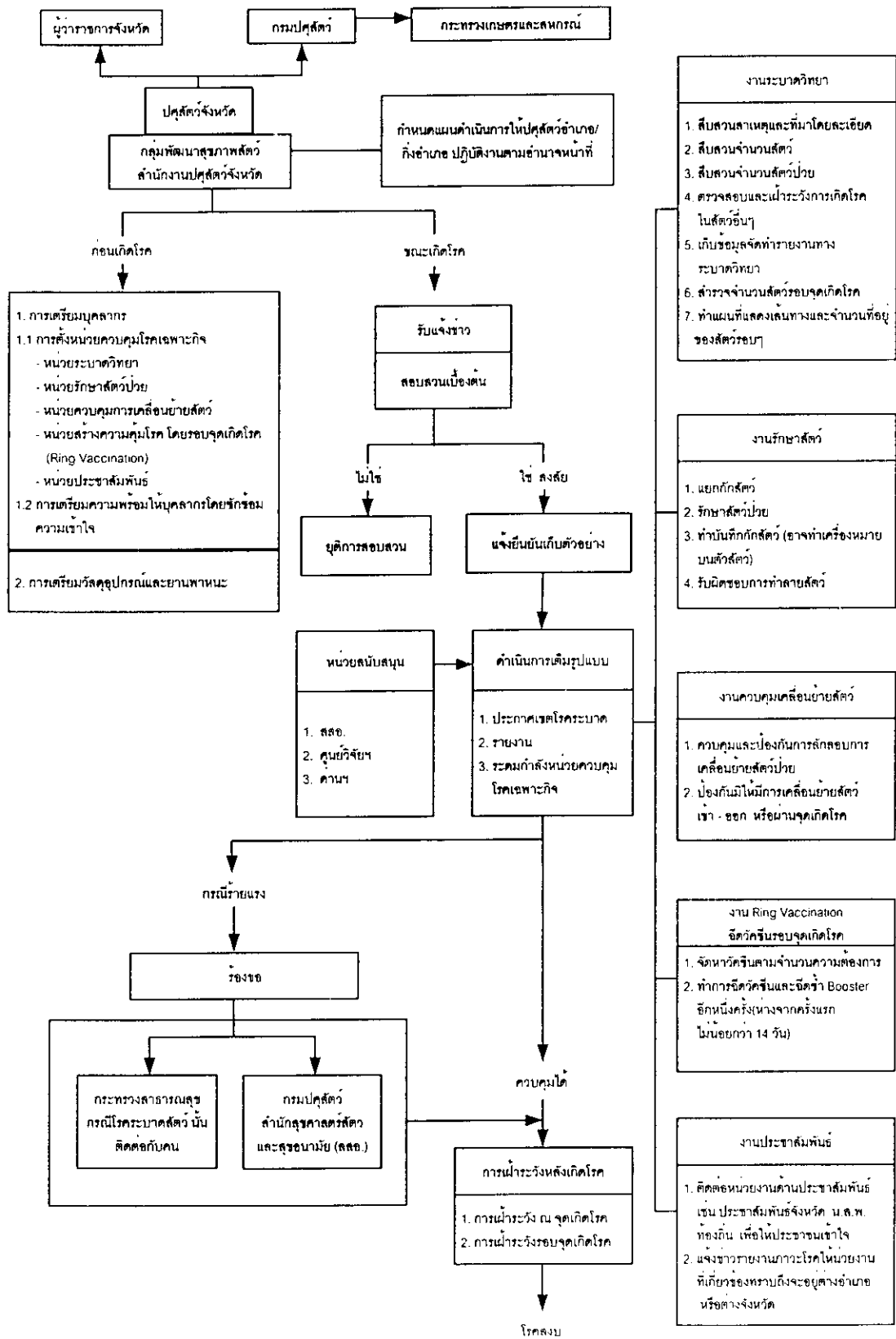
1.3 การจัดเตรียมสถานที่ถาวรสำหรับการอพยพสัตว์ผู้ที่ปลอดภัย หรือการสร้างแหล่งเก็บกักน้ำถาวรสำหรับสัตว์ในฤดูแล้ง

ในพื้นที่เสี่ยงภัย หากไม่มีสถานที่ธรรมชาติสำหรับอพยพสัตว์ผู้ที่ปลอดภัยที่อยู่ใกล้เคียง จะต้องมีการจัดสร้างสถานที่ถาวรสำหรับอพยพสัตว์เมื่อเกิดภัย โดยให้ประสานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเรื่องงบประมาณ และการก่อสร้าง หรืออาจมีการแจ้งเดือนเกษตรกรไม่ให้นำสัตว์เข้ามาเลี้ยงในพื้นที่ดังกล่าว ในฤดูเสี่ยงภัย และในกรณีของภัยแล้ง หากพื้นที่นั้นไม่มีแหล่งน้ำสำหรับสัตว์ในช่วงฤดูแล้งจะต้องเร่งดำเนินการสร้างบ่อน้ำหรือสระน้ำประจำหมู่บ้าน เพื่อไว้ใช้สำหรับคนและสัตว์ในยามขาดแคลน

1.4 การจัดเตรียมเสบียงสัตว์

โดยศูนย์/สถานีวิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ทั่วประเทศซึ่งมีอยู่จำนวน 29 แห่ง จะมีหน้าที่ในการสะสมเสบียงสัตว์ สำหรับช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย ซึ่งจะต้องมีการจัดทำบัญชีเสบียงสัตว์คงเหลือ พร้อมทั้งระบุที่ตั้ง ผู้ประสานงาน และหมายเลขโทรศัพท์ ที่ติดต่อได้สะดวก และจะต้องรายงานสต็อกเสบียงสัตว์ให้จังหวัดในพื้นที่ทราบด้วย

แผนภูมิการเฝ้าระวังโรคระบาดสัตว์

1.5 การเฝ้าระวังก่อนเกิดภัย

1.5.1 การจัดทำฐานข้อมูลประชากรสัตว์ แปลงหญ้า เป็นรายครัวเรือน และแหล่งเลี้ยงสัตว์สาธารณะ โดยข้อมูลจะต้องเป็นปัจจุบัน และควรแจ้งข้อมูลให้ท้องถิ่น เช่น อบต. และศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีประจำตำบลทราบด้วย ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการวางแผนช่วยเหลือเมื่อเกิดภัย และการสำรวจความเสียหายหลังจากภัยสงบ

1.5.2 การสำรวจพื้นที่เสี่ยงภัย โดยให้ประสานกับหน่วยงานของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรมพัฒนาที่ดิน กรมชลประทาน หรือหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อประโยชน์ในการแจ้งเตือนภัย

2. การดำเนินการเมื่อเกิดภัย

ในขณะเกิดภัยปศุสัตว์จังหวัดจะต้องติดตามการรายงานพยากรณ์อากาศของกรมอุตุนิยมวิทยาตลอดเวลา รวมทั้งการประสานกับหน่วยงานของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และติดตามรายงานสภาพน้ำท่า โดยประสานกับชลประทานจังหวัด หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อทราบสถานการณ์ของภัยที่จะเกิดขึ้น และเมื่อมีภัยเกิดขึ้นต้องเร่งดำเนินการดังนี้

2.1 ประชาสัมพันธ์แจ้งเตือนภัยกับเกษตรกร เพื่อเตรียมพร้อมรับสถานการณ์ หาวิธีการป้องกันและแก้ไขเพื่อลดความสูญเสียให้น้อยที่สุด เช่น การเตรียมอพยพสัตว์ การเตรียมเสบียงสัตว์ การจับสัตว์ขายก่อนเกิดภัย

2.2 การอพยพเคลื่อนย้ายสัตว์ไปสู่ที่ปลอดภัย ให้ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบดำเนินการช่วยเหลือผู้ประสบภัย ในการอพยพเคลื่อนย้ายสัตว์สู่ที่ปลอดภัย โดยประสานกับท้องถิ่น หรือหน่วยราชการต่าง ๆ ในพื้นที่ เพื่อลดความเสียหายที่เกิดขึ้น

2.3 ให้คำแนะนำการดูแลสุขภาพสัตว์และรักษาสัตว์ป่วย ให้เจ้าหน้าที่ที่เป็นผู้รับผิดชอบเข้าไปดูแล และให้คำแนะนำด้านสุขภาพสัตว์และรักษาสัตว์ป่วยหรือสัตว์ที่บาดเจ็บจากการเคลื่อนย้าย และหากมีโรคระบาดเกิดขึ้น จะต้องเร่งทำการป้องกัน รวมทั้งเก็บตัวอย่างเพื่อตรวจวินิจฉัยและหยุดยั้งการแพร่ระบาดของโรคโดยเร็วที่สุด

2.4 การสนับสนุนเสบียงสัตว์ในกรณีที่ขาดแคลน โดยให้สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด ประสานกับศูนย์/สถานีวิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ในพื้นที่ใกล้เคียง ซึ่งมีอยู่ทั่วประเทศจำนวน 29 แห่ง ทุกภูมิภาค ในการขนย้ายและสนับสนุนเสบียงสัตว์ หรืออาจประสานกับหน่วยราชการในท้องถิ่นเพื่อให้ความช่วยเหลือในการขนส่งเสบียงสัตว์ ซึ่งจะต้องมีชื่อผู้ประสานงานและหมายเลขโทรศัพท์ด้วยหรือไม่สามารถขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานอื่นๆ ได้ ให้ใช้วิธีจ้างเหมาบริการขนส่ง ในกรณีที่เงินอุดหนุนหรือสวัสดิการ ให้สนับสนุนอาหารสำเร็จรูปตามความจำเป็น โดยใช้เงินอุดหนุนราชการตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือ

ผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินและประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่องหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติย่อยเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัย

2.5 การให้ความช่วยเหลือขณะเกิดภัย โดยใช้เงินทดรองราชการ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย สามารถเบิกจ่ายได้จากที่ทำการปกครองจังหวัด ซึ่งมีวงเงินอยู่ 50,000,000 บาท ต่อภัยในอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งเป็นการช่วยเหลือเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้า การเบิกจ่ายเงินให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2546 ตามหลักเกณฑ์และวิธีดำเนินการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2546 และประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่องหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติปฏิบัติย่อยเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน ด้านปลัดกระทรวงมหาดไทย หลังจากการเบิกจ่ายแล้วให้เร่งดำเนินการโอนล้างเงินทดรองราชการที่ใช้ไป โดยส่งเอกสารให้กับหน่วยงานของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เพื่อดำเนินการของงบประมาณมาขอใช้ จากสำนักงบประมาณต่อไป

3. การปฏิบัติหลังภัยสงบ

หลังจากที่ภัยสงบแล้ว ต้องมีการสำรวจความเสียหายที่เกิดขึ้น และช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัยพิบัติ เป็นการบรรเทาความเดือดร้อน และช่วยฟื้นฟูอาชีพ โดยการช่วยเหลือตามระเบียบฯ และหลักเกณฑ์ฯ โดยใช้เงินทดรองในอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัด หรืออาจจะขอรับการสนับสนุนจากงบกลาง โดยช่วยเหลือเป็นเงินสดตามนโยบายของรัฐบาล ตามความเสียหายที่เกิดขึ้นจริงแต่ไม่เกินหลักเกณฑ์ที่กำหนด โดยแนวทางการช่วยเหลือจะต้องเป็นไปตามมติคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหารัฐธรรมนูญ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

สภาวะเศรษฐกิจของสัตว์คงเหลือ
ระหว่างวันที่ 1-15 พฤศจิกายน 2547

45

เขต	ที่	ศูนย์ฯ / สถานีฯ	ชนิดเลี้ยงสัตว์						ผลผลิตทุก ชนิดไม่รวม (กิโลกรัม)
			อัวแห้ง	อู้อ้วนแห้ง	อู้อัว+อัวแห้ง	อัวหมัก	อู้อัวหมัก	อู้อัวสด	
			(กิโลกรัม)	(กิโลกรัม)	(กิโลกรัม)	(กิโลกรัม)	(กิโลกรัม)	(กิโลกรัม)	
1	1	ศูนย์ฯ ชัยนาท *	4,400	108,400	-	5,085	49,708	58,000	167,593
	2	สถานีฯ สุพรรณบุรี	-	100,212	-	-	-	30,000	100,212
2	3	ศูนย์ฯ สระแก้ว	-	114,140	-	-	65,050	18,000	179,190
3	4	ศูนย์ฯ นครราชสีมา *	4,600	56,570	-	1,980	30,000	30,000	93,150
	5	สถานีฯ ร้อยเอ็ด *	7,635	89,130	-	2,850	-	30,000	99,615
	6	สถานีฯ บุรีรัมย์	-	184,845	-	-	-	57,000	184,845
	7	สถานีฯ ชลบุรี	-	187,020	-	-	-	30,000	187,020
4	8	ศูนย์ฯ ขอนแก่น	197,722	123,230	-	2,000	8,000	84,000	330,952
	9	สถานีฯ มหาสารคาม *	6,600	147,290	-	3,000	18,000	57,000	174,890
	10	สถานีฯ กาฬสินธุ์	-	42,959	-	-	-	30,000	42,959
	11	สถานีฯ อุบลราชธานี	-	330,460	-	45,000	447,000	84,000	822,460
	12	สถานีฯ เลย	29,338	111,316	-	-	-	45,000	140,654
	13	สถานีฯ มุกดาหาร	3,682	36,737	-	-	-	12,000	40,419
	14	สถานีฯ หนองคาย	-	36,555	-	-	-	48,000	36,555
	15	สถานีฯ นครพนม	17,000	47,940	-	-	2,700	30,000	67,640
	16	สถานีฯ สกลนคร	111,977	65,146	-	-	38,050	57,000	215,173
5	17	ศูนย์ฯ ลำปาง	735	-	-	-	-	36,000	735
	18	สถานีฯ แพร่ *	6,494	42,500	-	-	3,000	32,000	51,994
6	19	สถานีฯ เพชรบูรณ์ *	42,610	150,920	-	-	-	57,000	193,530
	20	สถานีฯ อุทัย	-	34,000	-	-	-	60,000	34,000
	21	สถานีฯ พิจิตร	-	16,000	-	-	-	60,000	16,000
7	22	ศูนย์ฯ เพชรบุรี	34,800	17,800	-	-	-	90,000	52,600
	23	สถานีฯ ประจวบ *	-	102,680	-	-	-	60,000	102,680
8	24	ศูนย์ฯ สุราษฎร์ธานี	-	92,592	-	-	16,389	60,000	108,981
	25	สถานีฯ ชุมพร *	-	145,326	-	-	8,350	90,000	153,676
9	26	ศูนย์ฯ นราธิวาส	1,000	107,809	-	-	-	90,000	108,809
	27	สถานีฯ สตูล *	-	194,000	-	-	-	90,000	194,000
	28	สถานีฯ ตรัง *	-	124,307	-	-	9,751	90,000	134,058
	29	สถานีฯ พัทลุง	-	203,160	-	-	960	75,000	204,120
รวม			468,593	3,013,044	-	59,915	696,958	1,590,000	4,238,510

หมายเหตุ * คลังเลี้ยงสัตว์

แผนเตรียมรับสถานการณ์ในช่วงฤดูแล้งปี 2548

กรมประมง

1. การเตรียมการรับสถานการณ์ (ก่อนเกิดภัย)

1.1 การประชาสัมพันธ์แจ้งเตือนภัยกับเกษตรกร

- ดำเนินการประชาสัมพันธ์แจ้งเตือนภัยกับเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ได้ทราบถึงช่วงระยะเวลา หรือภาวะภัยที่จะมาถึง เพื่อสามารถเตรียมตัวรับสถานการณ์ หาวิธีป้องกัน แก้ไข หลีกเลี่ยงความเสียหายที่จะเกิดขึ้นให้มากที่สุด โดยดำเนินการในรูปแบบต่างๆ เช่น แจ้งผ่านทางผู้นำชุมชน ออกข่าวกระจายเสียงทางสถานีวิทยุ รวมถึงสื่อต่างๆ

- ให้เกษตรกรติดตามข่าวสารพยากรณ์อากาศจากทางราชการอย่างใกล้ชิด

- ให้เกษตรกรปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ และต้องมีความระมัดระวังโรคระบาดสัตว์น้ำในช่วงระยะเวลาดังกล่าวด้วย

1.2 ให้คำแนะนำทางด้านวิชาการ

- ควบคุมการใช้น้ำและรักษาปริมาณน้ำในบ่อเลี้ยงสัตว์น้ำให้มีการสูญเสียน้อยที่สุด ป้องกันการรั่วซึม หรือจัดทำร่มเงาให้กับบ่อเลี้ยงสัตว์น้ำ

- จัดเตรียมหาแหล่งน้ำสำรองไว้ใช้เพิ่มเติม

- จับสัตว์น้ำที่ได้ขนาดขึ้นจำหน่ายหรือบริโภค เพื่อลดปริมาณสัตว์น้ำในบ่อ

- ลดปริมาณอาหารสัตว์น้ำลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เป็นอาหารสดเพื่อป้องกันน้ำเน่าเสีย

- ควรปล่อยสัตว์น้ำลงเลี้ยงในปริมาณหนาแน่นน้อยกว่าปกติ และควรปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำที่มีขนาดใหญ่ เพื่อลดระยะเวลาการเลี้ยงให้น้อยลง

- ควรงดเว้นการขนถ่ายสัตว์น้ำ ถ้าจำเป็นต้องระมัดระวังให้มาก เนื่องจากมีผลกระทบกับการกินอาหารและการเจริญเติบโตของสัตว์น้ำโดยตรง

- ต้องเพิ่มความสนใจ สังเกตอาการต่างๆ ของสัตว์น้ำที่เกิดขึ้นอย่างใกล้ชิด หากมีอาการผิดปกติก็แก้ไข และให้การรักษาได้ทัน

- ควรมีการวางแผนการเลี้ยง หรืองดเว้นการเลี้ยงในช่วงดังกล่าว โดยทำการตากบ่อและตกแต่งบ่อเลี้ยงในช่วงดังกล่าวแทน เพื่อเตรียมไว้เลี้ยงสัตว์น้ำในรอบต่อไป

2. การดำเนินการขณะเกิดภัย

ตั้งการให้เจ้าหน้าที่ของกรมประมง ดำเนินการประชาสัมพันธ์และติดตามสถานการณ์อย่างใกล้ชิด รายงานให้กรมประมงทราบทุกสัปดาห์ และหากเกิดผลกระทบทางด้านประมง ให้หน่วยงานในสังกัดกรมประมงเร่งดำเนินการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรเพื่อบรรเทาความ

เคื่อดร่อนเฉพาะหน้าตามความสามารถของหน่วยงานที่อยู่ในพื้นที่เป้าหมาย และประสานกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกร เช่น หน่วยงานของกรมชลประทาน องค์กรส่วนท้องถิ่น และให้สำนักงานประมงจังหวัดต่างๆ พิจารณาการให้ความช่วยเหลือเกษตรกร โดยใช้เงินอุดหนุนราชการในอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัด ตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจ่ายเงินอุดหนุนราชการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2546 (50 ล้านบาท) เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรได้ทันที่ตามความจำเป็นและเหมาะสม เช่น น้ำมันเชื้อเพลิงของเครื่องสูบน้ำเพื่อใช้สูบน้ำเข้า/ออกจากบ่อเลี้ยงสัตว์น้ำ ในกรณีที่สามารถหาแหล่งน้ำสนับสนุนได้ ให้การสนับสนุนวัสดุการประมง เคมีภัณฑ์ ปุ๋ยขาว ยารักษาโรค และอื่นๆ เพื่อให้บำบัดรักษาสัตว์น้ำในบ่อเลี้ยงและสนับสนุนเป็นค่ารวบรวมขนย้ายพ่อแม่พันธุ์หรือพันธุ์สัตว์น้ำเพื่อนำไปเลี้ยงในที่ที่เหมาะสมเพื่อไว้ในฤดูกาลผลิตใหม่

2.1 การเตรียมการในส่วนกลาง มอบหมายให้ศูนย์เฉพาะกิจป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยธรรมชาติของกรมประมงติดตามผลกระทบด้านประมงจากจังหวัดต่างๆ อย่างใกล้ชิดเพื่อรวบรวมข้อมูลความเสียหายและการให้ความช่วยเหลือ รายงานข้อมูลต่อศูนย์เฉพาะกิจป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยธรรมชาติของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

2.2 การเตรียมการในส่วนภูมิภาค มอบหมายให้ผู้ตรวจราชการกรมประมงทุกเขตติดตามกำกับหน่วยงานต่างๆ ของกรมประมงฯ ในส่วนภูมิภาค เช่น สำนักงานประมงจังหวัด ศูนย์ฯ / สถานีประมง ตามเขตที่รับผิดชอบดำเนินการติดตามสภาวะการณ์การเก็บกักน้ำในอ่างเก็บน้ำต่างๆ ว่ามีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร จัดเตรียมเครื่องสูบน้ำ และอุปกรณ์ต่างๆ ไว้ช่วยเหลือเกษตรกรได้ทันทีที่ได้รับการร้องขอ และให้จัดเจ้าหน้าที่ประมงไว้ประจำศูนย์ฯ/สถานีประมงเพื่อให้ความช่วยเหลือทางด้านวิชาการแก่เกษตรกร เพื่อให้คำแนะนำในการป้องกันโรคระบาดสัตว์น้ำ

3. การให้ความช่วยเหลือ (หลังเกิดภัย)

ให้จังหวัดต่างๆ พิจารณาการให้ความช่วยเหลือโดยใช้เงินอุดหนุนราชการในอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัด ตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจ่ายเงินอุดหนุนราชการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ.2546 (50 ล้านบาท) และตามหลักเกณฑ์ ระเบียบปฏิบัติปลีกย่อยเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัย ตามหลักเกณฑ์และวิธีการให้ความช่วยเหลือ ด้านพืช ด้านประมง ด้านปศุสัตว์ และด้านเกษตรอื่น เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัยได้ทันที่ตามความจำเป็นและเหมาะสม

แผนเตรียมรับสถานการณ์ของสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดได้มีการประชุมหารือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องประเมินสถานการณ์ความแข็งแรง และจัดทำแผนเตรียมรับสถานการณ์ในช่วงฤดูแล้งของแต่ละจังหวัด โดยพิจารณาจากสภาพพื้นที่ในจังหวัด จำนวนประชากรและเกษตรกร พื้นที่การเกษตรซึ่งคาดว่าจะได้รับผลกระทบ สภาพของลำน้ำสำคัญภายในจังหวัด ปริมาณน้ำต้นทุนและการบริหารจัดการน้ำของโครงการชลประทาน เครื่องมือและอุปกรณ์ของทุกหน่วยงานในจังหวัด มีวัตถุประสงค์เพื่อให้หน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ภายในจังหวัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการร่วมมือกันเตรียมความพร้อมในการดำเนินการให้สอดคล้องกับความต้องการของพื้นที่ที่ประสบภัยแล้ง และเพื่อให้การช่วยเหลือเกษตรกรและพื้นที่ประสบภัยแล้งเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีแนวทางการดำเนินงาน คือ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดจัดตั้งศูนย์ป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยธรรมชาติในระดับจังหวัด เพื่อเป็นศูนย์กลางในการรับเรื่องขอความช่วยเหลือจากเกษตรกร เช่น การขอฝนหลวง การบรรเทาความเดือดร้อนเกี่ยวกับภัยธรรมชาติ ประสานงานกับหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด ในการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับสถานการณ์ภัยธรรมชาติและการให้ความช่วยเหลือในเบื้องต้น โดยมีศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีประจำตำบลเป็นหน่วยงานกลางในระดับพื้นที่ในการติดตามสถานการณ์ ประเมิน สำรวจความเสียหายและความต้องการของเกษตรกรส่งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และรายงานให้ศูนย์ฯ ของกระทรวงทราบตามขั้นตอนและแบบรายงาน

การรายงานเมื่อเกิดภัยธรรมชาติ

ขั้นตอน	การดำเนินงาน	แบบรายงาน
1. เมื่อเกิดภัย	รายงานพื้นที่ประสบภัยให้สำนักแผนงานและโครงการพิเศษ สป.กษ.	แบบที่ 1
2. ความเสียหายเบื้องต้น	ประสานกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องรายงานความเสียหายที่เกิดจากภัย	แบบที่ 1, 2/1, 2/2 และ 2/3
3. การช่วยเหลือระยะฉุกเฉิน	รายงานผลการช่วยเหลือในเบื้องต้นของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง	แบบที่ 2/1, 2/2, และ 2/3
4. การติดตามระหว่างเกิดภัย	สำรวจและรายงานความเสียหายและช่วยเหลือเกษตรกรเป็นระยะ	แบบที่ 1
5. การรายงานเมื่อภัยยุติ	รายงานสถานการณ์เมื่อภัยสิ้นสุด	แบบที่ 1

ขั้นตอน	การดำเนินงาน	แบบรายงาน
6. การขอความช่วยเหลือ	รายงานผลพิจารณาให้ความช่วยเหลือเกษตรกรของ/ ก.ช.ภ.จ.	
7. การช่วยเหลือระยะฟื้นฟู	รายงานผลการช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัยของส่วน ราชการที่เกี่ยวข้อง	แบบที่ 3

การสื่อสาร โทรศัพท์/ โทรสาร 0-2281-9401, 0-2281-9959, 0-2629-9660

e-mail disas_moac@hotmail.com

นโยบายและมาตรการส่งเสริมการปลูกพืชฤดูแล้งปี 2547/48

คณะกรรมการส่งเสริมและกำกับกับการปลูกพืชฤดูแล้ง ได้กำหนดนโยบายและมาตรการด้านการจัดสรรน้ำเพื่อให้เพียงพอต่อกิจกรรมต่างๆ และด้านการเกษตร ดังนี้

1. นโยบายด้านการจัดสรรน้ำ จะวางแผนการบริหารจัดการน้ำแบบยั่งยืน โดยจัดสรรน้ำให้สอดคล้องกับปริมาณน้ำต้นทุนในอ่างเก็บน้ำ เพื่อสนับสนุนการใช้น้ำทุกกิจกรรมในพื้นที่ต่างๆ อย่างทั่วถึง และเป็นธรรม รวมทั้งมีน้ำสำรองไว้ส่วนหนึ่งสำหรับการเพาะปลูกพืชฤดูฝน และฤดูแล้งปีถัดไป

แผนการจัดสรรน้ำให้กิจกรรมต่างๆ จะจัดลำดับความสำคัญ ดังนี้

- 1) เพื่อการอุปโภค-บริโภค การประปา และการอุตสาหกรรม
- 2) เพื่อการรักษาระบบนิเวศน์ทางน้ำ เช่น การผลักดันน้ำเค็ม การจับไล่น้ำเสีย
- 3) เพื่อการเกษตร
- 4) เพื่อการคมนาคมทางน้ำ

สำหรับการจัดสรรน้ำเพื่อการเกษตร จัดลำดับความสำคัญ ดังนี้

- 1) พื้นที่เกษตรกรรมที่ได้รับความเสียหายจากฤดูน้ำปี และสวนผลไม้
- 2) พื้นที่เกษตรกรรมที่อยู่ในรอบเวรการส่งน้ำ
- 3) พื้นที่เกษตรกรรมที่ใช้น้ำน้อย เช่นการปลูกพืชไร่-ผัก
- 4) การทำนาปรังเพื่อเพิ่มพูนรายได้

2. นโยบายด้านการเกษตร

1) ส่งเสริมให้เกษตรกรเพาะปลูกข้าวนาปรังได้ไม่เกิน 7.52 ล้านไร่ โดยในส่วนของโครงการเข้าพระยาใหญ่ โครงการกำแพงเพชร และโครงการพิษณุโลก ให้ปลูกข้าวนาปรังได้ไม่เกิน 3.3 ล้านไร่ และให้งดการปลูกข้าวนาปรัง ครั้งที่ 2 อย่างเด็ดขาด โดยเน้นให้ส่งเสริมประสิทธิภาพการผลิต ลดต้นทุนการผลิต ปรับปรุงคุณภาพผลผลิต กระบวนการหลังการเก็บเกี่ยว การใช้สารชีวภาพ และลดการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช เพื่อให้ได้ผลผลิตที่ปลอดภัย

2) เร่งรัดการผลิตและขยายพื้นที่พืชไร่-ผัก ที่มีสู่ทางการตลาดดี พืชทดแทนการนำเข้า และพืชอุตสาหกรรม ได้แก่ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ข้าวโพดฝักอ่อน ถั่วเหลือง ถั่วเขียว ถั่วลิสง และผัก

สำหรับมาตรการด้านการจัดสรรน้ำ ตามลุ่มน้ำต่างๆ และด้านการส่งเสริมการปลูกพืชฤดูแล้งเพื่อให้บรรลุตามนโยบายที่กำหนด คือ

1. มาตรการด้านการจัดสรรน้ำ

1) เขตลุ่มน้ำเจ้าพระยา และลุ่มน้ำแม่กลอง ให้วางแผนจัดสรรน้ำแบบระมัดระวัง และประหยัด โดยจัดรอบเวรการส่งน้ำ และไม่ส่งน้ำเพื่อการทํานาปรัง ครั้งที่ 2

2) เขตลุ่มน้ำอื่นๆ ให้จัดสรรน้ำตามปริมาณน้ำที่มีอยู่ ยกเว้นพื้นที่ซึ่งใช้น้ำจากอ่างเก็บน้ำกระเสียว ทับเสลา ลำตะคอง และลำพระเพลิง ให้สงวนน้ำไว้ใช้เพื่อการอุปโภค-บริโภค เท่านั้น

3) เขตสูบน้ำด้วยไฟฟ้า ให้สูบน้ำอย่างระมัดระวัง และประหยัด จัดรอบเวรการใช้น้ำ ในแต่ละสถานี และในแต่ละพื้นที่ โดยเน้นการสูบน้ำเพื่อปลูกพืชไร่-ผัก เป็นหลัก

4) พื้นที่ในเขตชลประทานที่อยู่นอกเป้าหมายการปลูกพืชฤดูแล้ง และพื้นที่ซึ่งอยู่ห่างไกลจากแหล่งน้ำ จะพิจารณาจัดสรรน้ำเป็นรอบเวร เพื่อสนับสนุนการอุปโภค-บริโภค และการปลูกพืชใช้น้ำน้อย เป็นหลัก

2. มาตรการด้านการส่งเสริมการปลูกพืชฤดูแล้ง

ให้เน้นการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ลดต้นทุนการผลิต การปรับปรุงคุณภาพผลผลิต ตามแนวทางการเกษตรที่ดีเหมาะสม (GAP) และเตรียมความพร้อมที่จะเข้าสู่ระบบการตรวจรับรองคุณภาพ

1) ข้าวนาปรัง ให้ส่งเสริม

1.1) การใช้พันธุ์ข้าวพันธุ์ดี เหมาะสมกับความต้องการของตลาด

1.2) ใช้ปุ๋ยเคมีที่เหมาะสม โดยเพิ่มการใช้ปุ๋ยอินทรีย์และสารชีวภาพ

1.3) ลดการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช โดยวิธีการป้องกันกำจัดศัตรูพืชแบบผสมผสาน (IPM)

1.4) ให้เกษตรกรจัดระบบการปลูกพืชที่เหมาะสม เพื่อหลีกเลี่ยงการเก็บเกี่ยวข้าว ในช่วงต้นฤดูฝน และถ่ายทอดความรู้เรื่องกระบวนการหลังการเก็บเกี่ยว เช่น การตาก การอบ ลดความชื้น เป็นต้น

2) พืชไร่-ผัก ให้ส่งเสริม

2.1) ให้เกษตรกรใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชอย่างถูกต้องและเหมาะสม โดยเน้นการใช้สารสกัดจากธรรมชาติ และการป้องกันกำจัดศัตรูพืช แบบผสมผสาน

2.2) การจัดระบบปลูกพืชที่เหมาะสม เพื่อหลีกเลี่ยงการเก็บเกี่ยวในต้นฤดูฝน

2.3) ส่งเสริมกระบวนการหลังการเก็บเกี่ยว เพื่อปรับปรุงคุณภาพผลผลิต เช่น การตาก การอบลดความชื้น เพื่อป้องกันสารพิษบางชนิด เช่น อะฟลาทอกซินในถั่วเหลือง ถั่วลิสง และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น

3) ด้านการประชาสัมพันธ์ ให้ทุกหน่วยงานประชาสัมพันธ์ทางสื่อมวลชนต่างๆ ในทุกระดับอย่างต่อเนื่องและการนำสื่อมวลชนดูงานในพื้นที่ เพื่อให้เกษตรกรและบุคคลทั่วไปรับทราบข้อมูลที่เกี่ยวข้อง สามารถวางแผนกิจกรรมการใช้น้ำต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม โดยมีประเด็นในการประชาสัมพันธ์ ดังนี้

3.1) สถานการณ์น้ำในเขื่อนและอ่างเก็บน้ำ แผนการจัดสรรน้ำของกรมชลประทาน

3.2) รณรงค์ให้เกษตรกรและผู้นำในกิจกรรมต่างๆ มีการใช้น้ำอย่างประหยัด และปฏิบัติตามแผน หรือรอบเวรการส่งน้ำ

3.3) รณรงค์ให้เกษตรกร งดการทํานาปรัง ครั้งที่2

3.4) สถานการณ์และแนวโน้มด้านการตลาดพืชไร่-ผักที่มีสู่ทางการตลาดดี

3.5) เทคโนโลยีการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืช และการป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่เหมาะสม เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ และปลอดภัย

3.6) การเตือนภัยเรื่องศัตรูพืช และภัยแล้ง รวมทั้งการดูแลพืชผลเมื่อประสบภัยแล้ง

3.7) พื้นที่ส่งเสริมการปลูกพืชไร่-ผักฤดูแล้งทดแทนนาปรังที่ประสบผลสำเร็จ

เป้าหมายพื้นที่เพาะปลูกพืชฤดูแล้ง ปี 2547/48

คณะกรรมการส่งเสริมและกำกับการปลูกพืชฤดูแล้ง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้มีมติในการประชุม เมื่อวันที่ 24 พฤศจิกายน 2547 ได้กำหนดนโยบาย มาตรการและเป้าหมายการเพาะปลูกพืชฤดูแล้งปี 2547/48 โดยพิจารณาจากสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง คือ

1. ปริมาณน้ำต้นทุนในอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ต่างๆ ทั่วประเทศส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ปกติ คือ ประมาณร้อยละ 53-100 ของความจุของอ่าง ประกอบกับในปีนี้มีฝนตกเร็วกว่าปกติทำให้มีแนวโน้มปริมาณน้ำในแต่ละอ่างเก็บน้ำจะน้อยกว่าปีที่ผ่านมา เมื่อเทียบกับระยะเวลาเดียวกัน ยกเว้นอ่างเก็บน้ำกระเสียว ทับเสลา ลำตะคอง และลำพระเพลิง มีปริมาณน้ำอยู่ในเกณฑ์น้อยเพียงร้อยละ 22 15 28 และ 24 ตามลำดับ คงต้องสงวนน้ำไว้เพื่อการอุปโภค-บริโภคเท่านั้น สำหรับอ่างเก็บน้ำเขื่อนภูมิพล และเขื่อนสิริกิติ์ มีปริมาณน้ำรวมกันน้อยกว่าปีที่ผ่านมา โดยเฉพาะอ่างเก็บน้ำเขื่อนภูมิพลมีปริมาณน้ำเพียงร้อยละ 62 ของความจุของเขื่อน ดังนั้น จึงต้องมีการใช้น้ำในลุ่มน้ำเจ้าพระยาอย่างระมัดระวัง และประหยัด

2. แนวโน้มด้านการตลาด คาดว่าข้าวนาปรัง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ข้าวโพดหวาน และถั่วเหลือง ราคาจะสูงขึ้นเล็กน้อย ส่วนถั่วลิสง และข้าวโพดฝักอ่อน คาดว่าราคาจะใกล้เคียงกับปีที่ผ่านมา

เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพน้ำในเขื่อนต่างๆ ซึ่งมีปริมาณลดลงจากปี 2546 ร้อยละ 4.6 และแนวโน้มการตลาดข้าวนาปรัง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ข้าวโพดหวาน ถั่วเหลือง และถั่วเขียว ราคาจะสูงขึ้นเล็กน้อย ส่วนถั่วลิสงและข้าวโพดฝักอ่อน คาดว่าราคาจะใกล้เคียงกับปีที่ผ่านมา โดยกำหนดให้มีพื้นที่เพาะปลูกพืชฤดูแล้งทั้งประเทศ จำนวน 10.19 ล้านไร่ แยกเป็น ข้าว 7.52 ล้านไร่ และ พืชไร่-ผัก 2.67 ล้านไร่ แยกรายละเอียด ดังนี้

เขตพื้นที่	พื้นที่ปลูกปี 2545/46			พื้นที่ปลูกปี 2546/47			เป้าหมายปี 2547/48		
	นาปรัง	พืชไร่-ผัก	รวม	นาปรัง	พืชไร่-ผัก	รวม	นาปรัง	พืชไร่-ผัก	รวม
ในเขตชลประทาน	7.04	0.74	7.78	7.31	0.74	8.05	5.40	0.95	6.35
นอกเขตชลประทาน	2.49	1.85	4.34	2.12	1.72	3.84	2.12	1.72	3.84
รวม	9.53	2.59	12.12	9.43	2.46	11.89	7.52	2.67	10.19

เป้าหมายพื้นที่เพาะปลูกพืชฤดูแล้ง ปี 2547/48

รายภาค

ภาค	ข้าวนาปรัง (ไร่)			พืชไร่-พืชผัก (ไร่)			รวมทั้งหมด
	ในเขต(1) ชลประทาน	นอกเขต(2) ชลประทาน	รวม(1+2) ข้าวนาปรัง	ในเขต(3) ชลประทาน	นอกเขต(4) ชลประทาน	รวม(3+4) พืชไร่-พืชผัก	(ไร่)(1+2+3+4)
เหนือ	848,300	1,770,000	2,618,300	303,500	770,700	1,074,200	3,692,500
ตะวันออกเฉียงเหนือ	589,600	226,700	816,300	147,800	737,200	885,000	1,701,300
กลาง	1,721,600	27,800	1,749,400	29,000	20,800	49,800	1,799,200
ตะวันออก	544,800	34,200	579,000	94,000	40,200	134,200	713,200
ตะวันตก	1,482,600	28,300	1,510,900	408,600	56,900	465,500	1,976,400
ใต้	97,100	36,000	133,100	48,800	96,100	144,900	278,000
รวม	5,400,000	2,123,000	7,523,000	955,200	1,721,900	2,677,100	10,200,100

เป้าหมายพื้นที่เพาะปลูกพืชฤดูแล้ง ปี 2547/48
รายจังหวัด ภาคเหนือ

จังหวัด	ข้าวนาปรัง (ไร่)			พืชไร่-พืชผัก (ไร่)			รวมทั้งหมด (ไร่)
	ในเขต ชลประทาน	นอกเขต ชลประทาน	รวม ข้าวนาปรัง	ในเขต ชลประทาน	นอกเขต ชลประทาน	รวม พืชไร่-พืชผัก	
1. กำแพงเพชร	166,000	301,400	467,400	11,300	15,900	27,200	494,600
2. เชียงราย	27,500	32,900	60,400	20,400	62,800	83,200	60,400
3. เชียงใหม่	23,300	6,400	29,700	55,500	104,000	159,500	189,200
4. ตาก	19,800	1,200	21,000	13,000	50,500	63,500	84,500
5. นครสวรรค์	110,000	521,000	631,000	-	47,700	47,700	678,700
6. น่าน	-	2,500	2,500	7,500	23,300	30,800	33,300
7. พะเยา	7,000	232,900	239,900	20,400	60,000	60,000	299,900
8. พิจิตร	217,500	332,700	550,200	-	53,000	53,000	603,200
9. พิษณุโลก	134,000	13,700	147,700	-	115,700	115,700	263,400
10. เพชรบูรณ์	-	400	400	10,000	5,300	15,300	15,700
11. แพร่	-	1,600	1,600	78,300	32,800	111,100	112,700
12. แม่ฮ่องสอน	-	100	100	11,100	29,500	40,600	40,700
13. ลำปาง	14,100	4,800	18,900	22,750	-	22,750	41,650
14. ลำพูน	-	300	300	-	26,500	26,500	26,800
15. สุโขทัย	84,800	194,700	279,500	38,950	88,100	127,050	406,550
16. อุตรดิตถ์	44,300	88,900	133,200	14,300	44,000	58,300	191,500
17. อุทัยธานี	-	34,500	34,500	-	11,600	11,600	46,100
รวม	848,300	1,770,000	2,618,300	303,500	770,700	1,074,200	3,692,500

เป้าหมายพื้นที่เพาะปลูกพืชฤดูแล้ง ปี 2547/48
รายจังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

จังหวัด	ข้าวนาปรัง (ไร่)			พืชไร่-พืชผัก (ไร่)			รวมทั้งหมด (ไร่)
	ในเขต ชลประทาน	นอกเขต ชลประทาน	รวม ข้าวนาปรัง	ในเขต ชลประทาน	นอกเขต ชลประทาน	รวม พืชไร่-พืชผัก	
1. กาฬสินธุ์	184,800	12,600	197,400	17,100	16,500	33,600	231,000
2. ขอนแก่น	162,600	17,900	180,500	25,500	87,200	112,700	293,200
3. ชัยภูมิ	-	19,000	19,000	6,500	72,000	78,500	97,500
4. นครพนม	18,700	14,300	33,000	-	51,400	51,400	84,400
5. นครราชสีมา	6,500	1,600	8,100	16,000	69,900	85,900	94,000
6. บุรีรัมย์	200	200	400	9,300	50,500	59,800	60,200
7. มหาสารคาม	750	13,000	13,750	1,800	25,300	27,100	40,850
8. ยโสธร	-	12,500	12,500	2,500	8,700	11,200	23,700
9. ร้อยเอ็ด	-	55,400	55,400	7,100	46,200	53,300	108,700
10. เลย	-	1,300	1,300	8,200	31,600	39,800	41,100
11. ศรีสะเกษ	2,000	1,900	3,900	800	48,800	49,600	53,500
12. สกลนคร	10,400	4,700	15,100	19,500	29,900	49,400	64,500
13. สุรินทร์	2,750	100	2,850	6,700	28,400	35,100	37,950
14.หนองคาย	70,800	42,400	113,200	4,700	81,300	86,000	199,200
15. อุบลราชธานี	52,000	19,600	71,600	7,000	20,100	27,100	98,700
16. อุบลราชธานี	78,000	3,800	81,800	6,600	28,100	34,700	116,500
17. มุกดาหาร	100	100	200	3,800	8,800	12,600	12,800
18. หนองบัวลำภู	-	5,100	5,100	2,600	26,500	29,100	34,200
19. อำนาจเจริญ	-	1,200	1,200	2,100	6,000	8,100	9,300
รวม	589,600	226,700	816,300	147,800	737,200	885,000	1,701,300

เป้าหมายพื้นที่เพาะปลูกพืชฤดูแล้ง ปี 2547/48

รายจังหวัด ภาคกลาง

จังหวัด	ข้าวนาปรัง (ไร่)			พืชไร่-พืชผัก (ไร่)			รวมทั้งหมด (ไร่)
	ในเขต ชลประทาน	นอกเขต ชลประทาน	รวม ข้าวนาปรัง	ในเขต ชลประทาน	นอกเขต ชลประทาน	รวม พืชไร่-พืชผัก	
1. กรุงเทพมหานคร	70,000	-	70,000	-	-	-	70,000
2. ชัยนาท	275,400	10,300	285,700	900	6,400	6,400	292,100
3. นนทบุรี	111,100	-	111,100	13,700	-	13,700	124,800
4. ปทุมธานี	322,000	-	322,000	4,700	-	4,700	326,700
5. พระนครศรีอยุธยา	395,500	-	395,500	2,300	-	2,300	397,800
6. ลพบุรี	170,100	9,500	179,600	1,800	5,400	7,200	186,800
7. สระบุรี	100,100	8,000	108,100	1,700	9,000	10,700	118,800
8. สิงห์บุรี	88,600	-	167,400	3,400	-	3,400	170,800
9. อ่างทอง	188,800	-	110,000	500	-	500	110,500
รวม	1,721,600	27,800	1,749,400	29,000	20,800	49,800	1,799,200

เป้าหมายพื้นที่เพาะปลูกพืชฤดูแล้ง ปี 2547/48

รายจังหวัด ภาคตะวันออก

จังหวัด	ข้าวนาปรัง (ไร่)			พืชไร่-พืชผัก (ไร่)			รวมทั้งหมด (ไร่)
	ในเขต ชลประทาน	นอกเขต ชลประทาน	รวม ข้าวนาปรัง	ในเขต ชลประทาน	นอกเขต ชลประทาน	รวม พืชไร่-พืชผัก	
1. จันทบุรี	-	-	-	-	7,300	7,300	7,300
2. ฉะเชิงเทรา	392,300	3,400	395,700	1,500	3,600	5,100	400,800
3. ชลบุรี	250	3,000	3,250	500	11,000	11,500	14,750
4. ตราด	3,000	-	3,000	100	7,000	7,100	10,100
5. นครนายก	79,100	19,500	98,600	85,000	500	85,500	184,100
6. ปราจีนบุรี	20,500	7,800	28,300	3,500	4,400	7,900	36,200
7. ระยอง	11,900	-	11,900	2,000	-	2,000	13,900
8. สมุทรปราการ	25,500	-	25,500	-	-	-	25,500
9. สระแก้ว	12,250	500	12,750	1,400	6,400	7,800	20,550
รวม	544,800	34,200	579,000	94,000	40,200	134,200	713,200

เป้าหมายพื้นที่เพาะปลูกพืชฤดูแล้ง ปี 2547/48

รายจังหวัดภาคตะวันตก

จังหวัด	ข้าวนาปรัง (ไร่)			พืชไร่-พืชผัก (ไร่)			รวมทั้งหมด (ไร่)
	ในเขต ชลประทาน	นอกเขต ชลประทาน	รวม ข้าวนาปรัง	ในเขต ชลประทาน	นอกเขต ชลประทาน	รวม พืชไร่-พืชผัก	
1. ราชบุรี	269,900	9,800	279,700	41,200	19,400	60,600	340,300
2. สมุทรสงคราม	3,300		3,300	1,000		1,000	4,300
3. สมุทรสาคร	10,000		10,000	19,700		19,700	29,700
4. นครปฐม	371,200	1,800	373,000	162,500		162,500	535,500
5. สุพรรณบุรี	558,700	2,200	560,900	15,700	18,000	33,700	594,600
6. กาญจนบุรี	194,600	8,700	203,300	141,500	13,900	155,400	358,700
7. เพชรบุรี	74,100	5,200	79,300	14,000	900	14,900	94,200
8. ประจวบคีรีขันธ์	800	600	1,400	13,000	4,700	17,700	19,100
รวม	1,482,600	28,300	1,510,900	408,600	56,900	465,500	1,976,400

เป้าหมายพื้นที่เพาะปลูกพืชฤดูแล้ง ปี 2547/48

รายจังหวัด ภาคใต้

จังหวัด	ข้าวนาปรัง (ไร่)			พืชไร่-พืชผัก (ไร่)			รวมทั้งหมด (ไร่)
	ในเขต ชลประทาน	นอกเขต ชลประทาน	รวม ข้าวนาปรัง	ในเขต ชลประทาน	นอกเขต ชลประทาน	รวม พืชไร่-พืชผัก	
1. กระบี่	-	-		1,600	10,600	12,200	12,200
2. ชุมพร	-	2,600	2,600	-	2,400	2,400	5,000
3. นครศรีธรรมราช	150	3,000	3,150	23,100	5,300	28,400	31,550
4. นราธิวาส	-	500	500	500	14,800	15,300	15,800
5. ปัตตานี	750	1,500	2,250	5,000	15,300	20,300	22,550
6. สงขลา	61,000	9,300	70,300	1,500	11,900	13,400	83,700
7. ภูเก็ต	-	-	-	-	2,300	2,300	2,300
8. ระนอง	-	-	-	-	2,000	2,000	2,000
9. สตูล	300	400	700	2,300	3,400	5,700	6,400
10. สุราษฎร์ธานี	5,500	3,100	8,600	1,300	5,500	6,800	15,400
11. พังงา	-	-	-	2,000	8,200	10,200	10,200
12. พัทลุง	23,700	15,300	39,000	200	7,600	7,800	46,800
13. ยะลา	5,700	300	6,000	11,000	2,800	13,800	19,800
14. ตรัง		-	-	300	4,000	4,300	4,300
รวม	97,100	36,000	133,100	48,800	96,100	144,900	278,000

โครงการสนับสนุนการเพาะปลูกพืชฤดูแล้ง ปี 2547/48

เนื่องจากปริมาณน้ำ ปี 2547 มีปริมาณน้อยกว่าปีที่ผ่านมา และได้มีการกำหนดนโยบาย มาตรการด้านการเกษตรในการปลูกพืชฤดูแล้ง ปี 2547/48 ประกอบกับมีมาตรการด้านการจัดสรร น้ำ การส่งน้ำเพื่อการทำนาปรัง ครั้งที่ 1 เพื่อสงวนน้ำสำหรับการเพาะปลูกในฤดูถัดไป และเพื่อ การอุปโภคบริโภค กรมส่งเสริมการเกษตร กรมพัฒนาที่ดิน และกรมปศุสัตว์ ได้จัดทำโครงการ สนับสนุนการเพาะปลูกในช่วงฤดูแล้ง เพื่อให้เกษตรกรมีทางเลือกในการทำเกษตร ดังนี้

1. โครงการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ฤดูแล้งทดแทนนาปรังปี 2547/48 จำนวน 50,000 ไร่ เกษตรกร 5,000 ราย โดยดำเนินการในเขตจังหวัดเชียงราย พะเยา พิจิตร นครสวรรค์ อุทัยธานี ชัยนาท ลพบุรี สระบุรี นครราชสีมา ชัยภูมิ และจังหวัดสุรินทร์ ใน ระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2547 – เมษายน 2548

2. โครงการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรที่ได้มาตรฐานและปลอดภัย (พื้นที่เขตชลประทาน) จำนวน 8,000 ไร่ เกษตรกร 4,000 ราย โดยดำเนินการในเขตพื้นที่ชลประทาน 36 จังหวัด

- ภาคเหนือ 11 จังหวัด ได้แก่ เชียงใหม่ ลำปาง เชียงราย อุตรดิตถ์ พะเยา พิจิตร กำแพงเพชร อุทัยธานี นครสวรรค์ พิจิตร และเพชรบูรณ์

- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 10 จังหวัด ได้แก่ นครราชสีมา สุรินทร์ อุบลราชธานี ชัยภูมิ อุตรดิตถ์ ขอนแก่น มหาสารคาม ร้อยเอ็ด กาฬสินธุ์ และสกลนคร

- ภาคกลาง 5 จังหวัด ได้แก่ สระบุรี ลพบุรี ชัยนาท สิงห์บุรี และอ่างทอง

- ภาคตะวันออก 3 จังหวัด ได้แก่ ปราจีนบุรี นครนายก และสระแก้ว

- ภาคตะวันตก 5 จังหวัด ได้แก่ นครปฐม สุพรรณบุรี กาญจนบุรี ราชบุรี และเพชรบุรี

- ภาคใต้ 2 จังหวัด ได้แก่ สงขลา และพัทลุง

3. โครงการปลูกพืชปรับปรุงดินในช่วงฤดูแล้ง ปี 2548 กรมพัฒนาที่ดินมีแผนการ ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยพืชสด จำนวน 996,825 ไร่ โดยมีสถานีวิจัยพัฒนาที่ดินจังหวัด 75 จังหวัด รณรงค์ให้เกษตรกรในพื้นที่ที่มีการปลูกพืชปรับปรุงดิน ใช้ระยะเวลาประมาณ 45-60 วัน และไถกลบ เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุให้แก่ดินทำให้พื้นที่ปลูกพืชหลักมีผลผลิตเพิ่มขึ้นจากเดิมและลด ค่าใช้จ่ายการใช้ปุ๋ยเคมีลงได้เมื่อปลูกพืชหลัก และเป็นการส่งเสริมให้ปลูกพืชที่ใช้น้ำน้อยในช่วง ฤดูแล้ง

ภาคเหนือ	มีพื้นที่เป้าหมาย	17	จังหวัด	179,525	ไร่
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	มีพื้นที่เป้าหมาย	19	จังหวัด	719,900	ไร่
ภาคตะวันออกและภาคกลาง	มีพื้นที่เป้าหมาย	25	จังหวัด	95,200	ไร่
ภาคใต้	มีพื้นที่เป้าหมาย	14	จังหวัด	42,200	ไร่
รวม		75	จังหวัด	1,036,825	ไร่

รายละเอียดเป้าหมายโครงการส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยพืชสด จำนวน 1,036,825 ไร่ แยกตามรายภาค

4. โครงการนาหว่านพืชอาหารสัตว์

หลักการและเหตุผล

เนื่องจากตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2547 เป็นต้นมา พื้นที่เกษตรกรรมในประเทศไทยได้ประสบภัยแล้ง 38 จังหวัด รวมพื้นที่ 18.82 ล้านไร่ คาดว่าจะได้รับความเสียหายอย่างรุนแรงประมาณ 12.39 ล้านไร่ เกษตรกรได้รับความเดือดร้อน จำนวน 1,017,189 ครอบครัว โดยภาคตะวันออกเฉียงเหนือประสบภัยแล้งถึง 19 จังหวัด (รายงานสถานการณ์ภัยแล้ง วันที่ 17 พฤศจิกายน 2547)

จากสภาวะภัยแล้งดังกล่าว ได้ส่งผลกระทบต่อการผลิตสัตว์ กล่าวคือ ทำให้สัตว์เลี้ยง โดยเฉพาะโค-กระบือ ขาดแคลนน้ำดื่ม ขาดแคลนอาหาร ผลผลิตตกต่ำ ผอม หรือ อาจจะเจ็บป่วยเนื่องจากมีอาหารกินไม่เพียงพอ อย่างไรก็ตามภายใต้สภาวะที่แห้งแล้งดังกล่าว เกษตรกรหลายจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยเฉพาะจังหวัดยโสธร ได้ประกอบอาชีพทำนาหว่าน พืชอาหารสัตว์ทั้งในพื้นที่ลุ่มและพื้นที่ดอน สามารถผลิตหญ้าสดเลี้ยงสัตว์และจำหน่ายเป็นรายได้เสริม เนื่องจากการปลูกหญ้าอาหารสัตว์ใช้น้ำน้อย ลงทุนต่ำ เก็บเกี่ยวหญ้าได้ทุกๆ 30-45 วัน ขณะที่ตลาดมีความต้องการสูง เนื่องจากเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ต้องการพืชอาหารสัตว์คุณภาพดีไปเลี้ยงสัตว์ในฤดูแล้ง แต่ทุกวันเกษตรกรนำหญ้าสดไปจำหน่ายได้ปริมาณมาก มีรายได้ประจำวัน นับเป็นเทคโนโลยีที่มีความเหมาะสม ควรได้เผยแพร่ให้เกษตรกรพื้นที่อื่นๆ ได้เยี่ยมชมและศึกษาเพื่อนำไปแก้ปัญหาขาดแคลนอาหารสัตว์ สร้างอาชีพ สร้างรายได้ นำไปสู่การลดผลกระทบจากภัยแล้งในระยะยาวต่อไป

วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อให้เกษตรกรมีรายได้จากการปลูกพืชอาหารสัตว์จำหน่ายเกิดอาชีพใหม่ และให้เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์มีทางเลือกในการซื้อเสบียงสัตว์คุณภาพดีไว้เลี้ยงสัตว์

2.2 เพื่อผลิตพืชอาหารสัตว์ภายใต้สภาวะความแห้งแล้ง

2.3 เพื่อส่งเสริมอาชีพผลิตพืชอาหารสัตว์จำหน่ายในฤดูแล้ง (เป็นพืชที่มีความต้องการน้ำน้อย)

พื้นที่ดำเนินการ

ส่งเสริมการปลูกหญ้าผลิตเสบียง 79,311,200 ไร่ ดำเนินการใน 41 จังหวัด พื้นที่ผลิต 29 ไร่

ภาคผนวก

สถานการณ์และแนวโน้มด้านการตลาดพืชฤดูแล้ง
ปี 2547/48
(สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร)

ข้าว

1. สถานการณ์การผลิตของโลก

หน่วย : ล้านตันข้าวสาร

รายการ	ปี 2547/48 คาดคะเน (1)	ปี 2546/47 (2)	ผลต่างร้อยละ (1) และ (2)
สต็อกต้นปี	83.77	109.71	-23.65
ผลผลิต	397.78	386.98	2.79
นำเข้า	24.99	24.91	0.32
ใช้ในประเทศ	412.83	412.93	-0.02
ส่งออก	24.99	24.91	0.32
สต็อกปลายปี	68.71	83.77	-17.97

ผลผลิตของโลก

กระทรวงเกษตรสหรัฐฯ ได้คาดคะเนเบื้องต้นว่าผลผลิตข้าวโลกปี 2547/48 ประจำเดือนกันยายน 2547 จะมี 592 ล้านตันข้าวเปลือก (397.78 ล้านตันข้าวสาร) เพิ่มขึ้นจาก 577 ล้านตันข้าวเปลือก (386.98 ล้านตันข้าวสาร) ของปี 2546/47 ร้อยละ 2.79 เนื่องจากการเพิ่มขึ้นของผลผลิตของประเทศผู้บริโภครายและผู้ส่งออกที่สำคัญของโลก เช่น ออสเตรเลีย จีน อียิปต์ อินโดนีเซีย ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ปากีสถาน เวียดนาม และสหรัฐอเมริกา

การค้าของโลก

บัญชีสมดุลข้าวโลกปี 2547/48 ณ วันที่ 10 กันยายน 2547 กระทรวงเกษตรสหรัฐฯ คาดว่าผลผลิตปี 2547/48 จะมี 397.78 ล้านตันข้าวสาร เพิ่มขึ้นจาก 386.98 ล้านตัน ของปี 2546/47 ร้อยละ 2.79 ใช้ในประเทศจะมี 412.83 ล้านตันข้าวสาร การส่งออก 24.99 ล้านตันข้าวสาร ทำให้สต็อกปลายปีคงเหลือ 68.71 ล้านตันข้าวสาร

2. สถานการณ์การผลิตข้าวของไทย

รายการ	ปี 2545/46	ปี 2546/47 (*คาดคะเน) (1)	ปี 2547/48 (คาดคะเน) (2)	ผลต่าง ร้อยละ (3)=(2) - (1)
ข้าวนาปี				
พื้นที่เพาะปลูก (ล้านไร่)	56.908	57.667	57.480	-0.32
ผลผลิต (ล้านตันข้าวเปลือก)	19.631	20.909	20.965	0.27
ผลผลิตต่อไร่ (กก.)	345	363	365	0.55
ข้าวนาปรัง				
พื้นที่เพาะปลูก (ล้านไร่)	9.533	8.458*	-	-
ผลผลิต (ล้านตันข้าวเปลือก)	6.426	5.717	-	-
ผลผลิตต่อไร่ (กก.)	674	676	-	-

2.1 การผลิต ในปีการผลิต 2546/47 เป็นดังนี้

ข้าวนาปี คาดว่าจะมีพื้นที่เพาะปลูก 57.677 ล้านไร่ ได้ผลผลิต 20.909 ล้านตัน ข้าวเปลือก ทั้งพื้นที่เพาะปลูกและผลผลิตเพิ่มขึ้นจาก ปี 2545/46 ร้อยละ 1.33 และ 6.51 ตามลำดับ เนื่องจาก ตั้งแต่ต้นฤดูการเพาะปลูกถึงเดือนกรกฎาคม ฝนตกกระจายดีในทุกภาค ซึ่งใกล้เคียงกับปริมาณน้ำฝนสะสมเฉลี่ย 10 ปีย้อนหลังช่วงเดียวกัน ส่งผลให้ข้าวนาปลูกข้าวได้ปกติ ประกอบกับราคาข้าวเปลือกที่เกษตรกรขายได้ทั้งนาปีและนาปรัง ปี 2545/46 อยู่ในเกณฑ์ดี จึงใจให้ชาวนาขยายพื้นที่ปลูกข้าวนาปีและมีการดูแลมากขึ้น

ข้าวนาปรัง สำหรับปี 2547 คาดว่าจะมีพื้นที่ปลูกข้าวนาปรัง 8.458 ล้านไร่ ได้ผลผลิต 5.717 ล้านตัน ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ 676 กิโลกรัม ทั้งพื้นที่และผลผลิตลดลงจากปี 2546 ร้อยละ 11.27 และ 11.03 ตามลำดับ ส่วนผลผลิตต่อไร่เพิ่มขึ้นจากปี 2546 ร้อยละ 0.30 ทั้งนี้ผลผลิตข้าวนาปรังปี 2547 จะเริ่มเก็บเกี่ยวได้ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ เป็นต้นไป และคาดว่าจะเก็บเกี่ยวมากที่สุดในช่วงเดือนมีนาคม-เมษายน ประมาณ 2.70 ล้านตัน หรือคิดเป็นร้อยละ 47.46 ของผลผลิตทั้งหมด

การเก็บเกี่ยวข้าวนาปี ปี 2547 ในช่วงเดือนมีนาคม – เมษายน เกษตรกรจะเก็บเกี่ยวมากที่สุด

รายการ	กพ.47	มีค.	เมย.	พค.	มิย.	กค.	สค.	กย.	ตค.	รวม
- ผลผลิต	421	1,323	1,368	749	736	743	333	30	14	5,717
(หน่วย: พันตัน)										
- ร้อยละ	7.37	23.14	23.92	13.11	12.88	12.99	5.83	0.52	0.24	100.00

สำหรับปี 2547/48

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร คาดคะเนการผลิตข้าวนาปี ปี 2547/48 ว่าจะมีพื้นที่เพาะปลูกประมาณ 57.480 ล้านไร่ ได้ผลผลิต 20.965 ล้านตันข้าวเปลือก ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ 365 กิโลกรัม พื้นที่ลดลงเล็กน้อยจากปี 2546/47 ร้อยละ 0.32 ทั้งนี้เนื่องจากปริมาณน้ำฝนสะสมมีน้อยกว่าปีที่ผ่านมาและในช่วงเพาะปลูกฝนมาล่าช้าส่งผลให้บางพื้นที่ที่เป็นลุ่มกระทบน้ำท่วมไม่สามารถปลูกได้ และผลผลิตและผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมาร้อยละ 0.27 และ 0.55 เนื่องจากราคาในปีที่ผ่านมาอยู่ในเกณฑ์สูงมาก จึงทำให้เกษตรกรดูแลผลผลิตดีขึ้น

โดยข้าวนาปี ปี 2547/48 จะเริ่มเก็บเกี่ยวได้ตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2547 เป็นต้นไป และจะเก็บเกี่ยวมากสุดในช่วงเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม 2547 ประมาณ 15,953 ล้านตันข้าวเปลือก หรือร้อยละ 75 ของผลผลิตทั้งหมด

การเก็บเกี่ยวข้าวนาปี ปี 2547/48 ในช่วงเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม เกษตรกรจะเก็บเกี่ยวมากที่สุด

รายการ	สค.47	กย.	ตค.	พย.	ธค.	มค.48	กพ.	มีค.	เมย.	รวม
- ผลผลิต	855	975	1,101	9,721	6,411	975	482	386	59	20,965
(หน่วย: พันตัน)										
- ร้อยละ	4.08	4.65	5.25	46.37	30.58	4.65	2.30	1.84	0.28	100.00

2.2 การค้าของไทย

ปี 2546 ไทยส่งออกข้าวรวม 7.346 ล้านตันข้าวสาร มูลค่า 76,699.14 ล้านบาท เทียบกับ 7.334 ล้านตัน ข้าวสาร มูลค่า 70,064.61 ล้านบาท ของการส่งออกข้าวปี 2545 ทั้งปริมาณและมูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.16 และ 9.47 ตามลำดับ (ที่มา : กรมศุลกากร)

สำหรับปี 2547 กระทรวงพาณิชย์ได้ตั้งเป้าการส่งออกข้าวเท่ากับ 8.00 ล้านตันข้าวสาร ซึ่งตั้งแต่ 1 – 30 กย. 2547 ไทยส่งออกข้าวทั้งหมด (รวมข้าวหอมมะลิ) จำนวน 7,223,604 ตัน เพิ่มขึ้นจาก 5,255,126 ตัน ของช่วงเดียวกันของปี 2546 เพิ่มขึ้นร้อยละ 37.46 (ที่มา : สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย)

2.3 ราคา

ราคาข้าวเปลือกที่เกษตรกรขายได้ปี 2543-2547

หน่วย : บาท/ตัน

ราคาที่เกษตรกร ขายได้	ปี 2543	ปี 2544	ปี 2545	ปี 2546	ปี 2546 (มค.-คค.) (1)	ปี 2547 (มค.-คค.) (2)	ผลต่าง ร้อยละ (2) และ (1)
ข้าวเปลือกหอมมะลิ	7,017	5,725	5,328	6,940	7,473	8,374	12.05
ข้าวเปลือกนาปี 5%	4,808	4,484	4,840	5,080	5,133	5,456	6.29
ข้าวเหนียว :-							
- เมล็ดขาว	5,143	4,933	5,446	6,246	5,834	6,286	7.75
- เมล็ดสั้น	4,106	4,834	5,152	5,554	5,432	5,578	2.69
ข้าวเปลือกนาปรัง:-							
-ความชื้น 14-15%	4,189	4,099	4,487	4,693	4,673	5,423	16.05
-ความชื้น 16-17%	4,083	3,976	4,283	4,564	4,555	5,397	18.48
-ความชื้น 18-19%	3,917	3,836	4,115	4,298	4,278	5,188	21.27
-ความชื้นเกิน 19 %	3,430	3,516	3,860	4,040	4,007	4,847	20.96

ราคาข้าวในปี 2547 (มค.-คค.) ที่เกษตรกรขายได้ทั้งข้าวฤดูนาปี ปี 2546/47 และนาปรัง ปี 2547 มีแนวโน้มสูงขึ้นจากช่วงเดียวกันของปี 2546 โดยราคาข้าวเปลือกหอมมะลิเฉลี่ยตันละ 8,374 บาท ราคาข้าวเปลือกเจ้า 5% เฉลี่ยตันละ 5,456 บาท ราคาสูงกว่าช่วงเดียวกันของปี 2546 ร้อยละ 12.05 และ 6.29 ตามลำดับ และราคาข้าวเปลือกนาปรังที่เกษตรกรขายได้ ณ ความชื้น 14-15% เฉลี่ยตันละ 5,423 บาท และความชื้น 18-19% เฉลี่ยตันละ 5,188 บาท สูงกว่าช่วงเดียวกันของปี 2546 ร้อยละ 16.05 และ 21.27 ตามลำดับ

แนวโน้มราคาข้าวในปี 2547/48

ราคาข้าวในปี 2547/48 คาดว่าจะอยู่ในเกณฑ์สูงเช่นเดียวกับปีที่ผ่านมา ทั้งนี้เนื่องจากการค้าข้าวโลกคาดว่าจะสูงจากปีที่ผ่านมาร้อยละ 0.32 ประกอบกับสต็อกข้าวโลกลดลงมากเหลือ 68.71 ล้านตันข้าวสาร จากในช่วงปี 2541/42 – 2545/46 ซึ่งอยู่ระหว่าง 107.32-149.08 ล้านตันข้าวสาร นอกจากนี้ประเทศอินเดียซึ่งเป็นประเทศผู้ส่งออกข้าวรายใหญ่ออกจากไทยคาดว่าจะผลผลิตข้าวจะลดลง ประกอบกับมาตรการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปี 2547/48 ของประเทศไทย กนข. ได้กำหนดราคาสูงจากปีที่ผ่านมา โดยข้าวเปลือกเหนียวสูงขึ้นตันละประมาณ 1,300 บาท ข้าวเปลือกเจ้าสูงขึ้นตันละประมาณ 1,265-1,440 บาท และข้าวเปลือกหอมมะลิสูงขึ้นตันละ 2,000 บาท

ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

สถานการณ์ของโลก

กระทรวงเกษตรสหรัฐฯ ได้คาดคะเนผลผลิตโลก ปี 2547/48 ประจำเดือน กันยายน 2547 ว่า ผลผลิตมี 664.46 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก 618.06 ล้านตัน ของปีก่อน ร้อยละ 7.51 เนื่องจากสหรัฐฯ ซึ่งเป็นผู้ผลิตรายใหญ่ของโลกมีสภาพอากาศเอื้ออำนวยต่อการเพาะปลูกและผลิตได้ 278.42 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก 256.91 ล้านตัน ในปี 2546/47 ร้อยละ 8.37 นอกจากนั้น อาร์เจนตินา จีน ประชาคมยุโรป เม็กซิโก เซอร์เบีย มอนเตนีโก อัฟริกาใต้ โรมานี และไทย ผลิตได้เพิ่มขึ้นด้วย

สำหรับความต้องการใช้คาดว่ามี 670.52 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก 646.31 ล้านตันของปี 2546/47 ร้อยละ 3.75 โดยที่สหรัฐฯ จีน ประชาคมยุโรป บราซิล มีความต้องการใช้เพิ่มขึ้น การค้าโลกมี 76.77 ล้านตัน ลดลงจาก 78.18 ล้านตันของปีก่อนร้อยละ 1.80 ทั้งๆ ที่สหรัฐฯ ซึ่งเป็นผู้ส่งออกรายใหญ่ส่งออกได้เพิ่มขึ้นจาก 48.50 ล้านตันในปี 2546/47 เป็น 53.00 ล้านตันในปี 2547/48 เพิ่มขึ้นร้อยละ 9.28 และอัฟริกาใต้ส่งออกได้เพิ่มขึ้น แต่หลายประเทศ เช่น จีน บราซิล และส่งออกได้ลดลงและประเทศผู้นำเข้า ได้แก่ เกาหลีใต้ ไต้หวัน และประชาคมยุโรปลดการนำเข้า ทำให้ภาพรวมการค้าโลกลดลง (ตารางแนบท้าย)

สถานการณ์ข้าวโพดไทย

รายการ	ปี 2546/47	คาดคะเน ปี 2547/48 *	ผลต่างร้อยละ
พื้นที่ปลูก (ล้านไร่)	7.032	7.157	+1.78
ผลผลิต (ล้านตัน)	4.119	4.226	+2.60
ผลผลิตต่อไร่ (กก.)	586	590	+0.68

หมายเหตุ * คาดคะเนเดือนมิถุนายน 2547

ศูนย์สารสนเทศการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร คาดคะเนพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปี 2547/48 เมื่อเดือนมิถุนายน 2547 ว่าจะมีพื้นที่ปลูก 7.157 ล้านไร่ เพิ่มขึ้นจาก 7.032 ล้านไร่ของปีก่อนเล็กน้อยเพียงร้อยละ 1.78 เนื่องจากสถานการณ์ราคาในปีที่ผ่านมาแม้ว่าจะมีราคาดี แต่เกษตรกรบางรายทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือเกรงว่าถ้าปลูกข้าวโพดอาจจะกระทบแล้งจึงเปลี่ยนไปปลูกมันสำปะหลังแทน ส่วนผลผลิตได้ 4.226 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก 4.119 ล้านตันของปีก่อนร้อยละ 2.60 และผลผลิตต่อไร่ได้ไร่ละ 590 กิโลกรัมเพิ่มขึ้นจากไร่ละ 586 กิโลกรัมของปีก่อน

ร้อยละ 0.68 ทั้งนี้ เนื่องจากสภาพอากาศในปี 2547 เอื้ออำนวยต่อการเพาะปลูก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ช่วงออกดอกและติดฝัก ส่งผลให้ผลผลิตต่อไร่เพิ่มขึ้น

สถานการณ์ราคาปัจจุบัน

หน่วย : บาท/ก.ก.

รายการ	ปี 2544	ปี 2545	ปี 2546	ปี 2547
ราคาที่เกษตรกรขายได้ไม่เกิน 14.5 %	3.95	4.09	4.42	5.05 (ม.ค. - ต.ค.)

ปี 2547 (ม.ค.-ต.ค.) ราคาเบื้องต้นที่เกษตรกรขายได้ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ชนิดความชื้นไม่เกิน 14.5 % เฉลี่ยราคาถัวโลกรับละ 5.05 บาท เพิ่มขึ้นจากถัวโลกรับละ 4.49 บาท ของช่วงระยะเวลาเดียวกันในปีก่อนร้อยละ 12.47

แนวโน้มราคาราคาข้าวโพดในปี 2547/48

ราคาคข้าวโพดปี 2547/48 คาดว่าจะอยู่ในเกณฑ์ดีเช่นเดียวกับปีที่แล้ว เนื่องจากความต้องการในตลาดโลกมีมาก และสต็อกข้าวโพดของโลกลดลงเหลือประมาณ 90 ล้านตัน ซึ่งโดยปกติจะมี 140-170 ล้านตัน ส่งผลให้ราคาในตลาดโลกสูงขึ้น สำหรับความต้องการภายในประเทศของไทยแม้ว่าจะลดลงจากการเกิดไข้หวัดนกรอบ 2 ระบาด ข้าวโพดที่เหลือสามารถส่งออกไปขายต่างประเทศได้ ดังนั้น ราคาคข้าวโพดช่วงฤดูนาปรังคาดว่าจะมีราคาประมาณ 5.00-5.50 บาท/กก.

บัญชีสมดุลข้าวโพดโลก (คาดคะเนเมื่อวันที่ 10 กันยายน 2547)

หน่วย : ล้านตัน

รายการ	ปี 2547/48	ปี 2546/47	ผลต่างร้อยละ
สต็อกต้นปี	5.06	3.91	29.41
ผลผลิต	58.15	57.63	0.90
นำเข้า	6.76	6.28	7.64
ส่งออก	6.76	6.28	7.64
ใช้ในประเทศ	57.65	56.49	2.05
สต็อกปลายปี	5.56	5.06	9.88

ถั่วลิสง

การผลิต

รายการ	2546/47	2547/48	ส่วนต่าง (%)
	รวมรุ่น	รวมรุ่น	
พื้นที่ปลูก (ไร่)	452,587	446,973	-1.24
ผลผลิต (ตัน)	113,294	113,571	0.24
ผลผลิตต่อไร่ (กก.)	250	254	1.50

หมายเหตุ : ประมาณการเดือนกันยายน 2547

ปี 2547/48 คาดว่าพื้นที่ปลูกถั่วลิสงมีประมาณ 446,973 ไร่ ลดลงจาก 452,587 ไร่ ในปี 2546/47 ร้อยละ 1.24 ผลผลิตคาดว่าจะได้รับประมาณ 113,571 ตัน เพิ่มขึ้นจาก 113,294 ตัน ในปี 2546/47 ร้อยละ 0.24 และผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ 254 กิโลกรัม เพิ่มขึ้นจาก 250 กิโลกรัม ในปี 2546/47 ร้อยละ 1.50 สาเหตุที่พื้นที่ปลูกถั่วลิสงลดลง เนื่องจากเกษตรกรประสบปัญหาภัยแล้งกับการผลิตที่สูงขึ้น การผลิตยังยากกว่าพืชชนิดอื่น เช่น ข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และมันสำปะหลัง ซึ่งขายได้ราคาดีกว่า เกษตรกรบางส่วนในแหล่งผลิตที่มีพืชแข่งขัน จึงหันไปปลูกพืชดังกล่าวเพิ่มขึ้น

ราคา

รายการ	ปี 2545	ปี 2546	ปี 2547
ถั่วลิสงทั้งเปลือกแห้งสะอาดที่เกษตรกรขายได้ (บาท/กก.)			
มกราคม	11.25	14.00	-
กุมภาพันธ์	12.14	-	-
มีนาคม	13.64	13.33	-
เมษายน	12.55	14.52	13.00
พฤษภาคม	11.99	16.88	15.45
มิถุนายน	12.02	17.50	-
เฉลี่ย	12.27	15.25	14.23

รายการ	ปี 2545	ปี 2546	ปี 2547
ถั่วลิสงกะเทาะเปลือกชนิดรองขายส่ง กทม. (บาท/กก.)			
มกราคม	24.98	32.78	33.60
กุมภาพันธ์	24.50	33.28	32.83
มีนาคม	24.50	35.10	30.10
เมษายน	24.28	34.00	29.00
พฤษภาคม	24.50	30.00	30.50
มิถุนายน	24.50	29.56	32.90
เฉลี่ย	24.54	32.45	31.49

ราคาถั่วลิสงทั้งเปลือกแห้งคละที่เกษตรกรขายได้ในช่วงของผลผลิตฤดูแล้งออกสู่ตลาด (มค.-มิย.) ปี 2547 เฉลี่ยกิโลกรัมละ 14.23 บาท เทียบกับช่วงเดียวกันของปี 2546 ซึ่งเฉลี่ย กิโลกรัมละ 15.25 บาท ลดลง ร้อยละ 6.69

ราคาถั่วลิสงกะเทาะเปลือกชนิดรองขายส่ง ณ ตลาดกรุงเทพฯ ในช่วงฤดูแล้งปี 2547 เฉลี่ย กิโลกรัมละ 31.49 บาท ลดลงจาก 32.45 บาท ช่วงเดียวกันของปี 2546 หรือร้อยละ 2.96

ราคาถั่วลิสงทุกระดับตลาดลดลง เนื่องจากมีการใช้พืชตระกูลถั่วอื่นๆทดแทนถั่วลิสงมากขึ้น คาดว่าราคาในปี 2548 จะยังคงใกล้เคียงกับปี 2547 เนื่องจากตลาดยังมีความต้องการ

การส่งออกและนำเข้า

รายการ	ปี 2545	ปี 2546	ปี 2547*
การส่งออก			
• ถั่วลิสงทั้งเปลือก			
ปริมาณ (ตัน)	1,344.46	491.49	533.99
มูลค่า (ล้านบาท)	18.16	6.62	13.13
• ถั่วลิสงกะเทาะเปลือก			
ปริมาณ (ตัน)	32.40	38.96	429.27*
มูลค่า (ล้านบาท)	1.28	1.53	9.28

หมายเหตุ * หรือเท่ากับ 715.45 ตันถั่วทั้งเปลือก

* ปี 2547 ม.ค. - ก.ย.

รายการ	ปี 2545	ปี 2546	ปี 2547*
การนำเข้า			
• ถั่วลิสงทั้งเปลือก			
ปริมาณ (ตัน)	3,519.19	2,817.01	2,103.20
มูลค่า (ล้านบาท)	62.98	45.07	28.28
• ถั่วลิสงกะเทาะเปลือก			
ปริมาณ (ตัน)	30,830.45	28,526.98	18,760.86*
มูลค่า (ล้านบาท)	534.65	479.68	291.37

หมายเหตุ * หรือเท่ากับ 31,268.10 ตันถั่วทั้งเปลือก

* ปี 2547 ม.ค. – ก.ย.

ปี 2547 (ม.ค.-ก.ย.) ไทยส่งออกถั่วลิสงทั้งเปลือกและกะเทาะเปลือก ปริมาณ 1,249 ตัน มูลค่า 22.41 ล้านบาท ตลาดส่งออกสำคัญ คือ มาเลเซีย สำหรับการนำเข้ามีปริมาณรวมทั้งสิ้น 33,371 ตัน มูลค่า 319.65 ล้านบาท โดยนำเข้าจากจีน และเวียดนาม

สำหรับความต้องการใช้ภายในประเทศ ปี 2547 มีประมาณ 163,480 ตัน คาดว่าในปี 2548 ความต้องการใช้ภายในประเทศจะเพิ่มขึ้นเล็กน้อยจากการบริโภคถั่วปรุงแต่ง

ถั่วเขียว

การผลิต

รายการ	2546/47	2547/48	ส่วนต่าง (%)
	รวมรุ่น	รวมรุ่น	
พื้นที่ปลูก (ไร่)	1,791,653	1,794,821	0.18
ผลผลิต (ตัน)	215,330	218,313	1.39
ผลผลิตต่อไร่ (กก.)	120	122	1.67

หมายเหตุ : ประมาณการเดือนกันยายน 2547

ในปี 2547/48 คาดว่าพื้นที่เพาะปลูกถั่วเขียวรวมรุ่น มีประมาณ 1,794,821 ไร่ เพิ่มขึ้นจาก 1,791,653 ไร่ ในปี 2546/47 ร้อยละ 0.18 ผลผลิตประมาณ 218,313 ตัน เพิ่มขึ้นจาก 215,330 ตัน ในปี 2546/47 ร้อยละ 1.39 และผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ 122 กิโลกรัม เพิ่มขึ้นจาก 120 กิโลกรัม ในปี 2546/47 ร้อยละ 1.67 สาเหตุที่พื้นที่ปลูกถั่วเขียวเพิ่มขึ้น เนื่องจากราคาเกษตรกรขายได้ในปี 2547 สูงขึ้น เกษตรกรมีแรงจูงใจในการปลูกถั่วเขียวเพิ่มมากขึ้น

ราคา

รายการ	ปี 2545	ปี 2546	ปี 2547
ราคาถั่วเขียวผิวมันที่เกษตรกรขายได้ (บาท/กก.)			
มกราคม	13.66	10.35	13.45
กุมภาพันธ์	13.86	9.05	13.96
มีนาคม	14.11	9.65	14.83
เมษายน	13.51	9.36	15.46
พฤษภาคม	13.54	-	15.47
มิถุนายน	12.12	-	13.28
เฉลี่ย	13.47	9.60	14.41

รายการ	ปี 2545	ปี 2546	ปี 2547
ราคาขายส่งถั่วเขียวผิวมัน ณ ตลาดกทม. (บาท/กก.)			
มกราคม	19.16	15.50	19.16
กุมภาพันธ์	19.16	15.00	19.16
มีนาคม	19.16	15.00	19.16
เมษายน	19.16	15.00	18.58
พฤษภาคม	17.50	15.42	18.50
มิถุนายน	17.13	15.83	18.75
เฉลี่ย	18.55	15.29	18.89

ราคาถั่วเขียวผิวมันที่เกษตรกรขายได้ ในช่วงของผลผลิตฤดูแล้งออกสู่ตลาด (มค.-มิย.) ปี 2547 เฉลี่ยกิโลกรัมละ 14.41 บาท สูงขึ้นจาก 9.60 บาท ช่วงเดียวกันของปี 2546 คิดเป็นร้อยละ 50.10

ราคาขายส่งถั่วเขียวผิวมัน ณ ตลาดกรุงเทพฯ ในช่วงฤดูแล้งออกสู่ตลาด (มค.-มิย.) ปี 2547 เฉลี่ยกิโลกรัมละ 18.89 บาท สูงขึ้นจาก 15.29 บาท ช่วงเดียวกันของปี 2546 คิดเป็นร้อยละ 23.54

ราคาถั่วเขียวทุกระดับตลาดโน้มตัวสูงขึ้น เนื่องจากปี 2546 เกษตรกรปลูกถั่วเขียวน้อย ส่งผลให้ผลผลิตถั่วเขียวมีไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาด ราคาถั่วเขียวที่เกษตรกรขายได้ใน ปี 2547 จึงสูงขึ้น

สำหรับปี 2548 คาดว่าราคาถั่วเขียวมีแนวโน้มสูงขึ้นจากปี 2547

การส่งออก

รายการ	ปี 2545	ปี 2546	ปี 2547*
ถั่วเขียวผิวมัน			
ปริมาณ (ตัน)	14,336	16,476	5,421
มูลค่า (ล้านบาท)	276.42	286.09	133.62

หมายเหตุ : ปี 2547 ม.ค. - ก.ย.

ในปี 2547 (ม.ค.-ก.ย.) ไทยส่งออกถั่วเขียวผิวมันปริมาณ 5,421 ตัน มูลค่า 133.62 ล้านบาท ตลาดส่งออกถั่วเขียวผิวมันที่สำคัญ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา สหประชาชาติ อินโดนีเซีย สิงคโปร์ และมาเลเซีย เป็นต้น

ความต้องการใช้ถั่วเขียวภายในประเทศ ปี 2547 มีประมาณ 198,000 ตัน สำหรับในปี 2548 คาดว่าปริมาณการใช้ภายในประเทศมีแนวโน้มสูงขึ้นจากปี 2547

ถั่วเหลือง

การผลิต

รายการ	ปี 2546/47			ปี 2547/48			ส่วนต่างของ รุ่น 2 (%)
	รุ่น 1	รุ่น 2	รวมรุ่น	รุ่น 1	รุ่น 2	รวมรุ่น	
พื้นที่ปลูก	483,536	650,888	1,134,424	484,749	660,448	1,145,197	1.47
ผลผลิต	113,689	152,341	266,030	114,950	155,536	270,486	2.10
ผลผลิตต่อไร่ (กก.)	235	234	235	237	236	236	0.85

หมายเหตุ : ประมาณการเดือนกันยายน 2547

ในฤดูเพาะปลูกปี 2547/48 คาดว่าพื้นที่เพาะปลูกถั่วเหลืองฤดูแล้ง (รุ่น 2) มีประมาณ 660,448 ไร่ เพิ่มขึ้นจาก 650,888 ไร่ ในปี 2546/47 ร้อยละ 1.47 ผลผลิตประมาณ 155,536 ตัน เพิ่มขึ้นเล็กน้อยจาก 152,341 ตัน ในปี 2546/47 ร้อยละ 2.10 และผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่เพิ่มขึ้นเป็น 236 กิโลกรัม จาก 234 กิโลกรัม หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.85

การตลาดและราคา

รายการ	ปี 2545	ปี 2546	ปี 2547
1. ราคาเมล็ดกละที่เกษตรกรขายได้ (บาท/กก.)	10.06	10.35	12.87
2. ราคาที่เกษตรกรขายได้ฤดูแล้ง (มค.-มิย.) (บาท/กก.)	10.08	10.03	13.95
3. การใช้ในประเทศ (ล้านตัน)	1.790	1.947	1.547
- ทำพันธุ์	0.021	0.021	0.020
- แปรรูปอาหารและอาหารสัตว์	0.743	0.760	0.504
- สกัดน้ำมัน	1.025	0.166	1.023
4. การค้า			
- นำเข้าเมล็ดถั่วเหลือง (ล้านตัน) (ม.ค.-ก.ย.47)	1.529	1.690	0.911*
- นำเข้ากากถั่วเหลือง (ล้านตัน) (ม.ค.-ก.ย.47)	1.753	1.918	0.927*

เนื่องจากฤดูแล้งผลผลิตถั่วเหลืองมีความขึ้นต่ำเป็นถั่วคุณภาพดีประกอบกับโลกมีความต้องการบริโภคถั่วเหลืองเพิ่มขึ้น ขณะที่ผลผลิตถั่วเหลืองของประเทศผู้ผลิตสำคัญของโลกได้รับความเสียหายบางส่วนจากภาวะความแห้งแล้ง จึงส่งผลให้ราคามล็ดถั่วเหลืองโน้มตัวสูงขึ้นในช่วงต้นปี

ราคามล็ดถั่วเหลืองชนิดกละที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ยทั้งประเทศ ในช่วงฤดูแล้งปี 2547 กิโลกรัมละ 13.95 บาท สูงขึ้นจากกิโลกรัมละ 10.03 บาท ในปี 2546 ร้อยละ 39.08 เนื่องจากเกิดน้ำท่วมขัง ทำให้ผลผลิตมีคุณภาพต่ำถึงขั้นเสียหาย ส่งผลให้ราคาอ่อนตัวลงเล็กน้อย

ส่วนราคามล็ดถั่วเหลืองที่เกษตรกรขายได้ในปี 2547 คาดว่าราคาอยู่ในระดับสูงกว่าปี 2546

สำหรับการใช้ถั่วเหลืองในประเทศเพื่อเป็นวัตถุดิบในการแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหาร ทำพันธุ์ และสกัดน้ำมัน ในปี 2547 มีปริมาณรวมทั้งสิ้น 1.547 ล้านตัน ลดลงจาก 1,947 ล้านตัน ในปี 2546 คิดเป็นร้อยละ 20.54 เนื่องจากการระบาดของเชื้อไข้หวัดนกส่งผลกระทบต่อการผลิตปริมาณ การเลี้ยงปศุสัตว์และการส่งออกสินค้าปศุสัตว์ อนึ่งการนำเข้ามล็ดถั่วเหลืองปี 2547 คณะรัฐมนตรี อนุญาตให้นำเข้าได้โดยไม่จำกัดปริมาณ และช่วงเวลานำเข้าอัตราภาษีนำเข้าร้อยละ 0 ในช่วงเดือน มกราคม-กันยายนมีการนำเข้ามล็ดถั่วเหลืองและกากถั่วเหลืองมีปริมาณ 0.911 ล้านตัน และ 0.927 ล้านตัน ตามลำดับ จนถึงสิ้นปีคาดว่า มีการนำเข้ามล็ดถั่วเหลืองทั้งสิ้น 1.27 ล้านตัน อย่างไรก็ตาม หากการระบาดของเชื้อไข้หวัดนกไม่สร้างปัญหาให้กับภาคการปศุสัตว์แล้วคาดว่า ปี 2548 ความ ต้องการใช้มล็ดถั่วเหลืองจะมากกว่าปี 2547 และราคาจะปรับตัวสูงขึ้นเล็กน้อย

ข้าวโพดฝักอ่อน

สถานการณ์สินค้าเกษตรปี 2547 และแนวโน้มปี 2548

ในปี 2547 เกษตรกรขายข้าวโพดฝักอ่อนทั้งเปลือกราคา กิโลกรัมละ 2.65 บาท ลดลงจากปีที่ผ่านมาร้อยละ 17 และข้าวโพดฝักอ่อนปอกเปลือกราคา กิโลกรัมละ 20.39 บาท สูงขึ้นจากปีที่ผ่านมา ร้อยละ 9 ในปี 2548 คาดว่าราคาข้าวโพดฝักอ่อนทั้งเปลือก และปอกเปลือกมีแนวโน้มสูงขึ้นเล็กน้อย เนื่องจากปริมาณผลผลิตลดลง

การผลิต

1. พื้นที่เพาะปลูกปี 2547 พื้นที่เพาะปลูกข้าวโพดฝักอ่อน มีพื้นที่ 137,427 ไร่ ลดลงจากปี 2546 ซึ่งมีเนื้อที่ 211,088 ไร่ หรือลดลงร้อยละ 34.89
2. ผลผลิต ปี 2547 ผลผลิตข้าวโพดฝักอ่อนมีผลผลิต 174,127 ตัน ลดลงจากปี 2546 ซึ่งมีผลผลิต 246,698 ตัน หรือลดลงร้อยละ 29.42
3. ผลผลิตต่อไร่ ปี 2547 มีผลผลิตต่อไร่ 1.257 กิโลกรัม เพิ่มขึ้นจากปี 2546 ซึ่งมีผลผลิต 1,169 กิโลกรัม หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 8.38
4. ต้นทุน ปี 2543 กิโลกรัมละ 2.80 บาท

การตลาด

1. การส่งออก ปี 2547 มีการส่งออกข้าวโพดฝักอ่อนสดแช่เย็น และข้าวโพดอ่อนบรรจุกระป๋อง มีปริมาณ 182,184 ตัน มูลค่า 2,115 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2546 ซึ่งส่งออกปริมาณ 165,562 ตัน มูลค่า 1,844.25 ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 10.04 และ 14.68 ตามลำดับ
2. การนำเข้าปี 2547 ข้าวโพดฝักอ่อนแช่เย็นและข้าวโพดอ่อนบรรจุกระป๋องปริมาณ 63.62 ตัน มูลค่า 1.8 ล้านบาท
3. ราคา

ข้าวโพดฝักอ่อนทั้งเปลือก ปี 2547 ราคา กิโลกรัมละ 2.65 บาท ลดลงจากปี 2546 ซึ่งมีราคา กิโลกรัมละ 3.21 บาท หรือลดลงร้อยละ 17.45

ข้าวโพดฝักอ่อนปอกเปลือก ปี 2547 ราคา กิโลกรัมละ 20.39 บาท เพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับ ปี 2546 ซึ่งมีราคา กิโลกรัมละ 18.69 บาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 9.1

แนวโน้มการตลาด

ข้าวโพดฝักอ่อน ตลาดมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นไม่มากนัก เนื่องจากปริมาณการส่งออกเพิ่มเพียงเล็กน้อย

แนวทางการส่งเสริม

1. ส่งเสริมให้มีผลผลิตออกในช่วงเดือนตุลาคม – พฤศจิกายน ซึ่งเป็นช่วงที่โรงงานขาดแคลนวัตถุดิบ
2. ส่งเสริมให้เกษตรกรใช้พันธุ์ผสม เพื่อเพิ่มผลผลิตต่อไร่ให้สูงขึ้น
3. ส่งเสริมให้เกษตรกรลดการใช้สารเคมี และข้าวโพดฝักอ่อนอินทรีย์

รายการ	2543	2544	2545	2546	2547	% เปลี่ยนแปลง ปี 47 เทียบกับปี 46	2548 *
1. พื้นที่ปลูก (ไร่)	143,599	220,842	225,689	211,088	137,427	-34.89	134,357
2. ผลผลิต (ตัน)	180,175	288,639	251,895	246,698	174,127	-29.42	160,979
3. ผลผลิตต่อไร่ (กก.)	1,255	1,307	1,116	1,169	1,267	8.38	1,198
4. ต้นทุน (บาท/กก.)	2.8	-	-	-	-	-	-
5. ส่งออก							
ปริมาณ (ตัน)	140,034	158,196	157,490	165,562	182,184	10.04	186,377
มูลค่า (ล้านบาท)	1,731.95	1,969.11	1,816.80	1,844.25	2,115	14.68	2,046
6. นำเข้า							
ปริมาณ (ตัน)	7.65	59.15	52.18	-	63.62	-	52.09
มูลค่า (ล้านบาท)	0.085	2.4	0.77	-	1.8	-	1.21
7. ตลาดส่งออกที่สำคัญ	สหรัฐอเมริกา และ สหภาพยุโรป						
8. ราคา							
ราคาเกษตรกร (บาท/กก.)							
ข้าวโพดฝักอ่อนทั้งเปลือก	2.97	3.11	3.09	3.21	2.65	-17.45	3.00
ข้าวโพดฝักอ่อนปอกเปลือก	16.51	17.21	17.63	18.69	20.39	9.1	21.25

หมายเหตุ * คือ ค่าคาดคะเน

ข้าวโพดหวาน

สถานการณ์สินค้าเกษตร ปี 2547 และแนวโน้ม ปี 2548

ในปี 2547 เกษตรกรขายข้าวโพดหวานกิโลกรัมละ 5.68 บาท สูงขึ้นจากปีที่ผ่านมาร้อยละ 12 ในปี 2548 คาดว่าราคาข้าวโพดหวานที่เกษตรกรขายได้มีแนวโน้มที่สูงขึ้น เนื่องจากปริมาณการส่งออกเพิ่มขึ้น ทำให้โรงงานต้องการวัตถุดิบเพิ่มขึ้น

การผลิต

1. พื้นที่เพาะปลูก ปี 2547 มีพื้นที่ 139,881 ไร่ ลดลงจากปี 2546 ซึ่งมีพื้นที่เพาะปลูก 188,324 ไร่หรือลดลงร้อยละ 25.72
2. ผลผลิต ปี 2547 มีผลผลิต 256,424 ตัน ลดลงจากปี 2546 ซึ่งมีผลผลิต 327,232 ตันหรือลดลงร้อยละ 21.69
3. ผลผลิตต่อไร่ ปี 2547 มีผลผลิตต่อไร่ 1,832 กิโลกรัม เพิ่มขึ้นจากปี 2546 ซึ่งผลผลิตต่อไร่ 1,738 กิโลกรัม หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.41
4. ต้นทุนการเพาะปลูก ปี 2543 กิโลกรัมละ 1.97 บาท

การตลาด

1. การส่งออก ปี 2547 มีการส่งออกข้าวโพดหวานสดแช่เย็น และข้าวโพดหวานบรรจุกระป๋อง มีปริมาณ 273,321 ตัน มูลค่า 3,133 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2546 ซึ่งส่งออกปริมาณ 191,609 ตัน มูลค่า 2,122 ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 42.65 และ 47.59 ตามลำดับ
2. การนำเข้าปี 2547 มีการนำเข้าข้าวโพดหวานสดแช่เย็น และข้าวโพดหวานบรรจุกระป๋อง มีปริมาณ 7.1 ตัน มูลค่า 3.59 ล้านบาท ปริมาณลดลงจากปี 2546 ซึ่งมีปริมาณ 106 ตัน มูลค่า 1.4 ล้านบาท หรือลดลงร้อยละ 33.05 ส่วนมูลค่าเพิ่มขึ้นร้อยละ 156.42
3. ราคา
ข้าวโพดหวานพันธุ์ลูกผสมซูเปอร์สวีทฝักใหญ่ ปี 2547 ราคา กิโลกรัมละ 5.68 บาท เพิ่มขึ้นจากปี 2546 ซึ่งมีราคา กิโลกรัมละ 5.07 บาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 12.03

แนวโน้มการตลาด

ตลาดข้าวโพดหวานมีแนวโน้มการส่งออกเพิ่มขึ้น ทำให้โรงงานมีความต้องการใช้วัตถุดิบเพิ่มขึ้น

แนวทางการส่งเสริม

1. ส่งเสริมให้มีผลผลิตออกในช่วงเดือนตุลาคม-พฤศจิกายน ซึ่งเป็นช่วงที่โรงงานขาดแคลนวัตถุดิบ
2. ส่งเสริมให้เกษตรกรลดการใช้พันธุ์ลูกผสม เพื่อเพิ่มผลผลิตต่อไร่
3. ส่งเสริมให้เกษตรกรลดการใช้สารเคมี เพื่อลดสารพิษตกค้าง และข้าวโพดหวานอินทรีย์

รายการ	2543	2544	2545	2546	2547	% เปลี่ยนแปลง ปี 47 เทียบกับปี 46	2548 *
1. พื้นที่ปลูก (ไร่)	143,466	210,291	193,610	188,324	139,881	-25.72	132,373
2. ผลผลิต (ตัน)	258,651	374,706	344,533	327,232	256,242	-21.69	239,459
3. ผลผลิตต่อไร่ (กก.)	1,803	1,782	1,780	1,738	1,832	5.41	1,809
4. ต้นทุน (บาท/กก.)	1.97	-	-	-	-	-	-
5. ส่งออก							
ปริมาณ (ตัน)	66,428	90,837	144,788	191,609	273,321	42.65	396,962
มูลค่า (ล้านบาท)	683.29	1,027.57	1,633.64	2,122.77	3,133	47.59	4,503
6. นำเข้า							
ปริมาณ (ตัน)	70.2	45.65	104.55	106.05	71	-33.05	72
มูลค่า (ล้านบาท)	3.63	5.53	6.14	1.4	3.59	156.42	3.66
7. ตลาดส่งออกที่สำคัญ	ออสเตรเลีย เบลเยียม สหราชอาณาจักร สาธารณรัฐเกาหลี						
8. ราคา							
ราคาเกษตรกร							
ซูเปอร์สวิตฟักใหญ่	4.29	3.66	3.48	5.07	5.68	12.03	6.69

หมายเหตุ * คือ ค่าคาดคะเน

โครงการสนับสนุนการเพาะปลูกพืชฤดูแล้ง

1. โครงการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ฤดูแล้ง
 แพนนาปรัง
 (กรมส่งเสริมการเกษตร)
2. โครงการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรที่ได้มาตรฐาน
 และปลอดภัย
 (กรมส่งเสริมการเกษตร)
3. โครงการปลูกพืชปรับปรุงดินในช่วงฤดูแล้ง ปี 2548
 (กรมพัฒนาที่ดิน)
4. โครงการนาหญ้าพืชอาหารสัตว์
 (กรมปศุสัตว์)

โครงการสนับสนุนการเพาะปลูกพืชฤดูแล้ง

1. โครงการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ฤดูแล้งแทนนาปรัง

หลักการและเหตุผล

ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของประเทศไทยมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง ปัจจุบันปี 2546/47 มีพื้นที่ปลูกประมาณ 7.1 ล้านไร่ จากเคยมีพื้นที่ปลูกสูงถึง 12.8 ล้านไร่ ในปี 2527/28 เนื่องจากมีพืชแข่งขัน เช่น มันสำปะหลัง อ้อย ฯลฯ ในขณะเดียวกันความต้องการใช้ภายในประเทศเพิ่มขึ้นตามการขยายตัวของการเลี้ยงสัตว์ การปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ประมาณร้อยละ 95 อาศัยน้ำฝน มักประสบภัยธรรมชาติมาโดยตลอด ทำให้ผลผลิตข้าวโพดเสียหายเกือบทุกปีและประเทศไทยต้องมีการนำเข้าข้าวโพดเลี้ยงสัตว์จากต่างประเทศเป็นจำนวนมาก

ดังนั้น การเพิ่มผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์จึงมีความสำคัญมาก ซึ่งการขยายพื้นที่ปลูกในพื้นที่เดิมเป็นไปได้ยาก จึงมีความจำเป็นต้องเร่งดำเนินการขยายพื้นที่การผลิตไปยังพื้นที่ใหม่ๆ โดยเฉพาะพื้นที่นาในเขตชลประทาน ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพในการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เนื่องจากเป็นพืชอายุสั้นและใช้น้ำน้อย เมื่อเปรียบเทียบกับการทำนาปรัง ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการลดพื้นที่การทำนาปรังเพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง ปัญหาราคาข้าวเปลือกราคาต่ำ ปัญหาการระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลและหอยเชอรี่ทำความเสียหายแก่พื้นที่ปลูกข้าวเป็นจำนวนมาก ปัญหาอะฟลาทอกซิน ตลอดจนการกระจุกตัวของผลผลิตในไร่นำให้ราคาตกต่ำ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเพิ่มปริมาณการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ให้เพียงพอกับความต้องการใช้ภายในประเทศ
2. เพื่อเพิ่มรายได้แก่เกษตรกร
3. เพื่อประสิทธิภาพการใช้น้ำชลประทานในฤดูแล้ง

เป้าหมาย

ส่งเสริมการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ฤดูแล้ง หลังนาพร้อมกับภาคเอกชนใน 12 จังหวัด พื้นที่ 50,000 ไร่

วิธีดำเนินงาน

1. คัดเลือกพื้นที่เกษตรกร และรวมกลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ
2. ถ่ายทอดเทคโนโลยี เพื่อพัฒนาทักษะความรู้ ความสามารถ การใช้ประโยชน์และเพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำชลประทาน และพัฒนาการผลิต
3. สนับสนุนเมล็ดพันธุ์คุณภาพดี เพื่อจัดทำแปลงส่งเสริมข้าวโพดเลี้ยงสัตว์
4. เก็บเกี่ยวผลผลิต ปรับปรุงคุณภาพ และจำหน่ายผลผลิตโดยมีการประกันราคาให้กับเกษตรกร
5. ติดตาม ประเมินผลโครงการ

ระยะเวลา

ฤดูแล้งปี 2547/48

งบประมาณ

ค่าเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ จำนวน 100,000 กิโลกรัม กิโลกรัมละ 80 บาท เป็นเงิน 8,000,000 บาท

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

1. กรมส่งเสริมการเกษตร
 - กองพัฒนาการเกษตรพื้นที่เฉพาะ
 - สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร
 - สำนักงานเกษตรจังหวัด/อำเภอ
2. กรมชลประทาน
3. ภาคเอกชน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น จากการปรับเปลี่ยนจากการทำนาปรังเป็นข้าวโพดเลี้ยงสัตว์
2. เกษตรกรในเขตชลประทานมีความรู้ และทักษะในด้านการจัดการน้ำชลประทาน สำหรับการผลิตพืชอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุด และลดความเสี่ยงจากการขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง
3. ผลผลิตเพิ่มขึ้นและเพียงพอต่อการบริโภคภายในประเทศ ตลอดจนการสูญเสียเงินตราต่างประเทศ เนื่องจากการนำเข้าข้าวโพดจากต่างประเทศ

บัญชีจัดสรรเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดลูกผสมเดี่ยว
โครงการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ฤดูแล้ง

จังหวัด	พื้นที่ (ไร่)	จำนวนเมล็ดพันธุ์ (กก.)	สถานที่จัดส่ง (สนง.เกษตรอำเภอ)	จำนวนเมล็ดพันธุ์ (กก.)
1.เชียงราย	3,000	6,000	1.เมือง	400
			2.เทิง	2,000
			3.เวียงชัย	1,600
			4.กิ่งอ.เวียงเชียงรุ้ง	2,000
2.พิษณุโลก	8,000	16,000	1.เมือง	600
			2.วังทอง	500
			3.บางระกำ	3,600
			4.พรหมพิราม	300
			5.เนินมะปรางค์	3,000
			6.วัดโบสถ์	3,000
			7.นครไทย	3,000
			8.ชาติตระการ	2,000
3.พิจิตร	9,000	18,000	1.เมือง	6,600
			2.ทับคล้อ	1,000
			3.ตะพานหิน	1,200
			4.โพธิ์ประทับช้าง	6,600
			5.สามง่าม	600
			6.กิ่งอ.บึงนาราง	2,000
4.นครสวรรค์	8,500	17,000	1.กิ่งอ.ชุมตาบง	5,000
			2.แม่वंก	4,000
			3.บรรพตพิสัย	4,000
			4.ลาดยาว	2,000
			5.พยุหะคีรี	1,000
			6.กิ่งอ.แม่เปิน	1,000

จังหวัด	พื้นที่ (ไร่)	จำนวนเมล็ดพันธุ์ (กก.)	สถานที่จัดส่ง (สนง.เกษตรอำเภอ)	จำนวนเมล็ดพันธุ์ (กก.)
5.อุทัยธานี	4,000	8,000	1.หนองฉาง 2.ทัพทัน 3.บ้านไร่ 4.ลานสัก 5.ห้วยคด	4,000 1,000 1,000 1,400 600
6.อุตรดิตถ์	8,000	16,000	1.ทองแสนขัน 2.พิชัย 3.น้ำปาด	8,000 5,000 3,000
7.ชัยนาท	600	1,200	1.มโนรมย์ 2.วัดสิงห์ 3.หันคา	400 400 400
8.อ่างทอง	500	1,000	1.ไชโย 2.แสวงหา	600 400
9.ลพบุรี	200	400	1.เมือง	400
10.สระบุรี	500	1,000	1.หนองแซง 2.แก่งคอย	200 800
11.นครราชสีมา	1,600	3,200	1.สีคิ้ว 2.ขามทะเลสอ 3.โนนแดง 4.สูงเนิน	600 200 400 2,000
12.ชัยภูมิ	3,000	6,000	1.บำเหน็จณรงค์ 2.เทพสถิต	4,000 2,000
13.สุรินทร์	3,100	6,200	1.เมือง	6,200
รวม	50,000	100,000		100,000

2. โครงการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรที่ได้มาตรฐานและปลอดภัย

หลักการและเหตุผล

นับตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 เป็นต้นมา รัฐบาลได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาระบบชลประทาน ซึ่งเป็นโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นต่อการพัฒนาการเกษตรติดต่อกันตลอดมา โดยได้สนับสนุนเงินลงทุนในการก่อสร้างโครงการชลประทาน ทั้งที่เป็นโครงการชลประทานขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก เป็นเงินจำนวนมหาศาล ทั้งจากเงินงบประมาณและเงินกู้ช่วยเหลือจากต่างประเทศ จนถึงปัจจุบันมีพื้นที่โครงการชลประทานขนาดใหญ่ และขนาดกลางประมาณ 22.66 ล้านไร่ และพื้นที่ชลประทานขนาดเล็กอีกจำนวน 8.57 ล้านไร่ พื้นที่ชลประทานเหล่านี้จัดเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพสูงและสามารถที่จะเอื้ออำนวยต่อการผลิตทางการเกษตรได้อย่างเต็มที่ โดยเฉพาะโครงการชลประทานขนาดใหญ่และขนาดกลาง ซึ่งได้ก่อสร้างเขื่อนทดน้ำ อ่างเก็บน้ำ และระบบส่งน้ำไปถึงไร่นาของเกษตรกรก่อนข้างสมบูรณ์ แต่จากสถานการณ์ที่ผ่านมาปรากฏว่าพื้นที่ในเขตชลประทานส่วนใหญ่ยังมีการใช้ประโยชน์ไม่ครอบคลุมและไม่คุ้มค่ากับการที่รัฐบาลได้ลงทุนไป โดยยังมีพื้นที่ที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ในฤดูแล้งค่อนข้างมาก บางพื้นที่เกษตรกรมีการปลูกข้าวต่อเนื่องตลอดปี ทั้งนาปีและนาปรัง ซึ่งในการปลูกข้าวนาปรังต้องใช้น้ำมากกว่าพืชไร่-พืชผักถึง 3 เท่า ทำให้เกิดปัญหาการขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง นอกจากนี้ยังประสบกับปัญหาการแพร่ระบาดของโรคและแมลงศัตรูพืชดินขาดความอุดมสมบูรณ์และราคาผลผลิตตกต่ำ เนื่องจากข้าวนาปรังมีคุณภาพต่ำ ดังนั้น จึงจำเป็นที่จะต้องเร่งรัดให้มีการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ในเขตชลประทานให้เกษตรกรได้มีการใช้ประโยชน์จากน้ำชลประทานอย่างเต็มประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อให้เป็นแหล่งผลิตสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพเป็นระบบครบวงจร สอดคล้องกับการตลาดปลอดภัยต่อผู้บริโภค และในลักษณะการผลิตเชิงการค้า หรือผลิตร่วมกับภาคเอกชนในรูปแบบตลาดข้อตกลงล่วงหน้า

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเร่งรัดพัฒนาพื้นที่ในเขตชลประทานที่มีศักยภาพในการผลิตสูง ให้เป็นแหล่งผลิตสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพและปลอดภัยตามมาตรฐานและสอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคภายในประเทศ การส่งออก และอุตสาหกรรมการแปรรูป
2. เพื่อสนับสนุนให้เกษตรกรมีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรดิน และน้ำชลประทานอย่างมีประสิทธิภาพ โดยพัฒนาระบบการผลิตให้ได้ผลผลิตต่อไร่เพิ่มขึ้น ภายใต้การจัดการและต้นทุนการผลิตที่เหมาะสม ได้ผลตอบแทนสุทธิจากการผลิตเพิ่มขึ้น
3. เพื่อให้องค์กรเกษตรกรมีความเข้มแข็ง สามารถบริหารจัดการในการผลิตการตลาด การเพิ่มมูลค่าผลผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความมั่นคงในอาชีพมากขึ้น

เป้าหมาย

ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเกษตรกรที่เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่แก่เกษตรกรในพื้นที่โครงการชลประทานขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้าที่มีศักยภาพในการปลูกพืชฤดูแล้ง จำนวน 4,000 ราย ใน 36 จังหวัด ครอบคลุมพื้นที่ 16,000 ไร่ เพื่อให้เกษตรกรมีความสามารถในการผลิตสินค้าเกษตรที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดและปลอดภัยต่อผู้บริโภค

สถานที่ดำเนินการ

ดำเนินการในพื้นที่โครงการชลประทานขนาดใหญ่ ขนาดกลางและโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้าที่มีศักยภาพในการปลูกพืชฤดูแล้ง เช่น เขตชลประทานลุ่มน้ำเจ้าพระยา เขตชลประทานลุ่มน้ำแม่กลอง เขตชลประทานลุ่มน้ำลำภาชี เขตชลประทานลุ่มน้ำภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รวมทั้งสิ้น 36 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ ลำปาง เชียงราย อุตรดิตถ์ พะเยา พิษณุโลก กำแพงเพชร อุทัยธานี นครสวรรค์ พิจิตร เพชรบูรณ์ นครราชสีมา สุรินทร์ อุบลราชธานี ชัยภูมิ อุดรธานี ขอนแก่น มหาสารคาม ร้อยเอ็ด กาฬสินธุ์ สกลนคร นครปฐม สุพรรณบุรี กาญจนบุรี ราชบุรี เพชรบุรี สระบุรี ลพบุรี ชัยนาท สิงห์บุรี อ่างทอง ปราชินบุรี นครนายก สระแก้ว สงขลา และพัทลุง (รายละเอียดตามภาคผนวก)

3. โครงการปลูกพืชปรับปรุงดินในช่วงฤดูแล้ง ปี 2548 (กรมพัฒนาที่ดิน)

กรมพัฒนาที่ดินมีแผนการส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยพืชสด จำนวน 1,036,825 ไร่ โดยมีสถานีพัฒนาที่ดินจังหวัด 75 จังหวัด รมณร์ให้เกษตรกรในพื้นที่ที่มีการปลูกพืชปรับปรุงดิน ใช้ระยะเวลาประมาณ 45-60 วัน และไถกลบ เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุให้แก่ดินทำให้พื้นที่ปลูกพืชหลักมีผลผลิตเพิ่มขึ้นจากเดิมและลดค่าใช้จ่ายการใช้ปุ๋ยเคมีลงได้เมื่อปลูกพืชหลัก และเป็นการส่งเสริมให้ปลูกพืชที่ใช้น้ำน้อยในช่วงฤดูแล้ง

ภาคเหนือ	มีพื้นที่เป้าหมาย	17	จังหวัด	179,525	ไร่
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	มีพื้นที่เป้าหมาย	19	จังหวัด	719,900	ไร่
ภาคตะวันออกและภาคกลาง	มีพื้นที่เป้าหมาย	25	จังหวัด	95,200	ไร่
ภาคใต้	มีพื้นที่เป้าหมาย	14	จังหวัด	42,200	ไร่
รวม		75	จังหวัด	1,036,825	ไร่

รายละเอียดเป้าหมายโครงการส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยพืชสด จำนวน 1,036,825 ไร่ แยกตามรายภาค

ภาคเหนือ

จังหวัด	จำนวน (ไร่)	จังหวัด	จำนวน (ไร่)
เชียงใหม่	13,400	เพชรบูรณ์	11,200
ลำพูน	13,200	อุดรศิลป์	9,000
ลำปาง	13,500	พิจิตร	7,500
แม่ฮ่องสอน	13,000	นครสวรรค์	11,200
น่าน	10,000	ตาก	9,000
พะเยา	11,000	กำแพงเพชร	11,400
เชียงราย	11,100	อุทัยธานี	9,000
แพร่	6,825	สุโขทัย	9,000
พิษณุโลก	10,200		
รวมจำนวน 179,525 ไร่			

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

จังหวัด	จำนวน (ไร่)	จังหวัด	จำนวน (ไร่)
นครราชสีมา	71,000	อำนาจเจริญ	17,600
บุรีรัมย์	39,500	ขอนแก่น	67,500
ชัยภูมิ	46,500	อุดรธานี	66,500
สุรินทร์	55,000	หนองคาย	14,000
อุบลราชธานี	33,500	มหาสารคาม	39,500
นครพนม	25,400	กาฬสินธุ์	17,000
ศรีสะเกษ	44,500	สกลนคร	25,500
ร้อยเอ็ด	49,000	หนองบัวลำภู	13,400
มุกดาหาร	27,000	เลย	33,500
ยโสธร	34,000		
รวมจำนวน 719,900 ไร่			

ภาคกลาง และ ภาคตะวันออก

จังหวัด	จำนวน (ไร่)	จังหวัด	จำนวน (ไร่)
ปทุมธานี	2,000	จันทบุรี	3,100
นครนายก	700	ฉะเชิงเทรา	5,000
สระบุรี	3,150	ระนอง	3,500
ลพบุรี	4,000	ตราด	3,000
ชัยนาท	3,400	สระแก้ว	6,000
นครปฐม	4,500	ปราจีนบุรี	3,500
สุพรรณบุรี	3,000	ราชบุรี	12,800
อ่างทอง	1,500	เพชรบุรี	7,800
นนทบุรี	150	ประจวบคีรีขันธ์	6,400
อยุธยา	3,100	กาญจนบุรี	10,800
สมุทรปราการ	500	สมุทรสาคร	1,000
สิงห์บุรี	2,500	สมุทรสงคราม	1,000
ชลบุรี	2,800		
รวมจำนวน 95,200 ไร่			

ภาคใต้

จังหวัด	จำนวน (ไร่)	จังหวัด	จำนวน (ไร่)
สุราษฎร์ธานี	3,000	ตรัง	4,500
ระนอง	2,500	พัทลุง	4,500
พังงา	3,500	สตูล	2,500
นครศรีธรรมราช	3,500	สงขลา	5,500
ชุมพร	2,500	ยะลา	2,000
กระบี่	2,500	นราธิวาส	3,000
ภูเก็ต	200	ปัตตานี	2,500
รวมจำนวน 42,200 ไร่			

4. โครงการนาหญ้าพืชอาหารสัตว์

หลักการและเหตุผล

เนื่องจากตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2547 เป็นต้นมา พื้นที่เกษตรกรรมในประเทศไทยได้ประสบภัยแล้ง 38 จังหวัด รวมพื้นที่ 18.82 ล้านไร่ คาดว่าจะได้รับความเสียหายอย่างรุนแรงประมาณ 12.39 ล้านไร่ เกษตรกรได้รับความเดือดร้อน จำนวน 1,017,189 ครอบครัว โดยภาคตะวันออกเฉียงเหนือประสบภัยแล้งถึง 19 จังหวัด (รายงานสถานการณ์ภัยแล้ง วันที่ 17 พฤศจิกายน 2547)

จากสภาวะภัยแล้งดังกล่าว ได้ส่งผลกระทบต่อการผลิตสัตว์ กล่าวคือ ทำให้สัตว์เลี้ยง โดยเฉพาะโค-กระบือ ขาดแคลนน้ำดื่ม ขาดแคลนอาหาร ผลผลิตตกต่ำ ผอม หรือ อาจจะเจ็บป่วย เนื่องจากมีอาหารกินไม่เพียงพอ อย่างไรก็ตามภายใต้สภาวะที่แห้งแล้งดังกล่าว เกษตรกรหลายจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยเฉพาะจังหวัดยโสธร ได้ประกอบอาชีพทำนาหญ้า ปลูกพืชอาหารสัตว์ทั้งในพื้นที่ลุ่มและพื้นที่ดอน สามารถผลิตหญ้าสดเลี้ยงสัตว์และจำหน่ายเป็นรายได้เสริม เนื่องจากการปลูกหญ้าอาหารสัตว์ใช้น้ำน้อย ลงทุนต่ำ เก็บเกี่ยวหญ้าได้ทุกๆ 30-45 วัน ขณะที่ตลาดมีความต้องการสูง เนื่องจากเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ต้องการพืชอาหารสัตว์คุณภาพดี ไปเลี้ยงสัตว์ในฤดูแล้ง แต่สวนเกษตรกรนำหญ้าสดไปจำหน่ายได้ปริมาณมาก มีรายได้ประจำวัน นับเป็นเทคโนโลยีที่มีความเหมาะสม ควรได้เผยแพร่ให้เกษตรกรพื้นที่อื่นๆ ได้เยี่ยมชมและศึกษาเพื่อนำไปแก้ปัญหาด้านอาหารสัตว์ สร้างอาชีพ สร้างรายได้ นำไปสู่การลดผลกระทบจากภัยแล้งในระยะยาวต่อไป

วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อให้เกษตรกรมีรายได้จากการปลูกพืชอาหารสัตว์จำหน่ายเกิดอาชีพใหม่ และให้เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์มีทางเลือกในการซื้อเสบียงสัตว์คุณภาพดีไว้เลี้ยงสัตว์

2.2 เพื่อผลิตพืชอาหารสัตว์ภายใต้สภาวะความแห้งแล้ง

2.3 เพื่อส่งเสริมอาชีพผลิตพืชอาหารสัตว์จำหน่ายในฤดูแล้ง (เป็นพืชที่มีความต้องการน้ำน้อย)

พื้นที่ดำเนินการ

ส่งเสริมการปลูกหญ้าผลิตเสบียง 79,311,200 กิโลกรัม ดำเนินการใน 41 จังหวัด พื้นที่ผลิต 29,808 ไร่

วิธีการดำเนินการ

1. จัดกลุ่มเกษตรกร
2. การถ่ายทอดเทคโนโลยี
3. การสนับสนุนของกรมปศุสัตว์

แผนปฏิบัติงานและจังหวัดที่รับผิดชอบกิจกรรมนาหญ้า

ที่	หน่วยงาน	จังหวัด	แผนปฏิบัติงาน	
			พื้นที่ผลิต (ไร่)	ผลผลิตเฉลี่ย (กก.)
1	ศูนย์ฯ ชัยนาท	ชัยนาท, สิงห์บุรี, อุทัยธานี, นครสวรรค์	8,000	18,440,000
2	สถานีฯ เพชรบูรณ์	เพชรบูรณ์	150	200,000
3	สถานีฯ สุโขทัย	สุโขทัย, ตาก, กำแพงเพชร, พิษณุโลก	4,700	9,836,000
4	สถานีฯ พิจิตร	พิจิตร	2,500	6,932,000
5	สถานีฯ สุพรรณบุรี	สุพรรณบุรี, อ่างทอง	4,000	12,000,000
6	ศูนย์ฯ สระแก้ว	สระแก้ว	400	1,200,000
7	ศูนย์ฯ นครราชสีมา	นครราชสีมา, สระบุรี, ลพบุรี	1,600	4,800,000
8	สถานีฯ ร้อยเอ็ด	ร้อยเอ็ด	300	900,000
9	สถานีฯ บุรีรัมย์	บุรีรัมย์	600	1,800,000
10	สถานีฯ ยโสธร	ยโสธร, อุบลราชธานี	1,550	4,650,000
11	ศูนย์ฯ ขอนแก่น	ขอนแก่น	400	1,200,000
12	สถานีฯ มหาสารคาม	มหาสารคาม	200	600,000
13	สถานีฯ กาฬสินธุ์	กาฬสินธุ์	600	1,800,000
14	สถานีฯ อุตรดิตถ์	อุตรดิตถ์, หนองบัวลำภู	300	900,000
15	สถานีฯ เลย	เลย	200	600,000
16	สถานีฯ มุกดาหาร	มุกดาหาร	450	1,350,000
17	สถานีฯ หนองคาย	หนองคาย	200	600,000
18	สถานีฯ นครพนม	นครพนม	600	1,800,000
19	สถานีฯ สกลนคร	สกลนคร	100	300,000
20	ศูนย์ฯ ลำปาง	ลำปาง	810	2,430,000
21	สถานีฯ แพร่	แพร่, อุตรดิตถ์	300	900,000
22	สถานีฯ เพชรบุรี	เพชรบุรี	98	823,200
23	สถานีฯ ประจวบฯ	ประจวบคีรีขันธ์	500	1,500,000
24	ศูนย์ฯ สุราษฎร์ธานี	สุราษฎร์ธานี	300	900,000
25	สถานีฯ ชุมพร	ชุมพร	100	300,000
26	ศูนย์ฯ นราธิวาส	นราธิวาส	100	300,000
27	สถานีฯ สตูล	สตูล	100	300,000
28	สถานีฯ ตรัง	ตรัง	150	450,000
29	สถานีฯ พัทลุง	พัทลุง	500	1,500,000
รวม			29,808	79,311,200

แบบรายงานภัยธรรมชาติ

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด

ขั้นตอนการปฏิบัติเมื่อเกิดภัยธรรมชาติ
ของ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด

ขั้นตอน	การดำเนินงาน	ระยะเวลา	แบบรายงาน
1. เมื่อเกิดภัย	สำรวจพื้นที่ประสบภัยและแจ้งให้สำนักงานแผนงานและโครงการพิเศษและ อบต.	ภายใน 24 ชั่วโมง หลังเกิดภัย	แบบที่ 1
2. สำรวจความเสียหายเบื้องต้น	ร่วมกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องสำรวจความเสียหายที่เกิดจากภัย	ภายใน 7 วันทำการ หลังจากเกิดภัย	แบบที่ 1, 2/1, 2/2 และ 2/3
3. การช่วยเหลือระยะฉุกเฉิน	รายงานผลการช่วยเหลือในเบื้องต้นของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง	ภายใน 3 วัน หลังจากการสำรวจ	แบบที่ 2/1, 2/2 และ 2/3
4. การติดตามระหว่างเกิดภัย	สำรวจและรายงานความเสียหายและช่วยเหลือเกษตรกรเป็นระยะ	ทุกวันจันทร์ของ สัปดาห์	แบบที่ 1
5. การรายงานเมื่อภัยยุติ	รายงานสถานการณ์เมื่อภัยสิ้นสุด	ภายใน 12 ชม. เมื่อ ภัยยุติ	แบบที่ 1
6. การขอความช่วยเหลือ	รายงานผลพิจารณาให้ความช่วยเหลือเกษตรกรของ / ก.ช.ภ.จ.	ภายใน 1 วันหลัง จากที่ ก.ช.ภ.จ.มี มติ	แบบที่ 3
7. การช่วยเหลือระยะฟื้นฟู	รายงานผลการช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัยของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง	ทุกวันจันทร์ของ สัปดาห์	แบบที่ 3

การสื่อสาร โทรศัพท์/ โทรสาร 0-2281-9401, 0-2281-9959, 0-2629-9660

e-mail disas_moac@hotmail.com

แบบรายงาน
สถานการณ์การเกิดภัยและการให้ความช่วยเหลือ จังหวัด.....
ครั้งที่..... ณ วันที่.....

แบบรายงานภัยธรรมชาติ
แบบที่ 1

ประเภทภัย	☐ อุทกภัย	☐ วาตภัย	☐ ฝนทิ้งช่วง	☐ ภัยแล้ง	☐ ไฟป่า
	☐ โรค/แมลงศัตรูพืช	☐ โรคระบาดสัตว์	☐ ภัยทางทะเล	☐ แผ่นดินถล่ม	☐ อื่น ๆ ระบุ.....

สถานการณ์ปัจจุบัน	☐ เริ่มเกิดเหตุ	☐ ยังคงสภาพเดิม	☐ ขยายพื้นที่	☐ เริ่มลดลง	☐ กลับคืนสู่สภาพเดิม
-------------------	-------------------------------------	-------------------------------------	-----------------------------------	---------------------------------	--

อำเภอที่ประสบภัย	พื้นที่ประสบภัย ¹⁾			ความเสียหาย (ระบุ) ²⁾			
	ชื่อ ตำบล	ชื่อ หมู่บ้าน	จำนวนเกษตรกร (ราย)	พืช	สัตว์	ประมง	อื่น ๆ

หมายเหตุ :- ¹⁾ รายงานเมื่อเริ่มเกิดภัยทันทีหรือหลังจากเกิดภัย 1 วัน
²⁾ ถ้าไม่สามารถระบุรายละเอียดความเสียหายได้ ให้รายงานเพิ่มเติมเมื่อได้รับข้อมูลแล้ว

จังหวัด.....
 รายงานครั้งที่..... ณ วันที่.....

แบบที่ 2/1

สถานการณ์ปัจจุบัน ☐ เริ่มเกิดเหตุ ☐ ยังคงสภาพเดิม ☐ ขยายพื้นที่ ☐ เริ่มลดลง ☐ กลับคืนสู่สภาพเดิม

[illegible]

^{2/} รายงานขณะเกิดภัยตามขั้นตอนที่ 3

รายงานครั้งที่..... ณ วันที่.....

แบบที่ 2/2

สถานการณ์ปัจจุบัน ☐ เริ่มเกิดเหตุ ☐ ยังคงสภาพเดิม ☐ ขยายพื้นที่ ☐ เริ่มลดลง ☐ กลับคืนสู่สภาพเดิม

[illegible]

^{2/} รายงานขณะเกิดภัยตามขั้นตอนที่ 3

รายงานครั้งที่..... ณ วันที่.....

แบบที่ 2/3

สถานการณ์ปัจจุบัน	☐ เริ่มเกิดเหตุ	☐ ยังคงสภาพเดิม	☐ ขยายพื้นที่	☐ เริ่มลดลง	☐ กลับคืนสู่สภาพเดิม
-------------------	-------------------------------------	-------------------------------------	-----------------------------------	---------------------------------	--

[illegible]

2. รายงานขณะเกิดภัยตามขั้นตอนที่ 3

แบบที่ 3

จังหวัด.....

สาเหตุของภัยธรรมชาติ..... ชื่อภัย..... ช่วงวันที่.....

☐ ระยะเวลาวิกฤต (เงินทุนรอนราชการ)

☐ ระยะฟื้นฟู (จบประมาณกลาง)

[illegible]